

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Zbyněk Petr

Právní a finanční aspekty veřejných podpor
Legal and Financial Aspects of the State Aids

Disertační práce

Školitel autora disertační práce: prof. JUDr. Hana Marková CSc.

Katedra Finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 07.12. 2015

Prohlašuji, že jsem předloženou disertační práci vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

JUDr. Zbyněk Petr

Poděkování:

Děkuji prof. JUDr. Haně Markové CSc. za cenné rady a připomínky při vypracování doktorské disertační práce a za laskavost, s níž mi vždy vycházela vstříc.

Anotace

V disertační práci se věnuji tématu veřejné podpory. V praxi je však možné se setkat se státní podporou či státní pomocí, jež jsou ekvivalentní pojmy k českému pojmu veřejná podpora. Uvedený pojem zkoumám v právu mezinárodním, evropském a v české legislativě. Tu dále srovnávám s právním řádem Polské a Slovenské republiky. Stěžejní částí práce jsou tak investiční podpory se zaměřením na institut slevy na daních z příjmů, jež hodnotím jak z pohledu právní teorie, tak praxe. V neposlední řadě vycházím z judikatury evropských soudů a českých soudů a nechybí ani srovnání s historickým vývojem hodnotících kritérií slučitelnosti veřejné podpory.

Klíčová slova:

veřejná podpora, regionální podpora, investiční pobídky, sleva na dani z příjmů.

Abstract

The dissertation is devoted to the topic of “public support”. In practice, however, it is possible to notice expressions like “state support” or “state aid“, which are equivalents for the Czech term “public support”. I explore the given concept in the international law, European and Czech legislations. Subsequently, I compare it with the laws of Poland and the Slovak Republic. The crucial part of the doctoral thesis focuses on investment aids aimed at the tool of discounts on income taxes, which is evaluated both from the perspective of legal theory and practice. Finally, I scrutinize the case law of the European and Czech courts, which represent the basis, and there is also a comparison with the historical development of the evaluation criteria for compatibility of state aids.

Keywords:

state aids, regional aids, investment incentives, tax allowance.

Obsah

Úvod	1
1 Pojem veřejná podpora.....	7
2 Právní úprava veřejné podpory	10
2.1 Mezinárodní právo veřejné	10
3 Dovolené státní podpory	21
4 Podpory „de minimis“	26
5 Další právní úprava	27
6 Druh veřejné podpory.....	29
6.1 Zaměstnanost	31
6.2 Závazek veřejné služby.....	32
6.3 Životní prostředí	34
7 Forma veřejné podpory	36
7.1 Úlevy na daních	36
7.2 Dotace	37
7.3 Státní záruky	37
8 Procesní normy upravující řízení u Evropské komise.....	39
9 Soudní prostředky ochrany.....	47
10 Geneze vývoje hodnocení podpor	49
11 Investiční podpory	50
11.1 Právní normy	51
11.2 Regionální podpora	52
12 Mechanismy Komise při posuzování podpor	60
12.1 Limity	62
12.2 Regionální vliv	65
13 Předpisy pro národní regionální podporu	68

13.1	Působnost pravidel	69
14	Regionální investiční podpora	74
14.1	Počáteční investice	74
14.2	Limity pro velké podniky	74
14.3	Provozní podpora	76
15	Vybraná rozhodnutí soudů v oblasti veřejné podpory	77
16	Vztah pravidel veřejných podpor a veřejno-soukromých partnerství	89
17	Evropská řádná daňová správa	91
18	Regionální podpora v české legislativě	95
18.1	Investiční podpory	96
18.2	Slevy na daních z příjmů	99
18.3	Veřejná podpora a daňově odčitatelné položky	106
18.4	Přiléhavá judikatura	108
18.5	Daňové odpisy u neziskových subjektů	115
18.6	Teoretické aspekty	118
19	Slovenská právní úprava investiční pobídek	120
20	Investiční pobídky v Polské republice	129
	Závěr	137
	Shrnutí	142
	Summary	144
	Seznam použitých zdrojů a literatury	146
	Seznam použitých zkratk	159
	Seznam tabulek a obrázků	160

ÚVOD

Hospodářství každého státu ovlivňuje efektivně nastavený systém poskytovaných výhod. Ty jsou poskytovány státem, z veřejných finančních prostředků, jejichž cílem je získat investory, kteří v této zemi budou produkovat zboží, poskytovat služby a vytvářet nová pracovní místa. To vytváří nové soutěžní vztahy mezi příjemci těchto výhod, státy a jejich veřejnoprávními institucemi a také mezi samotnými představiteli států. Neboť snaha získat investory, kteří by v dané zemi investovali do regionů v potížích, sebou nese vidinu politických preferencí u voličů. Takováto snaha se pak stává volebním programem a programem politických stran a politických hnutí.

Konec minulého politického režimu a nastolení kapitalistických principů v demokratickém právním státě znamenal nový pohled na veřejné finance. Nově vznikající demokracie a tržní ekonomika musela najednou čelit novým problémům, které jsou zároveň odrazem nově získaných svobod. Řešení těchto potíží se však neobejde bez finančních prostředků a podpory ze strany veřejných financí. Pokud totiž dojde k úpadku značného množství podniků, tak dojde k utlumení českého obchodu. Takový trend je pak zapotřebí zvrátit za pomoci státních zásahů.

V roce 2004 se Česká republika stala členem Evropské unie, což byl zcela historický krok v našich moderních dějinách. O takovou spolupráci mezi evropskými státy usilovala celá řada státníků za posledních tisíc let. Česká republika musela přijmout společnou legislativu s ohledem na přistoupení do EU. Tato legislativa zahrnuje i právo veřejných podpor. K určitému přizpůsobení již došlo o mnoho let dříve asociační dohodou. České právní normy je zapotřebí aplikovat spolu s pravidly evropského práva, jež zahrnují značně rozsáhlou materii. To se zejména týká sekundární legislativy a výkladové praxe evropských institucí, soudních orgánů nevyjímaje.

Základní úpravu veřejných podpor poskytuje Smlouva o založení evropského společenství, která jako základní princip stanoví zákaz jejich poskytování a zároveň

stanoví výjimky z tohoto principu. Tyto výjimky pak úzce souvisejí se základními svobodami, jež jsou stavebními pilíři současné integrace. Členské státy tak mohou podpořit neefektivní domácí průmysl a dát šanci ekonomickému rozkvětu znevýhodněným oblastem. Tímto dochází k narušování tržních mechanismů a taková jednání musejí být pod řádnou kontrolou veřejnoprávních institucí. Tím, kdo takovou pravomoc v první řadě vykonává, je Evropská komise. Ta disponuje rozsáhlou pravomocí dohlížet na státní systémy poskytovaných výhod a v mnoha případech na jednotlivé zásahy. V případě, že tyto budou shledány jako neoprávněné, rozhodne o jejich zákazu a státu uloží, aby poskytnuté finanční prostředky získal zpět do veřejného rozpočtu. Další nezbytnou kontrolní úlohu hrají evropské soudy, před kterými probíhají formální soudní řízení týkající se oblasti veřejných podpor. Pokud v dané věci existuje právní a veřejný zájem, je možné využít jedno z těchto procesních řízení a bránit veřejné prostředky.

Veřejná podpora jako zásah autority do tržních principů představuje významnou část práva, významnou oblast právních norem, jež zůstávají v pozadí zájmu právních teoretiků a badatelů. Jedná se totiž o složitý systém upravený především na evropské komunitární úrovni a dále z části na úrovni každého členského státu. Právo veřejných podpor patří do oblasti veřejného práva a samozřejmě patří z významné části do práva finančního. Jestliže je veřejná podpora poskytnuta, stává se součástí výdajové stránky veřejného rozpočtu.

V praxi není snadné rozpoznat veřejnou podporu, a proto jsou nejednou zahájena formální vyšetřovací řízení za účelem prozkoumání jednotlivých opatření, jež by mohla narušit soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy. Pak mezi kontrolním orgánem a soukromým příjemcem podpory probíhá celá řada jednání, která je zapotřebí podložit různými ekonomickými a statistickými údaji. Konečné rozhodnutí pak činí soudci, kteří stanoví, zda poskytnutá výhoda je v souladu s právními normami nebo nikoliv.

Institut veřejných podpor je poměrně často používán. Jeho předmětem je rozdělit prostředky veřejných rozpočtů a umožnit tak vzniku nových pracovních míst, nových ekonomických středisek a nových znalostí. Tato činnost je tedy veřejným zájmem a slouží ku prospěchu obyvatel dané země, ať už se tak děje přímo, či nepřímo. Z tohoto důvodu se dá předpokládat jeho aplikace i nadále v budoucnu, a to zejména

v okamžicích, kdy se ekonomiky států nacházejí v recesi. Je nutno postupovat vyváženě, hledat efektivní rovnováhu mezi poptávkou podniků a zájmy obyvatel, aby řádně fungovaly tržní mechanismy.

Předmětem práce je vyložit základní skladbu právních norem vztahujících se k materii veřejných podpor, a to počínaje mezinárodním právem veřejným a právem evropským a konče následným přechodem k domácí právní úpravě a jejím porovnáním se sousedními právními řády Slovenské republiky a Polska.

Detailnější pozornost je věnována pohledu právní teorie na podstatu pojmu veřejná podpora, jejím formám a druhům vyskytujícím se v právním prostředí států, včetně procedurálních norem založených za účelem vynucení splnění těchto povinností.

Dále se zabývám konkrétní oblastí právní úpravy, kterou je možné označit jako právo investičních podpor, vždy se zaměřením na daňovou problematiku slev na daních z příjmů fyzických a právnických osob. Především je nutno zdůraznit, že předmětem této práce je vyložit obecnou, až abstraktní podstatu řešené problematiky. Proto na tomto místě predestírám, že tato práce je na mnoha místech abstraktní povahy a plynule přechází v řešení konkrétních případů. Práce teoreticky a prakticky vymezuje pojem regionální investiční podpory, podpořený soudními rozhodnutími evropských a tuzemských soudů, případně jiných orgánů.

Zcela zřetelně se pak věnuji tématu slev na daních z příjmů, které představují velmi citlivé téma a které doplňuji o vlastní komentář. Jedná se o skutečnost, že tato oblast podléhá častým změnám, ke kterým dochází v právu Evropského společenství a k nimž dochází i v českém právním prostředí. To vnímá již patnáctiletou historii systému investičních pobídek, jež neustále zhodnocuje a vytváří nové modely, jak efektivně rozdělit a distribuovat prostředky (nemusí se nutně jednat o peněžní komoditu) do potřebných odvětví a potřebných oblastí.

Cíle disertační práce

Předkládaná práce má v jednotlivých částech abstraktnější teoretický charakter, neboť metody právní teorie nemohou být přímo empiricky podpořeny. Výsledky práce jsou tedy analytické a názorově kvalitativní. Cílem práce rovněž není případná změna hospodářské politiky státu a ani změna na úrovni legislativní činnosti.

Cílem práce je mimo jiné hledat odpovědi na následující otázky:

- Jaké je postavení pojmu veřejná podpora v kontextu právního řádu a jeho jednotlivých pramenů?
- Jaké jsou implicitní znaky a funkce veřejných podpor?
- Jaké jsou daňové aspekty veřejných podpor?

Dalším předmětem předkládané disertační práce je hledání a nalezení úlohy institutu veřejné podpory v širším spektru společenských vztahů s akcentem na jejich abstraktní podstatu.

Metodologie disertační práce

Při zpracování své disertační práce jsem za účelem naplnění vytyčených cílů vycházel a pracoval se základními kategoriemi myšlenkových postupů, čímž zároveň byla stanovena metodologie práce.

Charakteristika, vlastnosti a základní vztahy vznikající při aplikaci institutu veřejné podpory byly vymezeny analytickými a syntetickými postupy, **metodou abstrakce**. Výsledkem jsou tak myšlenkové závěry, které postihují podstatu aplikace pojmu veřejné podpory. Právě metoda abstrakce v předkládané práci odhlíží od nepodstatných vlastností a vztahů v pojmu veřejné podpory.

Dále použitou **metodou analýzy** dochází k rozdělení předmětné materie na jednotlivé jednodušší části tak, aby mohly být definovány podstatné znaky. To usnadňuje odhalit stavební strukturu pojmu jako celku, oddělit podstatné od nepodstatného a složité rozmělnit na jednoduché. Předmětem analýzy použité v disertační práci je identifikovat části pojmu veřejná podpora, a to jako jednotlivé prvky složitého celku. Analyzovat tuto problematiku však neznamená jen ji rozkládat a popisovat, ale také přijmout nové teoretické poznatky.

Shora popsaná metoda analýzy je doplněna o **metodu syntézy**, která sjednocuje dílčí části, vlastnosti a vztahy utvářející se při aplikaci institutu veřejné podpory a tvoří s ní pak jeden celek.

Metoda klasifikace pak jednotlivé části pojmu veřejné podpory třídí a sjednocuje do určitých skupin podle jednotlivých hledisek a kritérií. Přitom dělícím kritériem jsou znaky, jež jsou pro tříděné skupiny společné.

V případě, že v textu práce jsou zachycena tvrzení, která vznikla odvozením od jiných platných tvrzení, pak je toho docíleno **metodou dedukce**. Na straně druhé u všeobecných a obecných tvrzení uváděných v práci byla použita **metoda indukce**.

Metodou generalizace byly dále získány pojmy a obecné zákonitosti, a to vyloučením společných znaků z jednotlivých částí. Tato metoda představuje přechod od jedinečného k obecnému, od poznatku, který je méně obecný, k obecnějšímu. V neposlední řadě velmi cenným nástrojem byla i **metoda porovnání (komparace)** pojmu veřejné podpory obsaženého v české právní úpravě s právním řádem Polské a Slovenské republiky.

Struktura disertační práce

Vzhledem k tématu disertační práce byla zvolena struktura umožňující se zabývat obecnými znaky pojmu veřejná podpora, jeho kořeny, historickými souvislostmi a odrazem jeho aspektů u souvisejících vztahů nejenom v právním řádu České republiky, ale zejména na úrovni, jež obecná teorie označuje jako evropské právo. Tímto je ovšem do jisté míry poznamenán celkový dojem o vyváženosti práce. **Jestliže někdo poukáže na jistou nevyváženost disertační práce, je pak zapotřebí ji připsat odlišnému zpracování dílčích kapitol a materie a na druhé straně i odlišnému způsobu zvolené právní metodologie.**

Disertační práce je pro přehlednost strukturována do 20 dílčích kapitol, vyjma úvodu a závěrečného shrnutí výsledných poznatků (cílů práce) mého výzkumu. V textu samotné práce je využito řady zkratk umožňujících orientaci v mezinárodních smlouvách, právních předpisech či právních institutech. Na konec práce je pak zařazeno shrnutí práce ve světovém jazyce (anglický jazyk) pro účely jejího možného zahraničního využití.

První část kvalifikační práce má za úkol **seznámit se zkoumanou problematikou** vztahující se k danému tématu práce, s myšlenkovými vzorci a úvahami, dále

s úkoly, které byly na začátku práce stanoveny, se strukturou a postupem. To vše by mělo přispět k lepší orientaci v textu.

Následující část pak definuje **pojem veřejných podpor** stejně jako základní východiska a postuláty vztahující se ke stěžejnímu pojmu práce. Vycházím zejména z mezinárodních smluv, v nichž byl tento pojem použit poprvé, a jeho následného odrazu ve vývoji a utváření práva evropského, zahrnující oblast práva Evropského společenství a práva Evropské unie, jež dnes představuje jisté zastřešení tohoto systému. Dále pak plynule následuje hloubková analýza postupů evropských institucí, jejímž úkolem je praktická aplikace norem upravující veřejné podpory a jejich hodnotící kritéria.

Stěžejní část práce je pak věnována **investičním podporám se zaměřením na institut slevy na daních z příjmů z titulu investiční pobídky či investiční pomoci**. V práci je postupováno od výkladu obecného, který následně přechází k výkladu jednotlivých pojmů, jež vymezuje a definuje. Tyto jsou pak ilustrovány konkrétními příklady právní praxe. V nemnoha případech je pak využito dílčích poznámek, které mají pomocnou úlohu v hlavním tématu práce. Tyto jsou využity s výhradou neúplnosti.

V práci je rovněž uvedena **právní úprava zahraniční**, a to Polské a Slovenské republiky, a představen institut veřejných podpor a slev na daních v kontextu jejich úprav.

Závěr předkládané práce shrnuje teoretické předpoklady poznatků získaných ze současného normativního ukotvení tématu a na mnoha místech je pak věnována možné právní úpravě *de lege ferenda*. V závěru práce je rovněž uvedeno celkové shrnutí zkoumané problematiky.

Úkolem autora nebylo získat zcela komplexní popis a rozbor platného právního stavu se všemi detaily, což není ani vzhledem k objemu zkoumané materie možné. To však neznamená, že v jednotlivých souvislostech takový rozbor není učiněn. Práce se soustředí na vybranou problematiku v uvedených kontextech.

1 POJEM VEŘEJNÁ PODPORA

Co znamená pojem „veřejná podpora“¹. Dosud neřešenou otázkou je vztah tohoto pojmu k pojmu státní podpora. Existují totiž různá pojetí ekvivalentu pojmu, jehož základ je tvořen slovem podpora. Tvoří tak pomyslný kořen tohoto pojmu, který je dále dotvářen účelem jeho využití. To souvisí s otázkou týkající se vztahů mezi uvedenými pojmy a dále například finanční podporou. Je tak zapotřebí rozlišovat základní pojem, na který navazují další jeho ekvivalenty. V literatuře se lze setkat i s pojmem „státní pomoc“². Důvody pro takové užití jsou gramaticko-sémantické, respektive logické. Zakladatelem moderního přístupu k analýze právního pozitivismu a jeho pojmům byl H. L. A. Hart (1907–1992), který mu zasvětil svou stěžejní práci *Pojem práva*³.

Jedná se tak vždy o podporu **veřejného zájmu** nebo zájmu soukromého s přesahem k veřejnému zájmu, jako je širší podpora veřejnosti, podniků nebo domácností. Je zapotřebí odlišovat právní pojem a jeho ekonomický význam. V oblasti práva se tak jedná o **propracovaný systém organizovaného donucení**⁴. Státy podporují různé soukromé zájmy, které svým výsledkem zajišťují systém užívaný širokou veřejností. Není to pouze výsledek střetu veřejného a soukromého zájmu, mezi nimiž se stát snaží najít rovnovážný stav. Buď došlo k narušení původní rovnováhy, anebo taková rovnováha nikdy neexistovala. V takovém případě by to byla přirozená nerovnováha, tedy přirozený řád věcí. Vždy však pod vlivem geografických, hospodářských, kulturních, sociálních a jiných podmínek. Státy se tak snaží o nastolení nové rovnováhy za použití hospodářské politiky a sociálního cítění. Právem se tak

¹ Pojem není legislativně definován.

² JANKŮ, Martin a Jana MIKUŠOVÁ. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-430-8.

³ HART, Herbert Lionel Adolphus. *Pojem práva*. Praha: Prostor, 2004. ISBN 80-7260-103-2.

⁴ MARŠÁLEK, Pavel. První kapitola: Právo v systému společenské regulace. In: MARŠÁLEK, Pavel. *Právo a společnost*. Praha: Auditorium, 2008, s. 15–45. ISBN 978-80-903786-8-1.

vyvažují rozdíly mezi zaostalými a rozvinutými regiony nebo zaostalou jednotkou a rozvinutým centrem.

S výše uvedeným rovněž souvisí otázka, do jaké míry odpovídá systém veřejných podpor pojetí spravedlnosti, a to tzv. distributivní spravedlnosti⁵. Kde je omezená nabídka, existuje rovněž adekvátní poptávka, a toto představuje výhodu, kterou získá jen omezené množství ekonomických subjektů. Jde tedy o systém přerozdělení veřejných statků předem stanovenému omezenému počtu soukromých ekonomických entit, který je upraven právními normami. To současně představuje výhodu, která se nedostane každému. S tímto souvisí problematika asymetrických informací. Je takový systém v tomto případě legitimní? Jako problematické se jeví hodnocení efektivit jako výsledků dosažených působností právních norem. Je možné vůbec dojít k závěru, že poskytnutá veřejná podpora má pozitivní přínos?

S pojmem veřejná podpora se setkáme v případě, kdy na trhu dojde k určitému selhání. V takovém případě nastoupí stát se svou politikou a toto selhání se snaží napravit svými prostředky. Jestliže nastane hospodářská krize, počet případů poskytnutí veřejné podpory několikanásobně vzroste. Každá hospodářská krize je doprovázena podobnými projevy. Tyto jsou v zásadě pokles hrubého domácího produktu, zvýšení nezaměstnanosti, rostoucí dluh státu, inflace.

V posledních letech byl pokles hrubého domácího produktu podstatně silný, což s sebou přináší pokles státních financí, případně i nestabilitu s tím spojenou. Nezřídká se jedná o celosvětový problém, který se samozřejmě nevyhne ani České republice. Dalším projevem je rostoucí nezaměstnanost. Je pak rozhodující, zda se trhu v krátké době podaří nabídnout nová pracovní místa v produktivních sektorech. V dalších případech může být hospodářská krize doprovázena vyšší mírou inflace.

S ohledem na tyto projevy lze vysledovat různé přístupy k regulaci hospodářské soutěže. Některé zajistí svobodnou soutěž, ostatní regulují strukturu trhu a jeho jednotlivé znaky. Vedle toho se také mluví o autoregulaci, kdy se tržní subjekty ovlivňují navzájem samostatně, a to na podkladě tržních mechanismů. Vzhledem k hospodářské krizi je **oblast soutěžního práva upravující pododvětví práva**

⁵ Pozn. autora: Tímto pojmem se zabývá obecná právní teorie, viz: BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK Jiří a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 262 s. ISBN 80-86432-13-0.

veřejných podpor velmi významná. Nezřídka je kladena otázka, zda by měla právní úprava dovolit takové zásahy do svobodné soutěže.

Definice veřejné podpory není obecně stanovena. Je nutno její části vykládat v souladu s existujícími ustanoveními různých právních předpisů a za přispění výkladu těch orgánů, které ji aplikují v praxi, a současně s přihlédnutím k současnému stavu doktrinálních (vědeckých) poznatků.

V českém právním řádě je tento pojem obsažen v zákoně o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory, jenž vzhledem k vstupu České republiky do Evropské unie odráží patřičné změny.⁶ V evropském právu se pak vyskytuje jeho obdoba, kterou Smlouva o založení Evropského společenství (dále jen SES)⁷ označuje termínem „státní podpora“.

Právní režimy upravující veřejnou podporu lze rozdělit na tři:

- mezinárodní právo veřejné;
- komunitární právo a právo Evropské unie;
- právní řád ČR.

⁶ ČESKO. Zákon č. 215 ze dne 2. dubna 2004 o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 72, s. 3475–3477. Dostupné také z: <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-uprave-nekterych-vztahu-v-oblasti-verejne-podpory-a-o-zmene-zakona-o-podpore-vyzkumu-a-vyvoje-14176.html>.

⁷ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

2 PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÉ PODPORY

2.1 Mezinárodní právo veřejné

Problematiku veřejné podpory v rámci úpravy mezinárodních smluv lze rozlišit dvěma způsoby. Buď se jedná o ochranu vnitřního trhu před smluvním státem, nebo o ochranu vnitřního trhu před jiným státem. Samotný pojem veřejné podpory lze vždy vykládat v užším, nebo v širším pojetí. V užším pojetí lze zkoumat antisubvenční mechanismy⁸, zatímco v širším pojetí též úmluvy proti dumpingu. **Ve své práci se proto zabývám pouze institutem veřejné podpory obsahující veřejné prostředky poskytnuté státy nebo ze státních prostředků.**

Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních (dále jen dohoda SVO)

V Ústředním věstníku Evropských společenství ze dne 23. prosince 1994 byla publikována dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních⁹. Evropská unie je přitom zakládajícím členem World Trade Organization (Světové obchodní organizace), a je tak povinna dodržovat závazky z mezinárodních dohod. Dohoda SVO konkrétně vymezuje subvenci tak, že se jedná o finanční příspěvek vlády nebo veřejné právní instituce na území člena, nebo se vyskytnou formy příjmové či cenové podpory ve smyslu článku XVI Všeobecné dohody o clech a obchodu z roku 1994 (dále jen GATT) a tím je poskytnuta výhoda. Subvence musí splňovat další podmínku – specifčnost.

GATT¹⁰ upravuje dva prvky vývozní obchodní politiky, a to **dumping a vývozní subvence**. Přičemž dumpingem se rozumí skutečnost, kdy se zboží z jedné země uvádí na trh jiné země, a to za cenu nižší, než je jeho obvyklá hodnota. Podle čl. VI

⁸ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady (ES) č. 597/2009 ze dne 11. června 2009 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství (kodifikované znění). *Official Journal of the European Communities*. L 188, sv. 52, s. 93–126, 18. 7. 2009. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2009:188:TOC>.

⁹ Sdělení Ministerstva zahraničí: Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 15. dubna 1994 byla v Marrakeši sjednána a jménem České republiky podepsána Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) a tyto mnohostranné dohody, jež tvoří její nedílnou součást a jsou závazné pro všechny členy WTO. In: ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničí č. 191 ze dne 19. září 1995. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 51, s. 2345–2792.

¹⁰ EVROPSKÁ UNIE. Council Decision of 22 December 1994 concerning the conclusion on behalf of the European Community, as regards matters within its competence, of the agreements reached in the Uruguay Round multilateral negotiations (1986-1994). *Official Journal of the European Communities*. L 336, vol. 37, s. 1, 23. 12. 1994. Dostupné též z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1994:336:TOC>.

odst. 1 je GATT „*zavrženíhodný, působí-li, nebo hrozí-li způsobit podstatnou újmu výrobnímu odvětví existujícímu na území smluvní strany, nebo zdržuje-li se citelně vybudování domácího výrobního odvětví.*“¹¹

Smluvní stát se proti dumpingu může bránit tak, že u takového výrobku zavede antidumpingové clo. To v daném případě nepřevýší dumpingové rozpětí výrobku. Cílem je vždy vyrovnat a zabránit dumpingu. Je to však vázáno na celou řadu podmínek. Výrobek je dovážen za dumpingovou cenu, způsobí vážnou újmu výrobě, nebo taková újma hrozí, a v neposlední řadě brání domácí výrobě. Poškozený stát vždy musí prokázat vznik škody, příčinnou souvislost mezi předmětem dumpingu a škodou. Dumping je tak ve své podstatě snaha podniků dostat své výrobky na jiné trhy za nízkou cenu.

Naproti tomu jsou **subvence** nástrojem hospodářské politiky státu. Přičemž GATT je upravuje obecně, kdy se jedná o jakékoliv cenové podpory způsobující zvýšení či snížení vývozu výrobků. Dále je zakázáno poskytovat jakékoliv podpory na suroviny a smluvní státy se jim mají vyhnout.

Poskytnutí příspěvku dle čl. 1 odst. 1 dohody SVO se nepovažuje za zakázanou výhodu v následujících případech vymezených čl. 14 téže dohody:

- „*Vláda poskytne základní kapitál a investiční rozhodnutí odpovídá obvyklé investiční praxi (včetně rizikového kapitálu) soukromých investorů na území smluvního státu.*
- *Vláda poskytne půjčku a v případě jejího splácení neexistuje rozdíl mezi ní a srovnatelnou půjčkou na soukromém trhu. Pokud by tady rozdíl existoval, jeho výše by byla považována za výhodu.*
- *Vláda poskytne záruku za půjčku a v případě splácení není rozdíl v částce, kterou firma zaplatí za takovou půjčku a za srovnatelnou obchodní půjčku bez vládní záruky. V opačném případě je výhodou rozdíl mezi částkami s přihlédnutím k rozdílným poplatkům.*
- *Vláda dodá zboží, služby nebo nakoupí zboží a dodávka nebude provedena za méně než přiměřenou odměnu a nákup za vyšší než přiměřenou odměnu. Kritériem je zde přiměřenost ekvivalentu.*“¹²

¹¹ EVROPSKÁ UNIE. Council Decision of 22 December 1994 concerning the conclusion on behalf of the European Community, as regards matters within its competence, of the agreements reached in the Uruguay Round multilateral negotiations (1986-1994). *Official Journal of the European Communities*. L 336, vol. 37, s. 1, 23. 12. 1994. Dostupné též z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1994:336:TOC>.

Princip specifičnosti subvence je upraven v čl. 2 dohody SVO a nastane v následujících případech:

- Právní předpisy nebo orgán výslovně omezí přístup k subvenci.
- Jsou stanovena objektivní kritéria nebo podmínky pro uplatnitelnost subvence a její částky.
- Zdá se nespecifická, ale jsou dány důvody pro zpochybnění tohoto předpokladu. Tak mohou být brány v úvahu další faktory, jako jsou „*využívání subvenčního programu omezeným počtem určitých podniků, převládající užívání určitými podniky, poskytování neproporcionálně velkých částek subvencí některým podnikům a způsob, jakým podle svého uvážení postupoval orgán, poskytující subvence při udělování subvence.*“¹³
- Je omezena na určité podniky uvnitř určité zeměpisné oblasti v rámci působnosti orgánu poskytujícího subvenci.

Zároveň jsou z působnosti dohody SVO vyňata opatření spočívající ve všeobecně uplatnitelných daňových sazbách (jejich stanovení a změn) na úrovni všech vlád, což je stanoveno právní domněnkou.

Každá subvence zakázaná dle čl. 3 je zároveň specifickou subvencí. Aby subvence mohla být prohlášena za specifickou, musí být členským státem prokázána „*spolehlivými důkazy*“.

Přitom platí, že na specifičnost mohou poukázat další skutečnosti, jako je „*využívání subvenčního programu omezeným počtem určitých podniků, převládající užívání určitými podniky, poskytování neproporcionálně velkých částek subvencí určitým podnikům, způsob, jakým podle svého uvážení postupoval orgán poskytující subvence při rozhodování o udělení subvence.*“¹⁴

¹² ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničí č. 191 ze dne 19. září 1995. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 51, s. 2345–2792.

¹³ ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničí č. 191 ze dne 19. září 1995. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 51, s. 2345–2792.

¹⁴ ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničí č. 191 ze dne 19. září 1995. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 51, s. 2345–2792.

Dohoda SVO¹⁵ považuje za způsob nepříznivého účinku subvence tzv. *vážnou újmu zájmů* jiného člena dohody. Ta nastane vždy, když subvence:

- znemožní či ztíží dovoz obdobného výrobku jiného člena na trh subvencujícího člena;
- znemožní či ztíží vývoz obdobného výrobku jiného člena z trhu třetí země;
- je podstatně pod tržní cenou subvencovaných výrobků ve srovnání s cenou obdobného výrobku jiného člena na stejném trhu, nebo když podstatně omezí anebo stlačí ceny, či ztratí prodej na témže trhu;
- zvýší podíl subvencujícího člena na světovém trhu určitým základním výrobkem nebo zbožím ve srovnání s průměrným podílem, dosaženým v předchozích třech letech, a pokud zvýšení má povahu trvalého trendu po dobu poskytování subvencí.

Existence vážné újmy bude dovozena také v případě, kdy subvence přesáhne pět procent hodnoty výrobku, pokryje provozní ztrátu utrpěného odvětví anebo prominutí vládního úvěru (příčemž se jedná o *vyvratitelnou právní domněnku*).

Čl. 8 dohody SVO upravuje institut „*nenapadnutelné subvence*“, čímž rozumí subvenci, která není specifická, anebo naopak specifická je, ale přesto splňuje taxativně stanovené podmínky. Těmi rozumí např. pomoc na výzkumné činnosti, pomoc znevýhodněným oblastem na území členského státu, a to pokud je součástí všeobecného rámce regionálního rozvoje, a za třetí pokud jde o pomoc na podporu úpravy existujících zařízení podle nových ekologických požadavků, které působí větší obtíže a finanční břemeno firmy. Dále ustanovení čl. 8 upravuje bližší konkretizaci uvedených podmínek.

Dohoda o Evropském hospodářském prostoru¹⁶ (dále jen jako Dohoda EHP) ve svém čl. 61 upravuje *státní podpory*. Dohoda EHP je v současné době platná pro země

¹⁵ Sdělení Ministerstva zahraničí: Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 15. dubna 1994 byla v Marrakeši sjednána a jménem České republiky podepsána Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) a tyto mnohostranné dohody, jež tvoří její nedílnou součást a jsou závazné pro všechny členy WTO. In: ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničí č. 191 ze dne 19. září 1995. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 51, s. 2345–2792.

¹⁶ EVROPSKÁ UNIE. Decision of the Council and the Commission of 13 December 1993 on the conclusion of the Agreement on the European Economic Area between the European Communities, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation. *Official*

Evropského společenství a pro země, jež nejsou jeho součástí a společně vytvářejí zónu volného obchodu (tzv. země ESVO – zóna volného obchodu)¹⁷. Jedná se o státy Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. Dohody EHP se neúčastní Švýcarsko¹⁸.

Čl. 61 dohody EHP stanoví, že „podpora poskytovaná v jakékoliv formě členskými státy ES a státy ESVO, nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi smluvními stranami, neslučitelné s fungováním dohody EHP.“¹⁹

Z výše uvedené mezinárodní dohody je patrné, že definice státní podpory je téměř shodná s definicí, jak ji upravuje smlouva SES, s tím, že je závazná mezi signatáři dohody EHP.

Na základě této dohody jsou vždy slučitelné podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům bez diskriminace, podpory na náhradu škod způsobených přírodními pohromami a jinými mimořádnými událostmi a podpory poskytované určitým oblastem Spolkové republiky Německo (dále jen SRN nebo Německo), určené k vyrovnání nedostatků v hospodářském rozvoji s ohledem na rozdělení tohoto státu.

Za slučitelné mohou být považovány podpory určené oblastem s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností, podpory na uskutečnění projektu společného evropského zájmu, nebo jejichž cílem je napravit vážnou poruchu

Journal of the European Communities. L 1, vol. 37, s. 1-3, 3. 1. 1994. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1994:001:TOC>.

¹⁷ „Rozhodnutí Rady a Komise 94/1/ES, ESVO ze dne 13. prosince 1993 o uzavření Dohody o Evropském hospodářském prostoru mezi Evropskými společenstvími, jejich členskými státy a Rakouskou republikou, Finskou republikou, Islandskou republikou, Lichtenštejnským knížectvím, Norským královstvím, Švédským královstvím a Švýcarskou konfederací.“ In: EVROPSKÁ UNIE. Dohoda o Evropském hospodářském prostoru. *Eur-lex* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:em0024>.

¹⁸ „Dohoda o Evropském hospodářském prostoru zřizuje jednotný trh, který má usnadnit obchodování mezi Evropským společenstvím a zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO).“ In: EVROPSKÁ UNIE. Dohoda o Evropském hospodářském prostoru. *Eur-lex* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:em0024>.

¹⁹ EVROPSKÁ UNIE. Decision of the Council and the Commission of 13 December 1993 on the conclusion of the Agreement on the European Economic Area between the European Communities, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation. *Official Journal of the European Communities*. L 1, vol. 37, s. 1-3, 3. 1. 1994. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1994:001:TOC>.

v hospodářství členského státu, a v neposlední řadě podpory určené na hospodářský rozvoj určitých oblastí či činností, pokud neovlivní podmínky obchodu mezi členskými státy v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem.

Dohoda EHP dále připouští celou řadu výjimek, jež jsou opět obsahově shodné se smlouvou SES. Státní podpora má být opět pod průběžnou kontrolou, která je dohodou svěřena Komisi Evropského společenství, a to pro jeho členy, a v případě členů ESVO, je k tomuto úkolu vyhrazen Kontrolní úřad ESVO.

Komunitární právo a právo Evropské unie

Pojem „veřejná podpora“ není legislativně definován. Z tohoto důvodu je zapotřebí tento pojem vykládat dle existujících různých právních předpisů za přispění výkladu aplikujících orgánů a s přihlédnutím k současnému stavu vědeckých poznatků.

Český právní řád tento pojem nevykládá vůbec, respektive je obsažen v *zákoně č. 215/2004 o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory*,²⁰ jenž vzhledem ke vstupu ČR do EU reflektuje nutné změny. Evropské právo užívá obdobu tohoto pojmu, konkrétně „*Smlouva o založení Evropského společenství*“ (dále jen jako SES) používá termín „*státní podpora*“.²¹

Definice státní podpory je upravena v čl. 87 odst. 1 Smlouvy SES, a to jako „*podpory poskytované v jakékoliv formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.*“²²

Z ustanovení čl. 87 Smlouvy SES se tak vyvozují následující znaky podpory:

- forma podpory;

²⁰ ČESKO. Zákon č. 215 ze dne 2. dubna 2004 o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 72, s. 3475–3477. Dostupné také z: <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-uprave-nekterych-vztahu-v-oblasti-verejne-podpory-a-o-zmene-zakona-o-podpore-vyzkumu-a-vyvoje-14176.html>.

²¹ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

²² EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

- výhoda;
- zdroj: prostředky veřejných rozpočtů;
- možnost narušit soutěž;
- ovlivnění ostatních členů.

Literatura pracuje i s jiným termínem, a to se **subvenčním právem**²³. Tímto se rozumí úprava podpor členských států. Proti poskytování takových podpor narušujících společný trh byla přijata soustava norem, které lze označit jako „*antisubvenční právo*“. Vzhledem k předmětu úpravy lze tento soubor norem společně se smlouvou SES a sekundární legislativou pojmenovat jako oblast soutěžních pravidel. Společným zájmem je tak vždy regulace právních vztahů, které jako jeden prvek obsahují výhodu soutěžitele/narušitele.

Typické znaky veřejné podpory

Výhoda

Z pohledu příjmové stránky veřejné podpory vyplývá, že výhoda je jedním z primárních typických znaků tohoto pojmu. Výhoda může mít jakoukoli formu. S ohledem na to, že se neustále objevují nové a nové formy, není možné stanovit jejich taxativní výčet. Proto je situace taková, že orgány Evropského společenství vždy posuzují slučitelnost podpory.

Pro příjemce veřejné podpory tato výhoda představuje zejména lepší pozici na trhu. Tento soutěžitel je tedy zvýhodněn oproti takovým soutěžitelům, kteří podporu nezískají a musí své příjmy obstarat za využití svých dovedností, tedy za použití tradičních tržních mechanismů. V praxi se používají různé testy na odhalení porušení pravidel, a to zejména tzv. **test soukromého investora**.

Jak už z popsané definice vyplývá, výhoda směřuje k určitému podniku nebo určitému odvětví výroby. Takový podnik musí vždy vykonávat podnikatelskou činnost. Pokud by výhodu získal subjekt, jehož cílem není dosahování zisku, o veřejnou podporu by se nejednalo. V praxi se bude jednat zejména o obce, církve a jiná občanská sdružení, pokud tyto příjmy použijí pro blaho společnosti. Na veřejnou

²³ TICHÝ, Luboš et al. Evropské právo. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-430-9.

podporu tak není zákonný nárok. Poskytovatelem podpory je vždy vykonavatel veřejné správy. Ten v tomto případě nevyužívá svého vlastního uvážení. Vždy tak dochází k preferenci určitého odvětví nebo určitého podniku.

V praxi se tak bude jednat například o nákup nemovitostí za ceny stanovené znaleckým posudkem nebo na základě veřejného výběrového řízení, pokud prodávajícím je stát. Může však nastat i opačná situace. Stát nakoupí prostředky za ceny o mnoho převyšující jinak běžně dostupné pro ostatní soutěžitele. Často se tak může jednat například o školení pracovníků, přístup k inženýrským sítím a infrastruktuře, pokud tyto zatěžují veřejné rozpočty.

Prostředky z veřejných rozpočtů

Dalším nezbytným předpokladem je, že zdrojem takové výhody je vždy veřejný rozpočet²⁴. V tomto případě se státem rozumí nejen ústřední moc, ale také jeho vnitřní a vnější členění. Jedná se tak o autonomní celky, provincie, regiony, departmenty a podobně. Českou republiku budeme členit na státní správu²⁵, dále obce, kraje a jejich svazky. Zdrojem podpory jsou veškeré příjmy veřejných rozpočtů. Jedná se tak o státní fondy, právnické osoby ovládané státem, samosprávné korporace a právnické osoby založené za účelem rozdělení veřejných rozpočtů. Může se tedy jednat o vztah přímý, nebo o vztah zprostředkovaný.

Subjekty soukromého práva, jako jsou obchodní společnosti, mohou disponovat velkými veřejnými zdroji. Bude se tak jednat například o účast státu na základním kapitálu a různých dalších formách kontroly. V praxi státy často vlastní většinový podíl v soukromých společnostech a tyto subjekty následně ovládají. Je zapotřebí zkoumat, jak osoby jednající za stát v konkrétním případě vystupují. Další právní formou je státní podnik. Evropské právo upravuje veřejný podnik. Ten má za určité situace rovné postavení se soukromoprávními subjekty.

²⁴ Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci Van Tiggele, 82/77. Recueil. 1978, s. 25, body 25 a 26.

²⁵ Např. tyto zákony: ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. *Sbírka zákonů ČR*. Částka 0016. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=31338&nr=2~2F1969~20Sb.&ft=pdf>. ČESKO. Zákon č. 1 ze dne 1. ledna 1993, Ústava České republiky. *Sbírka zákonů ČR*. Částka 001, s. 16–19. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40450&nr=1~2F1993~20Sb.&ft=pdf>.

Možnost narušit soutěž

Podpora poskytnutá podnikatelskému subjektu narušuje hospodářskou soutěž. Jak už z nadpisu plyne, k samotnému narušení hospodářské soutěže ale nemusí vůbec dojít. SES pro tento případ stanoví pouhou „*možnost narušení hospodářské soutěže*“, a to v případě, kdy je s takovým příjemcem podpory nakládáno preferenčně. Obecným principem práva Evropského společenství je zákaz poskytovat podpory, což je na druhé straně limitováno volným pohybem zboží, služeb a kapitálu, přičemž žádná svoboda není bezbřehá. Aby společný trh mohl sám o sobě být funkční, je zapotřebí řídit se principy nabídky a poptávky, tedy principy ostrého konkurenčního prostředí.

Hospodářskou soutěží se zabývá samostatné odvětví platného práva, a to v rámci právní úpravy obchodního práva. Předmět této úpravy je právní ochrana při rozvíjení soutěžní činnosti, jejímž cílem je získat hospodářský prospěch a dále blaho spotřebitele. Přitom hospodářský růst je přirozeným jevem.

Jakékoliv opatření je způsobilé narušit soutěž, přičemž nerozhoduje, jak silnou pozici na trhu zaujímá příjemce podpory nebo zda jsou takové aktivity pouze na území jednoho členského státu či dokonce na území jednoho regionu takového státu. Hrozba narušení musí být vážná a musí mít objektivní charakter. Subjektivní představy nemají význam²⁶.

Podnikatelé svoji činnost provozují přeshraničně²⁷, jelikož se účastní dovozu a vývozu zboží. Pokud obdrží od státu pobídku, má taková okolnost vliv na obchod mezi členskými státy SES. K takovému vlivu dojde už v případě, kdy své aktivity uskutečňují pouze na území jednoho členského státu. To vyplývá ze skutečnosti, že taková výhoda vždy zlepší pozici příjemce na trhu, a to i v případě, že příjemce zaujímá jen malou pozici na příslušném trhu. Okolnosti působení příjemce na trhu je zapotřebí vždy zkoumat tržními hledisky, tedy jaké postavení by onen soutěžitel měl, kdyby nebyl příjemcem státní podpory. Následné opatření je vždy na úkor ostatních soutěžitelů.

²⁶ TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 582. ISBN 80-7179-430-9.

²⁷ Rozsudek Evropského soudního dvora C-730/79. In: EVROPSKÁ UNIE. Rozhodnutí Komise ze dne 17. listopadu 2010 o státní podpoře C 1/10 – Belgie týkající se podpory na pokrytí nákladů spojených s odklizením a neškodným odstraněním uhynulých hospodářských zvířat ze zemědělských podniků ve valonském regionu. *Úřední věstník Evropské unie*. L 336, s. 46, 21. 12. 2010. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2010:336:FULL&from=CS>.

Evropská komise může prohlásit podporu za slučitelnou se společným trhem, a to na základě svého rozhodnutí. Podpory malého rozsahu jsou nazývány *de minimis*²⁸ a podle příslušných norem nenarušují hospodářskou soutěž, jejich aplikaci umožňuje přímo konkrétní forma pramene práva.

Pokud podpora bude se svými účinky dopadat jen na velmi malou geografickou část území, je možno přijmout závěr, že taková podpora je legální. V ostatních případech je vždy zakázána. Jednotlivé výjimky stanoví příslušné smlouvy. Pokud dojde k individuálnímu rozhodování o podpoře, je rozhodováno na základě kritérií. Jimi jsou tržní síla příjemce podpory, odvětví působení, účel podpory a její umístění a podobně. Jelikož jde o projev diskreční pravomoci, jsou tyto testy vždy publikovány, neboť Komise a členské státy odpovídají za zachování společného trhu.

Ovlivnění ostatních členů

Jak se historicky utvářel prostor evropských států, tak byly zároveň vytvářeny překážky volného obchodu. S následnými projevy integrace evropských států jsou tyto překážky odstraňovány. Cílem těchto projevů je volný obchod mezi členskými státy.

Obchodem se zde rozumí výměna zboží, služeb a kapitálu. Jedná se tedy o vliv, který musí působit na členské státy, a nepostačí zde působení pouze na jeden z nich, což plyne z ustanovení čl. 87/1 SES²⁹. Pokud se takový podnik jako příjemce podpory účastní obchodu mezi členskými státy, považuje se to vždy za ovlivnění obchodu. Pokud by však získanou podporou posílil svoje postavení pouze na území jednoho státu bez současného ovlivnění jiných členských států, k ovlivnění obchodu nedojde. Je vždy zapotřebí zkoumat, zda byl, či nebyl ovlivněn obchod mezi členskými státy, a zaměřit se i na to, zda podpora podniku čistě vnitrostátního nebrání přístupu podniku na trh ostatních členských států, tedy aby se nejednalo o vnitrostátní bariéru znevýhodňující zahraniční produkty.

²⁸ Např. EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu *de minimis*. *Úřední věstník Evropské unie*. L 379, s. 5–10, 28. 12. 2006. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:CS:PDF>.

²⁹ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

Jak je patrné z předchozího textu, v případě narušení hospodářské soutěže postačí možnost takových účinků. V případě ovlivnění obchodu nikoliv. Zde je nutné získat konkrétní údaje o ovlivnění obchodu mezi členskými státy, pouhá možnost nestačí³⁰. Tržní prostředí je zapotřebí chránit podle harmonizovaných pravidel.

Vliv na obchod mezi členskými státy se vždy hodnotí podle účinků³¹. Existence výhody sama o sobě neznamena poskytnutí nedovolené podpory.

³⁰ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 22. ISBN 80-7273-097-5.

³¹ EVROPSKÁ UNIE. Rozsudek Evropského soudního dvora C 5/01. *Official Journal L*.

3 DOVOLENÉ STÁTNÍ PODPORY

Evropské právo je vybudováno na obecném principu zákazu poskytnutí podpor. SES³² však stanoví jednotlivé okruhy výjimek. První a druhou skupinu upravuje přímo SES a třetí jsou povoleny dle rozhodnutí Evropské komise. Existují tedy podpory, které jsou dovozené a nespádají pod pojem „*státní podpora*“, neboť ta je vždy zakázána. Dovozené podpory směřují státy poskytovat, aniž by jim hrozil postih přímo na základě prováděcích norem dle SES, nebo s nimi musí vyčkat do odsouhlasení ze strany příslušného dozorujícího orgánu. Z tohoto důvodu je možno **výjimky** dělit na obecné a individuální.

Obecné výjimky

Jak již z uvedeného plyne, tento okruh výjimek je poskytován přímo na základě SES, respektive na základě prováděcích ustanovení SES. Není tedy zapotřebí vyžadovat souhlas dozorujícího orgánu. Se společným trhem jsou slučitelné tyto podpory stanovené čl. 87/2 SES³³:

- a. podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace založené na původu výrobků,
- b. podpory určené k náhradě škod způsobenými přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi,
- c. podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských nevýhod způsobených tímto rozdělením.

A. Podpora sociální povahy

Státní podpora musí být poskytnuta určitému podniku nebo určitému odvětví výroby. V takovém případě nejde o sociální podporu známou z vnitrostátního práva jako *a simili*. Znaky takové podpory jsou následující: sociální povaha, příjemcem je individuální spotřebitel, je vyloučena diskriminace původu výrobku. Zároveň je

³² EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

³³ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

těžké vysvětlit, co přesně znamená „*podpora sociální povahy*“. Takovýto charakter musí být odvozován z postavení jednotlivých příjemců za podmínky, že jimi jsou fyzické osoby³⁴.

B. Podpora při odstranění následků mimořádných událostí

Tento druh podpory umožňuje hospodářským soutěžitelům náhradu za následky způsobené přírodními událostmi, respektive způsobené vyšší mocí bez ohledu na vůli poškozených osob. SES výslovně stanoví, že se musí jednat o následky přírodních pohrom a jiných mimořádných událostí. Objektivně se tak vždy jedná o nepředvídané škody. Tyto pak představují finanční újmu pro podniky a výrobní odvětví, neboť by je byly povinny hradit výlučně ze svých zdrojů. V tomto případě jim vypomáhá stát.

SES pojmy „přírodní pohroma“ a „mimořádná událost“ nijak nevysvětluje, a proto je zapotřebí je dále vysvětlit. Za přírodní pohromu je možno považovat povodeň, vichřici, tornáda a mnoho dalších. Mimořádnými událostmi se obvykle rozumí války, terorismus a občanské nepokoje. Podle stanoviska Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž Evropské komise je možno nahrazovat i „nepřímou způsobené škody“³⁵. Za ty lze považovat škody vzniklé poškozením pozemních komunikací a následnými problémy v dopravě zboží, dále přerušené dodávky energií a prostoje při výrobě zboží.

Jak už to při odpovědnosti za škodu z právního hlediska bývá, je zapotřebí na podkladě skutečností prokázat příčinnou souvislost mezi výše označenou událostí a vznikem škody.

C. Podpory poskytované hospodářství určitých oblastí SRN postižených rozpadem

Postupem času tato výjimka ztratila svoji účinnost a lze říci, že z právního hlediska je obsoletní. V praxi není snadné prokázat příčinnou souvislost mezi rozpadem Německa a ekonomickou nevýhodou. A již vůbec nelze toto ustanovení SES uplatňovat plošně. Dle Evropského soudu I. stupně je možné tuto výjimku uplatnit v případech událostí kolem roku 1948. V tomto roce bylo území Německa rozděleno na

³⁴ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 57. ISBN 80-7273-097-5.

³⁵ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 59. ISBN 80-7273-097-5.

východní a západní část. Tato událost s sebou postupem času přinášela budovanou ekonomickou izolaci východní části a rozpad tradičních obchodních oblastí.

Individuální výjimky

Právní základ pro poskytování individuálních výjimek je zakotven v ustanovení čl. 87/3 SES. Základní charakteristikou je to, že mohou být poskytnuty po vyslovení předchozího souhlasu Evropské komise. Vyslovením souhlasu se stávají slučitelné se společným trhem.

„Podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností.“³⁶

Charakteristickou skutečností pro tyto podpory je jejich stimulační efekt, protože napomáhají oblastem, které jsou oproti Společenství znevýhodněny. Určení těchto znevýhodněných oblastí probíhá na podkladě statistických údajů poskytnutých Evropským statistickým úřadem. Jedná se o oblasti, jež mají hrubý domácí produkt na osobu ve výši 75 procent průměru Evropské unie za období posledních tří let. Pro každý členský stát se zpracovávají regionální mapy, na základě nichž Evropská komise stanoví oblasti, kde veřejné podpory lze poskytnout a kde nikoliv. Jako příklad lze uvést podpory na tvorbu nových pracovních míst pro případné investory.

„Podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu.“³⁷

Jak již z obecné definice vyplývá, jsou takové podpory poskytovány určitému podniku nebo odvětví výroby. Jimi však musí být realizován projekt, který svým významem přesahuje území jednoho členského státu. Obecným cílem je dosažení společného evropského zájmu. Například lze uvést, že taková podpora může být

³⁶ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

³⁷ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

poskytnuta na „vývoj nového digitálního systému, řešení problému hospodářství členského státu.“³⁸

„Podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem.“³⁹

Při poskytování takových podpor je zapotřebí respektovat následující podmínky. Za prvé se musí jednat o odlišné oblasti, jež jsou uvedeny v prvním návěští. Za druhé musí být tyto oblasti znevýhodněny oproti ostatním územním oblastem jednoho státu. V podstatě se jedná o druh regionální politiky členského státu, v rámci níž mohou být podpory poskytovány pouze na malé části území daného státu. Musí být ale respektována podmínka, že takovou podporou nebude zasaženo více než 50 % populace oblastí uvedených v prvním návěští.

„Podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu.“⁴⁰

Cílem těchto podpor je nahradit náklady vzniklé v souvislosti s pořádáním projektů zaměřených na uchování společenské kultury. V praxi se přitom jedná například o dotace poskytované podnikajícím osobám realizujícím projekty „evropského významu“ anebo na zachování staveb označených jako „kulturní památka“.

„Jiné druhy podpor, které mohou být vymezeny rozhodnutím Rady, přijaté kvalifikovanou většinou na návrh Komise.“⁴¹

Další druhy podpor mohou být stanoveny rozhodnutím Rady ES na podkladě kvalifikovaného návrhu Evropské komise. Ty se následně stávají slučitelné se

³⁸ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 65. ISBN 80-7273-097-5.

³⁹ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

⁴⁰ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

⁴¹ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

společným trhem. Jak již z úvodu plyne, SES je předem nijak nepředvídá a vše je ponecháno na vůli komunitárních institucí. Nemůže se tedy jednat o nahodilá opatření, ale o opatření doslova „*mimořádná*“. Smyslem této výjimky je ponechat otevřený prostor pro řešení situací, které nastanou nezávisle na subjektech práva a musejí být řešeny. Pokud by se tak nestalo, vzniklé poruchy by byly závažnější, přičemž základní podmínkou je zachování společného trhu. Nastalé situace je zapotřebí vždy poměřovat se škodami, jež by mohly vyvolat. Evropské instituce toto opatření snad využily jen „*v průmyslu stavby lodí a k některým zemědělským projektům*“⁴².

⁴² KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 71. ISBN 80-7273-097-5.

4 PODPORY „DE MINIMIS“

Poskytování podpor „*de minimis*“ je upraveno v nařízení Komise č. 1998/2006⁴³. Jedná se tedy o podpory nenaplňující podmínky čl. 87 a 88 SES. Pokud v konkrétním případě budou naplněny podmínky čl. 2 a 3 uvedeného nařízení, budou tyto podpory vždy slučitelné se společným trhem a nenarušují obchod mezi členskými státy.

Jedná se zejména o **poskytování podpor malého rozsahu**. Ty jsou dovolené a nelze je tak zařadit pod pojem „*státních podpor*“. V některých oblastech jsou však vždy zakázány. Důvodem takového zákazu je skutečnost, že i malá výše těchto podpor může představovat nedovolenou výhodu. Jedná se zejména o oblasti, jako jsou „*zemědělství, rybářství, akvakultura a doprava*“. ⁴⁴ V těchto oblastech existuje vlastní právní úprava.

Podporu *de minimis* je možno poskytnout do celkové výše 200 tisíc EUR v horizontu tří let. Tato částka je horním limitem, který nesmí být překročen. Výši poskytnutých financí je zapotřebí zkoumat v uplynulých třech letech, počítaných od okamžiku vzniku nároku na jejich vyplacení. Příjemcem podpory je vždy jeden podnik bez ohledu na její formu a smysl.

Dříve se stejné pravidlo uplatňovalo například v oblasti zemědělství a rybolovu. Jednalo se o nařízení č. 1860/2004⁴⁵, které bylo účinné do konce roku 2008. Tato úprava byla založena na stejných obecných principech. Odlišností však byla citlivost těchto odvětví, neboť i malá výše podpor může narušit konkurenceschopnost v odvětví. Výše podpor proto byla omezena částkou tři tisíce EUR.

⁴³ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu *de minimis*. *Úřední věstník Evropské unie*. L 379, s. 5–10, 28. 12. 2006. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:CS:PDF>.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 1860/2004 ze dne 6. října 2004 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu *de minimis* v zemědělském odvětví a v odvětví rybolovu. *Úřední věstník Evropské unie*. L 325, sv. 47, s. 10–16. 28. 10. 2004. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:l66042>.

5 DALŠÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Meritorním právním předpisem je smlouva o založení Evropského společenství (SES). Jak již bylo výše uvedeno, čl. 87/1 SES upravuje obecný zákaz poskytnutí státních podpor, čl. 87/2 SES upravuje vždy slučitelné výjimky a čl. 87/3 této smlouvy upravuje výjimky, jež mohou být slučitelné se společným trhem.⁴⁶

Právní úprava veřejných podpor je obsažena ve značném množství právních předpisů. Přitom se jedná o předpisy komunitárních institucí, jako jsou Evropská komise, Rada ES a závěry rozhodovací činnosti Evropského soudního dvora. Základním předpisem je nařízení Rady č. 659/1999/ES⁴⁷, které bylo uvedeno v život jeho prováděcím předpisem č. 794/2004/ES⁴⁸. K tomu je nutno připočítat notifikační formuláře.

Oblast „*Horizontální podpory*“ je upravena zejména následujícími předpisy: pokyny Společenství pro vědu a výzkum (96/C 45/O6)⁴⁹, ochranu životního prostředí, pro národní regionální podporu, pokyny Společenství pro poskytování veřejné podpory při záchraně a restrukturalizaci firem v nesnázích, nařízení Evropské komise č. 70/2001 o veřejné podpoře pro malé a střední podnikání, pravidla pro podporu zaměstnanosti, pokyny pro veřejnou podporu podnikům v zanedbaných městských oblastech.

Mezi „*Blokové výjimky*“ se řadí zejména následující předpisy: „*nařízení č. 800/2008 ze dne 6. 8. 2008, dále EK 1998/2006 – pravidlo de minimis, nařízení EK 68/2001, 363/2004 vztahující se na vzdělávání, nařízení EK 70/2001, 364/2004 týkající se*

⁴⁶ EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

⁴⁷ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady, kterým se stanoví podrobná pravidla o použití článků 93 Smlouvy SES. *Official Journal of the European Communities*. L 83, sv. 42. 27. 3. 1999. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1999:083:TOC>.

⁴⁸ EVROPSKÁ UNIE. Commission Regulation (EC) No 794/2004 of 21 April 2004 implementing Council Regulation (EC) No 659/1999 laying down detailed rules for the application of Article 93 of the EC Treaty. *Official Journal of the European Communities*. L 140, sv. 47, s. 1–134. 30. 4. 2004. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2004:140:TOC>.

⁴⁹ Legislativní rámec podpory výzkumu a vývoje v Evropské unii. *Vyzkum.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2015, Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=931>.

podpor pro malé a střední podniky, nařízení EK 2204/2002 upravující podporu zaměstnanosti.“⁵⁰

Vlastní prováděcí předpisy mají následující sektory: poštovní služby, televizní vysílání, audiovizuální technika, syntetická vlákna, výroba motorových vozidel, průmysl stavby lodí, ocel, uhlí, zpracovatelský průmysl, silniční, železniční a vnitrozemská vodní, námořní a letecká doprava, zemědělství a rybolov.

Právní normy upravující některé finanční operace a transfery, mezi nimiž lze uvést „vládní kapitálové injekce“, obsahuje například Smlouva o společném hospodářském prostoru pro společnosti se státní majetkovou účastí. Mezi další patří předpis upravující peněžní podporu podniků se státním podílem, zpeněžení nemovitostí ve vlastnictví státu, je zahrnut ve sdělení EK 97/C 209/03⁵¹.

⁵⁰ EVROPSKÁ UNIE. Commission Regulation (EC) No 2204/2002 of 12 December 2002 on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid for employment. *Official Journal of the European Communities*. L 337, sv. 45, 13. 12. 2002. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2002:337:TOC>.

⁵¹ ÚOHS. Veřejná podpora. Aktuality z veřejné podpory. *Uohs.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2012, Úřad na ochranu hospodářské soutěže. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/aktuality-z-verejne-podpory/1415-vyzva-pro-mesta-a-obce-k-vypracovani-dotazniku-evropske-komise-k-problematice-prodeje-pozemku.html>.

6 DRUH VEŘEJNÉ PODPORY

Druh v tomto případě představuje **konkrétní oblast úpravy**, kam příslušná podpora směřuje, přičemž ani region či odvětví nejsou rozhodující.

Konkrétní oblastí úpravy právní nauka rozumí malé a střední podnikání, výzkum a vývoj, životní prostředí, zaměstnanost, školení zaměstnanců, pomoc společnostem v potížích, rozvoj společností se zaostalým hospodářstvím, jaderný průmysl a další.

Dále se zabývám pouze úpravou výzkumu a vývoje, zaměstnanosti, veřejné služby a životního prostředí.

Podpora výzkumu, vývoje a inovací

Na tento druh podpor se vztahuje čl. 87 odst. 3 SES, jehož podrobnějším prováděcím předpisem je Souhrn opatření Společenství č. 2006/C 323/01⁵². Jím je upraven postup při podávání žádostí o podporu. Evropská komise zde uplatňuje svoji posuzovací pravomoc. Podpořit lze všechny projekty, nikoliv však podniky v nesnázích.

K získání podpory je nutné splnit několik podmínek. Musí se jednat o projekt „*společného evropského zájmu*“, získání podpory je nezbytné, z hlediska rozsahu a povahy musí mít velký význam, popis projektu musí obsahovat jeho provedení, účastníky a cíle.

Existuje několik kategorií výzkumu, a to základní, aplikovaný a experimentální. Co se týče základního výzkumu, zde je možné získat peněžní podporu až do výše sta procent. Jedná se přitom o výzkum, který je nejvíce vzdálený trhu a jehož výsledky lze aplikovat až řádově za několik desítek let. Z tohoto důvodu může nejméně narušit hospodářskou soutěž. Cílem podpory je získat nové poznatky z oblasti vědy a techniky, což má vždy význam zejména pro uplatnění v budoucnosti.

V případě aplikovaného výzkumu se zde počítá s aktivní účastí soukromých subjektů. Proto lze získat peněžní prostředky až do výše padesáti procent. Výsledky takového výzkumu lze bez odkladu uplatnit v praxi. Podporu lze kumulovat s dalšími

⁵² EVROPSKÁ UNIE. Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2006/C 323/01). *Úřední věstník Evropské unie*. C323, s. 1–26, 30. 12. 2006. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:cs:PDF>.

opatřeními, pokud jde o malé a střední podniky. Ty tak mohou získat navíc dvacet a deset procent. V případě spolupráce s jinými podniky mohou získat dalších patnáct procent. Horní limit je omezen osmdesáti procenty.

Pokud se příjemci podpor rozhodnou pro experimentální výzkum, mohou očekávat příjem do výše dvaceti pěti procent. Tato výše se opět navyšuje o dalších deset a dvacet procent pro malé a střední podniky. A v případě spolupráce s jinými subjekty se tato podpora může zvýšit o dalších patnáct procent. Počítá se přitom s refundací ostatních výdajů, jako jsou osobní náklady, výdaje za vybavení a nástroje, další režijní výlohy a provoz.

Kromě výše uvedeného je realizována řada jiných opatření na podporu: „studií technické proveditelnosti, malých a středních podniků na náklady práv k průmyslovému vlastnictví, pro mladé inovativní podniky, půjčování vysoce kvalifikovaných pracovníků, atd.“

Mezi právní normy České republiky upravující tuto problematiku zejména patří: zákon o státní podpoře výzkumu a vývoje, zákon o veřejných zakázkách, nařízení vlády o institucionální podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a hodnocení výzkumných záměrů. Právní předpisy komunitárního práva jsou přitom na území ČR přímo účinné a v případě rozporu s tuzemskou právní úpravou se jich lze dovolat.

Hlavním rozdílem tuzemské úpravy oproti evropské je **rozdělení výzkumu** na badatelský a cílený. Badatelským lze rozvíjet hranice poznání, získávat a ověřovat nové poznatky, vytvářet nové hypotézy. Cílený se zaměřuje na získávání poznatků, tvorbu podkladů pro další výzkum, výrobu a uvedení do praxe.

Finančním zdrojem čerpání podpor je veřejný rozpočet, který zajišťuje čerpání ve dvou formách. První obdrží právnické a fyzické osoby na řešení projektů výzkumu a vývoje prostřednictvím dotací a návratných finančních výpomocí. Ty se pak realizují buď přímo z kapitoly státního rozpočtu určené Grantové agentuře České republiky, anebo z rozpočtů ústředních orgánů. Druhou obdrží příspěvkové organizace z rozpočtů jejich zřizovatelů. Tato forma se běžně nazývá institucionální.

Do roku 2010 existovalo navíc několik resortních programů Ministerstva průmyslu a obchodu, z nichž lze jmenovat např. Program výzkumu a vývoje TANDEM byl

schválen na základě usnesení vlády č. 618 v roce 2003⁵³. Zmíněný projekt byl zaměřen na podporu průmyslových projektů, jejichž výsledky byly využity při tvorbě nových výrobků, technologií a služeb. O podporu však mohly žádat pouze subjekty se sídlem na území České republiky. Muselo se jednat o větší počet osob, které pak tvořily týmy podniků, vysokých škol a veřejných výzkumných institucí. Dalším příkladem byl program IMPULS zaměřující se na výzkum nových materiálů, průmyslových výrobků, výrobních a informačních technologií. Tento program měl podpořit malé a střední podniky s cílem zvýšit jejich výrobní výkonnost a zlepšit konkurenceschopnost tuzemských výrobků na společném trhu ES.

6.1 Zaměstnanost

Nařízení Komise č. 2204/2002⁵⁴ upravuje podpory v této oblasti. Ty nepodléhají notifikační povinnosti a jsou tak slučitelné se společným trhem. Oblasti jejich působení jsou vymezeny negativně, to znamená, že je nelze použít na stavbu lodí, v uhelném průmyslu, tvorbu pracovních míst v dopravě, vývoz, podporu domácích výrobků.

Vytvářením pracovních míst se rozumí navýšení počtu pracovních pozic oproti ročnímu statistickému průměru, přitom tyto pozice musejí být zachovány alespoň po dobu tří let. Pokud jde o malé a střední podniky, pak se jedná o dobu nejméně dvou let. Na tyto pozice mohou být přijati noví zaměstnanci, kteří nebyli nikdy zaměstnáni nebo zaměstnání ztratili, přičemž na podporu se započítávají mzdové náklady po dobu dvou let. Celková velikost podpory se pak odvíjí od tzv. hrubé míry podpory vyjádřené procentem způsobilých výdajů a územní oblasti vymezené čl. 87 odst. 3 písm. a) a c) SES.

Do podpory zaměstnání zdravotně postižených a zdravotně znevýhodněných pracovníků se započítávají mzdové náklady jako způsobilý výdaj po dobu jednoho roku. Celková výše podpory činí v prvním případě šedesát procent a v tom druhém

⁵³ MPO. Koncepce MPO 2004. *Mpo.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2015, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument5862.html>.

⁵⁴ EVROPSKÁ UNIE. Commission Regulation (EC) No 2204/2002 of 12 December 2002 on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid for employment. *Official Journal of the European Communities*. L 337, sv. 45, 13. 12. 2002. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2002:337:TOC>.

padesát procent. Pokud jde o tzv. „*dodatečné náklady*“, mohou být saturovány v plné výši. Jako příklad je možno uvést „*přizpůsobení provozovny, zaměstnání asistentů, pořízení zařízení pro tyto osoby.*“ Podporu lze také kumulovat s ostatními nároky, které jsou způsobilé snížit výdaje spojené s touto činností.

Naproti tomu je u určitých programů zavedena „*mimořádná oznamovací povinnost*“. Jedná se především o podporu jednotlivých odvětví nebo o podporu získanou nezávisle na jakémkoliv jiném programu anebo v případě, kdy podnik obdrží více jak 15 mil. EUR v tříletém období.

6.2 Závazek veřejné služby

Právní základ pro poskytování vyrovnávacích plateb za závazek veřejné služby poskytuje Rozhodnutí Komise č. 2005/842/ES ze dne 28. listopadu 2005⁵⁵. Zahrnuje podmínky, za nichž se nejedná o státní podporu ve smyslu čl. 87 SES, přičemž tyto podmínky byly stanoveny Soudním dvorem ve věci „*Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*“⁵⁶ (dále jen „ALTMARK“).

Podle rozhodnutí ALTMARK není vyrovnávací platba státní podporou, pokud je její příjemce pověřen závazkem veřejné služby, která je jasně vymezena. Dále pokud je její výpočet stanoven na základě otevřeného a objektivního způsobu. Podpora zahrnuje veškeré náklady nebo jejich část, přičemž se zohledňují příjmy a přiměřený zisk. Pokud byl takový příjemce vybrán veřejnou soutěží, musí být tato soutěž nastavena tak, aby vybraný podnik zatěžoval Společenství co nejméně a zároveň tyto náklady odpovídaly výdajům běžného podniku v tržním hospodářství. Jak z uvedeného rozsudku plyne, předmětem/cílem veřejných podpor je podpora veřejného zájmu či obecného blaha. Dále je kladen požadavek na zajištění objektivních postupů vedoucích k dosažení těchto cílů.

⁵⁵ EVROPSKÁ UNIE. Rozhodnutí Komise ze dne 28. listopadu 2005 o použití čl. 86 odst. 2 Smlouvy o ES na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby poskytované určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu. *Úřední věstník Evropské unie*. L312, s. 67–73. 29. 11. 2005. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:312:0067:0073:CS:PDF>.

⁵⁶ InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Judgment of the Court of 24 July 2003. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-280/00>.

Podnik musí být členským státem výslovně pověřen zajišťováním služeb „*obecného hospodářského zájmu*“. Výjimka musí být současně nezbytná ke splnění úkolu a přiměřená jejímu účelu. Tedy se jedná o podmínku „*nezbytnosti*“. Poskytnutím platby zároveň nesmí dojít k narušení obchodu mezi členskými státy nad rámec požadovaného zájmu Společenství.

Výše popsané pravidlo je „LEX GENERALIS“. Odvětví pozemní dopravy, námořní a letecké dopravy, nemocnice a sociální zařízení dále blíže upravují jiné právní normy s ohledem na jejich specifickou a citlivost.

Rozhodnutí v sobě také obsahuje celou řadu dalších podmínek, které je zapotřebí splnit, aby se jednalo o dovolenou podporu. Jedná se tedy o vymezení „*působnosti*“. V opačném případě se jedná o státní podporu, která je vždy zakázána.

Pro názornost tohoto druhu veřejné podpory uveďme následující příklad. Evropská unie vstoupila přijetím tzv. Třetí poštovní směrnice (2008/6/ES)⁵⁷ do třetí a rozhodující fáze poštovní reformy. Cílem této reformy bylo úplné otevření trhu poštovních služeb hospodářské soutěži při zachování soudržnosti mezi regiony a členskými státy a současně zlepšení společenských vztahů mezi občany EU. Bylo tak postupováno podle předem připraveného plánu pozvolného otevírání trhu pod kontrolou Evropské komise a za uplatňování pravidel poštovních směrnic 97/67/ES, 2002/39/ES a již zmíněné 2008/6/ES. Posledně zmíněná směrnice stanovila i den otevření trhu v této oblasti, a to na 31. 12. 2010 pro 16 zemí EU (Česká republika získala spolu s několika dalšími zeměmi EU výjimku až do 31. 12. 2012).

Z pohledu veřejné podpory se Evropská komise (EK) v oblasti poštovních služeb zaměřila na možnou překompenzaci subjektů, které byly pověřeny službami obecného hospodářského zájmu. EK prověřuje, zda výše vyrovnávací platby odpovídá pravidlům obsaženým v Rámci Společenství pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby 2005/C 297/04⁵⁸, která se uplatňuje i v této oblasti. Dalším zájmem Evropské komise byla kontrola možné existence tzv.

⁵⁷ EVROPSKÁ UNIE. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES ze dne 20. února 2008, kterou se mění směrnice 97/67/ES s ohledem na úplné dotvoření vnitřního trhu poštovních služeb Společenství. *Úřední věstník Evropské unie*. L52, sv. 51, s. 3–20. 27. 2. 2008. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2008:052:TOC>.

⁵⁸ EVROPSKÁ UNIE. Rámec společenství pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (2005/C 297/04). *Úřední věstník Evropské unie*. L 297, s. 4–7. 29. 11. 2005. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005XC1129\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005XC1129(01)).

křížového subvencování, tedy křížového (i částečného) financování komerčních aktivit subjektu pověřeného službami obecného hospodářského zájmu z výnosů jeho nekomerčních aktivit. Jak překompenzace, tak i křížové subvencování nejsou z hlediska veřejné podpory přípustné.

V říjnu 2010 se v Bruselu konalo III. Fórum o sociálních službách obecného zájmu⁵⁹, přitom se jedná o pojem čistě evropského práva. V České republice lze hovořit o veřejných službách, tedy o službách pro všechny občany. Členský stát si sám může určit, co za tyto služby bude považovat a kdo je bude moci vykonávat. Kromě již zmíněné pošty to může být rovněž policie, soudnictví, zdravotnictví a sociální služby.

Problém však nastane v případě, kdy sice bude zákonem závazně stanoveno, co je obsahem služeb obecného zájmu, ale toto opatření bude ekonomické povahy a tím ovlivní hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy. Spory o tom, co je hospodářské povahy, pak zpravidla končí u soudu. Není jednoduché předem určit takovou povahu a soudní judikatura je pak složitá a nepřehledná. Pokud by služby obecného zájmu byly ekonomické povahy, vztahovala by se na ně pravidla o veřejné podpoře. Přitom Evropský soudní dvůr dává přednost spíše jiným konceptům, jež se označují jako „interkomunální spolupráce“. Uvedený koncept se týká územních samosprávných celků a ty se nemusí úplně držet soutěžních pravidel. Podle Schlesingera⁶⁰ se bavorský Mnichov stal prvním městem Německa, kde jsou dodržována pravidla o veřejných podporách při poskytování sociálních služeb.

6.3 Životní prostředí

V současné době tvoří ochrana životního prostředí významný cíl politiky Evropského společenství. K naplnění této politiky slouží Pokyny Komise ke státní podpoře na

⁵⁹ EVROPSKÝ PARLAMENT. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. července 2011 k budoucnosti sociálních služeb obecného zájmu (2009/2222(INI)). *Europarl.europa.ec* [online]. aktualiz. 2013-01-22 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0319+0+DOC+XML+V0//CS>.

⁶⁰ SCHLESINGER, Petr. *Služby obecného zájmu. Legislativně právní odd. Svazu měst a obcí ČR*. Dostupné v: ASPI, LIT36576CZ.

ochranu životního prostředí, jež byly publikovány v Úředním věstníku EU pod č. 2008/C 82/01 dne 1. 4. 2008⁶¹.

Uvedeným předpisem jsou stanoveny podmínky, za nichž je podpora v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje považována za dovolenou. Hlavním cílem je zajistit vyšší úroveň ochrany této oblasti, než by bylo dosaženo bez těchto podpor. Dalším cílem je, aby pozitivní přínos podpor převážil nad těmi negativními, co se týče narušení hospodářské soutěže při zachování zásady „znečišťovatel platí“. Důležitým aspektem je tak působit motivačně na chování soukromých podniků.

Poskytnutá podpora musí být přiměřená. To znamená, že kdyby byla poskytnuta nižší podpora, nebylo by výsledku vůbec dosaženo. Výši podpory je však nutné omezit na minimální hodnotu. Pokud přijmeme závěry, že znečišťovatel musí nést všechny náklady spojené se znečištěním, tedy včetně těch negativních, které jinak nese společnost, tak je zřejmé, že v tomto případě není podpora vhodným nástrojem a je zapotřebí se jí vyvarovat. Pravidlo „poskytnutí státní podpory“ se zde použije až na druhém místě.

Podpora bude slučitelná se společným trhem, pokud podle „ověření vyváženosti“ povede k aktivitám na ochranu životního prostředí, aniž by současně ovlivnila obchod mezi členskými státy v takové míře, která by byla v rozporu se společným zájmem. Bližší podmínky včetně veškerých ekonomických ukazatelů pro poskytnutí podpor upravují na svých 33 stránkách výše zmíněné Pokyny Evropské komise, přičemž jejich účinnost je omezena datem 31. prosince 2014.

⁶¹ EVROPSKÁ UNIE. Pokyny Společenství ke státní podpoře na ochranu životního prostředí (Text s významem pro EHP). *Úřední věstník Evropské unie*. C 82, s. 1–33. 1. 4. 2008. Dostupné na [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008XC0401\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008XC0401(03)).

7 FORMA VEŘEJNÉ PODPORY

Podle právní nauky „*forma vyjadřuje charakter opatření zakládající státní podporu.*“⁶² Čl. 87 SES nestanoví žádnou formu opatření. Platí přitom, že forma může být jakákoliv. Je však obtížné, resp. téměř nemožné, stanovit jejich vyčerpávající výčet, neboť se neustále objevují nové a nové formy. V poslední řadě má rozhodující slovo Evropská komise jako dozorující orgán v oblasti soutěžního práva. Ta vykonává dohled nad poskytováním podpor a činí závěry o jejím ztotožnění. Veřejná podpora tedy může být poskytnuta v jakékoliv formě, přičemž její podmínky musejí být naplněny souhrnně.

Nejčastější opatření jsou následující: úlevy na daních, zpeněžení nemovitostí za výhodnější cenu, zvýšení základního kapitálu státními orgány, dotace, kapitalizace pohledávek, úvěry, státní záruky, prominutí zákonných odvodů na sociálním a zdravotním pojištění a mnoho dalších. V následujícím textu se věnuji blíže pouze úlevám na daních, dotacím a státním zárukám.

7.1 Úlevy na daních

Daň tvoří významný zdroj státních příjmů a do státní pokladny ji odvádějí mimo jiné i všechny podnikatelské subjekty. Daňová povinnost se dále dotýká ostatních podnikatelských aktivit a tvůrců různých hodnot.

Poskytnutí daňové úlevy závisí i na schopnosti subjektu investovat primárně peněžní prostředky. V případě, že tato schopnost existuje, může být tato osoba osvobozena od placení různých daní. Tato úleva je však vždy dočasná. Cílem úlev je najít investice do oblastí vyžadujících hospodářský rozvoj. Příkladem může být region s vysokou nezaměstnaností, kde je smyslem investice zachování a tvorba pracovních míst. Veřejnou podporu však zakládá ztráta státních příjmů.

Daňové úlevy proto znamenají výhodu pro subjekty, jež na ně dosáhnou, neboť ty si sníží náklady na své činnosti, což jim může pomoci při vstupu na nové trhy⁶³. Toto v sobě nese výhodu oproti konkurenčním subjektům, které na tento druh podpor

⁶² BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 8071794317.

⁶³ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 32. ISBN 80-7273-097-5.

nedosáhnou, ať již z jakéhokoliv důvodu. Na druhé straně tato podpora může pomoci oblastem, kde by jinak žádní investoři nerealizovali své podnikatelské činnosti.

Evropské právo umožňuje poskytovat daňové úlevy jen jako „*regionální veřejnou podporu*“. Na plánovací období 2007–2013 byly přijaty „*Pokyny Společenství č. 2006/C 54/08*“⁶⁴, jejichž cílem je hospodářský rozvoj oblastí EU.

7.2 Dotace

Dotacemi se rozumí „*přímé platby*“ směřující z veřejných rozpočtů, které se projeví jako příjem podnikatelských subjektů. Veřejným rozpočtem rozumíme jak rozpočty místních a regionálních správ, tak státní rozpočet⁶⁵. Příjemci tyto dotace obdrží jednostranně, aniž by poskytovateli nabídli přímé protiplnění. Jedná se tedy o finanční metodu, která se obvykle označuje jako „*nenávratná*“⁶⁶.

Předmětem dotací jsou veřejné prostředky. Fakt, že je může získat pouze velmi omezené množství subjektů, jim dává výhodu oproti ostatním soutěžitelům. Z toho důvodu se na toto rozdělení HDP vztahují pravidla o veřejné podpoře, jelikož může snadno dojít k narušení hospodářské soutěže a ovlivnění obchodu mezi členskými státy. Veřejná podpora odpovídá poskytnuté dotaci, která se promítne do ceny konečného výrobku a spotřebiteli usnadní výběr.

7.3 Státní záruky

Předmětem státní podpory je výhoda spočívající v získání lepších podmínek příjemce na finančních trzích. Obvykle je v tomto postavení dlužník. Ten obdrží výhodnější finanční podmínky v podobě výhodnějších úroků nebo výhodnějšího zajištění. V tomto případě jde o situaci, kdy na trhu nenajde instituci, která by mu nabídla takové podmínky. Tato situace může vést k zakládání nových podniků nebo zachování těch, které by jinak zanikly. Na druhou stranu se ve stejném postavení může objevit věřitel. Ten může získat například záruky na již poskytnuté peněžní prostředky. Samo o sobě to představuje výhodu v podobě zvýšeného zajištění, na jehož základě může dojít k novým obchodním spojením. Na druhé straně je zapotřebí

⁶⁴ EVROPSKÁ UNIE. Pokyny k regionální podpoře na období 2007–2013 (2006/C 54/08). *Úřední věstník Evropské unie*. C 54, s. 13–44, 4. 3. 2006. Dostupné z: http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/6/1887-pokyny_ek_regionalni_podpora_2006_c_54_08.pdf.

⁶⁵ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 40. ISBN 80-7273-097-5.

⁶⁶ BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 9. ISBN 8071794317.

podotknout, že rizika s tímto spojená nesou veřejné rozpočty, a proto je vhodné finanční transakce pojistit. Státní záruky jsou poskytovány na základě právního předpisu, kterým je Sdělení Komise č. 2000/C 71/07⁶⁷.

Pokud však jde o posouzení „*individuální státní záruky*“, je zapotřebí respektovat následující podmínky:

- osoba dlužníka nesmí mít finanční potíže;
- peněžní prostředky by mohl získat za standardních podmínek na trhu;
- poskytnutá záruka se váže na konkrétní transakci;
- netvoří více jak 80 procent nesplacené půjčky;
- cena za poskytnutí záruky je standardně tržní.

V případě, kdy tímto příjemcem je malý a střední podnikatel, smí Komise přijmout mírnější pravidla.

⁶⁷ EVROPSKÁ UNIE. Sdělení Komise o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory ve formě záruk (2000/C 71/07). *Úřední věstník Evropské unie*. C 71, s. 14–18, 11. 3. 2000. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32000Y0311\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32000Y0311(03)).

8 PROCESNÍ NORMY UPRAVUJÍCÍ ŘÍZENÍ U EVROPSKÉ KOMISE

Evropská komise⁶⁸ (dále také jen jako EK) je vybavena pravomocí rozhodovat o slučitelnosti poskytnuté podpory s právními normami. Tato pravomoc však není posledním slovem. Rozhodnutí EK podléhají přezkumu soudní instance Evropského společenství. Jedná se však o velmi silnou pozici, neboť pravomoc EK teritoriálně působí na území všech členských států. Rozhodování je upraveno formálním řízením, v němž nabývají účastníci určitých práv a povinností.

Základní ustanovení obsahuje již čl. 88 SES. EK je proto povinna průběžně zkoumat existující podpory, navrhopvat členským státům vhodná opatření rozvíjející vnitřní trh a v neposlední řadě rozhodovat o zrušení podpory, pakliže byla poskytnuta v rozporu s právními předpisy. Členské státy jsou povinny se těmto opatřením podrobit. V opačném případě EK věc postoupí Soudnímu dvoru. Členský stát může požádat Radu, aby v případě mimořádných okolností povolila poskytnutí veřejné podpory. Takové jednání se však odchyluje od pravidel stanovených čl. 87 a 89 SES. Pokud již bylo zahájeno jednání u EK, bude pozastaveno do doby vyjádření Rady. Komise musí být informována o záměru poskytnout podporu, a to z toho důvodu, aby mohla včas podat námitky.

Prováděcím předpisem pro výše označené ustanovení SES je předpis č. 659/1999⁶⁹, který podrobně upravuje postup orgánu podle čl. 88 SES. Zjednodušeně řečeno, každé poskytnutí veřejné podpory musí být předem oznámeno Evropské komisi. Členské státy jsou povinny s Komisí spolupracovat a poskytnout jí potřebné informace. Pokud nebude podpora shledána slučitelnou se společným trhem, bude automaticky zahájeno formální vyšetřovací řízení. Jakmile dojde k ujasnění faktů, bude vydáno konečné rozhodnutí. To může být Komisí kdykoliv zrušeno.

Prováděcí předpis upravuje celkem čtyři druhy řízení: a) řízení ve věcech notifikované podpory; b) řízení o nezákonné veřejné podpoře; c) řízení v případech

⁶⁸ Pozn. autora: EVROPSKÁ UNIE. Komise a její priority. *Ec.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/index_cs.htm.

⁶⁹ MINISTERSTVO DOPRAVY. Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES. *Mdcr.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.mdcr.cz/NR/rdonlyres/A76B345A-1430-4DD9-A007-02297170ADEE/0/6591999.pdf>.

zneužití podpory; d) řízení u existujících programů podpor. Dalším prováděcím předpisem je nařízení č. 794/2004/SES⁷⁰.

Nařízením Rady EU č. 734/2013⁷¹ ze dne 22. 7. 2013 byla novelizována právní úprava stanovená nařízením č. 659/1999. Je tak blíže konkretizována informační povinnost členských států a jiných zdrojů, kterými nařízení rozumí ostatní členské státy, podniky, sdružení podniků, a promlčecí lhůty pro vymáhání pokut a penále.

Obecně lze konstatovat, že členské státy nemohou poskytnout státní podporu, aniž by ji schválila Evropská komise, vyjma případů, na které se vztahují ustanovení o blokových výjimkách. Za tímto účelem musí členské státy Evropské komisi oznámit každý program na poskytování státní pomoci. Ta zhruba dva měsíce provádí předběžné šetření, po kterém podporu schválí, nebo zahájí hloubkové šetření. Předběžné šetření představuje dvoustranné řízení mezi členským státem a Evropskou komisí. Pokud jsou zjištěny pochybnosti, je následně zahájeno formální řízení o slučitelnosti podpory, které se Komise snaží uzavřít do 18 měsíců. Závěrem je pak povolení, nebo zakázání poskytnutí státní podpory.

Povinností Komise je vést pečlivé a nestranné šetření ohledně stížnosti a přijmout rozhodnutí bez zbytečného odkladu, poté stěžovatele písemně vyrozumět a zdůvodnit své rozhodnutí ve věci prošetření stížnosti. Povinností Komise je rovněž sledovat jednotlivá opatření členských států představující státní podporu. A pokud vývoj na vnitřním trhu vyžaduje přizpůsobení těchto opatření existujícím normám o státní podpoře, pak Komise členským státům navrhuje přijmout vhodná opatření.

Stížnosti jsou užitečným zdrojem informací o vývoji na vnitřním trhu EU narušující případně hospodářskou soutěž. Evropská komise přijme každý rok zhruba 300 stížností⁷². Ne každá stížnost je motivována skutečnou obavou o vnitřní trh či hospodářskou soutěž. Podle dosavadních pravidel je povinností Evropské komise

⁷⁰ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES. *Úřední věstník Evropské unie*. L 140, s. 1–134, 30. 4. 2004. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32004R0794>.

⁷¹ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady (EU) č. 734/2013 ze dne 22. července 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES. *Úřední věstník Evropské unie*. L 204, s. 15–22, 31. 7. 2013. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1447999303478&uri=CELEX:32013R0734>.

⁷² EUROPEAN COMMISSION. State Aid control. State Aid Modernisation (SAM) and its implementation. *Ec.europa.eu* [online]. Aktualiz. 2015-03-10 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

prošetřit každou stížnost a vydat o ní rozhodnutí, což je z časového hlediska velmi náročné a doba vyřizování takové stížnosti se neustále prodlužuje. A také je pak postup Evropské komise dále vnímán ze strany členských států jako nepředvídatelný a netransparentní. Z tohoto důvodu je zapotřebí zjednodušit postup při vyřizování zjevně bezdůvodných stížností a celý proces otevřít tak, aby nebyl ze strany jednotlivých států vnímán jako netransparentní. Evropská komise proto navrhuje, aby stěžovatelé byli povinni v předběžné stížnosti uvádět skutečnosti, podle nichž bude zřejmé konstatovat oprávněnost stížnosti. V případě absence těchto informací by neměla být případná stížnost vnímána formálně, ale měla by představovat pouze určitou informaci o trhu, kterou lze později využít.

Evropská komise má výlučnou pravomoc posuzovat slučitelnost státních podpor na vnitřním trhu EU. Z toho poté vyplývá povinnost zabývat se i malými případy narušení hospodářské soutěže. Celý proces je zapotřebí nastavit tak, aby byl pokud možno co nejvíce efektivní. Nicméně každé nové normy musejí zachovat práva stěžovatelů. Jasnější pravidla přitom mohou stěžovatelům ozřejmit, jaké informace jsou povinni zpočátku tvrdit, pokud mají za to, že došlo k poskytnutí neoprávněné státní podpory. To sníží počet opakovaných žádostí Komise o tyto informace a zajistí, aby se Komise věnovala palčivým otázkám v oblasti státních podpor. Členské státy se pochopitelně využívají své právo vyjádřit se k jednotlivým stížnostem. Jakákoliv snaha snížit počet projednávaných stížností sníží zátěž i členským státům, neboť právě na ty se Evropská komise rovněž obrací s žádostmi o dodání potřebných dodatečných informací.

Stěžovatelé mají především Komisi upozornit na ty státní podpory, jež byly poskytnuty bez předchozí notifikace, a je zde reálné nebezpečí o jejich protiprávním poskytnutí. Z tohoto důvodu Komise v rámci reformy procesních pravidel navrhuje formalizovat právo vnitrostátních soudů k získání informací od Komise a požádat Komisi o stanovisko týkající se uplatňování pravidel veřejné podpory. Evropská komise bude v této souvislosti povinna vnitrostátnímu soudu podávat písemné vyjádření či ústní vysvětlení, nikoliv však na podporu některého účastníka řízení, ale právě na podporu veřejného zájmu EU.

Aby činnost Komise byla efektivní, je zapotřebí disponovat informacemi, jež jsou správné, včasné a spolehlivé. Toho je možné dosáhnout teprve tehdy, když Evropská

komise bude mít účinné nástroje k jejich vynucení přímo od účastníků trhu. Z toho důvodu jsou navrženy dva druhy nových žádostí. Za prvé se má jednat o prosté žádosti s možností uložení peněžitých sankcí v případě poskytnutí nesprávných či zavádějících informací. Za druhé má jít o konkrétní rozhodnutí Evropské komise, které určí lhůtu, v níž je zapotřebí předem stanovené informace dodat. V případě opožděné odpovědi a odpovědi obsahující nesprávné a zavádějící údaje je možné takové jednání postihnout peněžitými sankcemi.

V současné době Evropská komise čerpá tyto informace zejména od členských států. Nicméně při hodnocení slučitelnosti veřejné podpory se společným trhem hraje největší roli tzv. ekonomická analýza, při které jsou klíčové informace, jimiž disponují spíše účastníci trhu a nikoliv členské státy. Momentálně se Komise spoléhala pouze na dobrovolnou spolupráci s těmito účastníky trhu a nebylo možné reálně si vymoci dožádání adekvátních údajů. Z tohoto důvodu je žádoucí mít k dispozici transparentní přímou výměnu informací s účastníky trhu, o níž by byly členské státy informovány. Nové nástroje je tak možné použít zejména při hodnocení složitých případů, jež vyžadují hloubkové šetření týkající se kvalifikace veřejné podpory a posuzování její případné slučitelnosti s normami EU. Jakmile obdrží Evropská komise informace od účastníků trhu, zpracuje je a následně zveřejní výsledky předběžného šetření, jež se může změnit ve formální vyšetřovací řízení.

Nařízení komise (EU) č. 651/2014

Dne 17. června 2014 vydala Evropská komise nařízení č. 651/2014⁷³, kterým se v souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie prohlašují určité kategorie veřejné podpory za slučitelné se společným trhem. Jedná se o nařízení, které nahrazuje předpis č. 800/2008 a provádí původní nařízení č. 994/98 ze dne 7. května 1998, kterým jsou vyňaty určité kategorie podpor z oznamovací povinnosti Evropské komise. Rada Evropské unie tehdy vyňala z notifikační povinnosti podpory pro malé a střední podniky, pro výzkum a vývoj, ochranu životního prostředí, zaměstnanost, vzdělávání a regionální podporu. Platnost nařízení č. 800/2008 byla prodloužena do konce června 2014 a z tohoto důvodu Evropská komise uvedla v platnost toto nové

⁷³ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. *Úřední věstník Evropské unie*. L 187, s. 1–78, 26. 6. 2014. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2014:187:TOC>.

nařízení. Dále Komise hodlá podrobněji prozkoumat působnost těchto pravidel a následně do prosince 2015 pravděpodobně přijme nová pravidla pro přístavní a letištní infrastrukturu.

Veřejná podpora se má nově modernizovat, a to podrobnou analýzou již zmíněného nařízení č. 800/2008. Cílem modernizace je dosáhnout inteligentního, udržitelného a inkluzivního růstu na konkurenceschopném vnitřním trhu, dbát na efektivnější využívání veřejných financí a soustředit kontrolu veřejných financí ex ante. Nové nařízení má lépe stanovit priority činností v oblasti státních podpor, klade si za cíl přinést větší zjednodušení a větší transparentnost, účinné posuzování a kontrolu na úrovni členských států a na úrovni unie jako celku. Evropská komise proto připravila obecné zásady stanovující základní podmínky, podle kterých má podpora sloužit společnému zájmu, má mít jednoznačný motivační účinek, má být vhodná a přiměřená, má být poskytována zcela transparentně, podléhat kontrolním mechanismům a pravidelnému hodnocení a nesmí negativně narušovat obchod mezi členskými státy v takové míře, jež je neslučitelná se společným zájmem. Podpora splňující obecné a zvláštní podmínky stanovené tímto nařízením je vyňata z oznamovací povinnosti Evropské komise.

Zvláštní podmínka motivačního účinku má platit u daňových zvýhodnění, která Evropská komise považuje za automatické režimy podpor. Je tomu tak z toho důvodu, že tato kategorie podpor je poskytována jinými postupy než ostatní kategorie. Tyto režimy členské státy musí přijmout již před zahájením prací na podporovaném projektu. Podmínky musejí být splněny už při prvním použití daňového režimu, pokud jde o vysledování motivačního účinku.

Při výpočtu výše podpory se mají použít pouze způsobilé náklady. Tyto náklady je zapotřebí doložit jednoznačnými a současnými doklady. Všechny číselné údaje se mají uvádět před srážkou daně či podobných poplatků. Pokud bude poskytnuta podpora v podobě daňových zvýhodnění, je zapotřebí jednotlivé tranše podpory diskontovat pomocí diskontních sazeb použitelných v den, kdy nastane účinnost jednotlivých daňových zvýhodnění.

Nedostatky znevýhodnění jednotlivých regionů členských států řeší regionální podpora. Cílem této podpory tak je napomáhat rozvoji nejvíce znevýhodněných regionů, a to podporou investic a nových pracovních příležitostí.

Regionální investiční podpora je slučitelná se společným trhem a je vyňata z oznamovací povinnosti, pokud jsou splněny stanovené podmínky a je poskytována pouze v podporovaných oblastech. Podporu lze získat na počáteční investici. U velkých podniků je možné poskytnout podporu pouze ve prospěch nové hospodářské činnosti. Podporovat lze náklady na investice do hmotného a nehmotného majetku, mzdové náklady odhadnuté na období dvou let nebo lze podporovat určitou kombinaci těchto nákladů. Tato investice pak musí být zachována alespoň po dobu pěti let po dokončení investice. Pořízený majetek musí být nový s výjimkou malých a středních podniků a s výjimkou pořízení provozovny. Pracovní místa musí být obsazena do tří let po dokončení prací a musí být zachována alespoň po dobu dalších pěti let.

Regionální provozní podporu lze poskytnout v nejvzdálenějších regionech a v řídké osídlených oblastech členských států tak, jak to bylo vymezeno v regionální mapě podpory, která byla Evropskou komisí schválena na období let 2014-2020. Tyto podpory se mohou použít na dodatečné náklady na dopravu zboží, které bylo vyrobeno v podporovaných oblastech, jakož i oblastech, kde dochází ke zpracování tohoto zboží. Příjemce musí vyvíjet výrobní činnost a podpora musí být předem objektivně vyčíslitelná pevnou částkou a dodatečné náklady jsou vypočteny v rámci vnitrostátních hranic, jež jsou spojeny s nejnižšími náklady pro příjemce. Intenzita podpory nesmí v žádném případě přesáhnout 100 % způsobilých dodatečných nákladů.

Nově jsou členské státy povinny zřídit internetové stránky, jež budou obsahovat souhrnné informace věnované státní podpoře tak, aby k těmto informacím byl umožněn snadný přístup. Založená internetová stránka musí být přístupná každému bez omezení.

A. Řízení ve věcech notifikované podpory

Evropská komise může prohlásit veřejnou podporu za slučitelnou se společným trhem. Jak už z uvedeného plyne, taková podpora nesmí být poskytnuta dříve, než ji Komise shledá slučitelnou. V opačném případě by se vždy jednalo o zakázanou podporu.

Jakmile Komise obdrží oznámení, opatření se přezkoumá. Pokud nebude po předběžném prozkoumání shledán rozpor, bude vydáno rozhodnutí ve formě nálezu. V opačném případě bude zahájeno formální vyšetřovací řízení. Po obdržení úplné žádosti Komise rozhodne do dvou měsíců. Se souhlasem členského státu může být tato lhůta zkrácena. Pokud nebude v této lhůtě vydáno rozhodnutí, platí, že souhlas s poskytnutím podpory byl udělen. Opatření realizující podporu může být provedeno až po poskytnutí tzv. předběžné zprávy. I zde platí, že Komise může do 15 dnů vydat rozhodnutí.

Jak už z popsaného vyplývá, jedná se o dvě fáze řízení: předběžné projednání a formální vyšetřování. Každé rozhodnutí Komise je publikováno v Úředním věstníku EU.

B. Řízení o nezákonné veřejné podpoře

Poskytnutá podpora bude považována za nezákonnou, pokud bude udělena v rozporu s příslušnými články SES, zejména pak čl. 88. Jednalo by se například o podporu, která nebyla předem oznámena Komisi. Ta se o takovém poskytnutí výhody může dozvědět z jakéhokoli zdroje. V praxi se často jedná o stížnosti ostatních soutěžitelů v hospodářské soutěži. Není se čemu divit, neboť takové jednání pro ně může mít doslova likvidační charakter.

Povinností Komise je takovou stížnost okamžitě prověřit. Potřebné údaje získává od členského státu. Pokud údaje nebudou dobrovolně poskytnuty, Komise si je obstará formální výzvou. V opačném případě bude vydáno rozhodnutí na základě dostupných informací. Závěrečný petit rozhodnutí bude znít tak, že se nejedná o veřejnou podporu, anebo se o ni jedná, ale ta je slučitelná se společným trhem. V případě opaku bude zahájeno formální vyšetřovací řízení. V tomto řízení není Komise vázána konkrétními lhůtami a její činnost může trvat i několik let.

C. Řízení u existujících programů podpor

V tomto případě se jedná o to, že podpora byla shledána slučitelnou se společným trhem, a proto byla předem aprobována Evropskou komisí. V praxi však byla provedena způsobem, který je v rozporu s rozhodnutím vydaným v dané věci. Úprava řízení je tak stejná jako u všech ostatních.

Evropská komise zahájí předběžné šetření v momentě, kdy se o takovém jednání dozví. Požádá členský stát o jeho vyjádření a o poskytnutí relevantních podkladů. Vzniknou-li pochybnosti, bude nejspíše zahájeno formální vyšetřovací řízení. Pokud byla podpora skutečně zneužita, její poskytnutí bude prohlášeno za nezákonné a současně bude uložena povinnost ji odvést do státního rozpočtu. Skutková podstata je vymezena následujícím způsobem:

- není pochybnost o neslučitelnosti podpory se společným trhem;
- je zapotřebí okamžitě jednat;
- existuje riziko způsobení škod soutěžitelům.

Po uplynutí doby deseti let, bude každé takové poskytnutí podpory považováno za slučitelné se společným trhem a neodporující právnímu pořádku Evropského společenství.

D. Řízení u existujících programů podpor

I zde platí, že si Komise relevantní informace obstará od členského státu. Následně podá předběžnou zprávu, proti které je dotčený stát povinen podat své námitky ve lhůtě jednoho měsíce. Tato lhůta může být prodloužena. Pokud budou dané programy shledány neslučitelnými se společným trhem, budou státu navrženy konkrétní návrhy změn. Pokud tyto návrhy budou přijaty, jsou právně závazné. V opačném případě bude zahájeno formální vyšetřovací řízení.

Samozřejmě platí obecný závěr, že státy jsou povinny skončit ty programy podpor, jež jsou neslučitelné se společným trhem. A jak z uvedeného vyplývá, tato procedura se nevztahuje na individuální poskytnutí podpory.

9 SOUDNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY

Evropská komise jako ústřední orgán dohledu nad poskytnutím podpor je orgánem veřejné moci a řadí se mezi orgány správního typu. Vydává celou řadu rozhodnutí, které se stávají akty aplikace práva na konkrétní případy. Takové akty nejsou konečné. Je možné se domáhat jejich zrušení v rámci ochrany práv, které poskytují soudní orgány Evropského společenství. Jsou jimi Soud prvního stupně a Evropský soudní dvůr. Právními prostředky ochrany jsou: a) žaloba na zrušení rozhodnutí; b) žaloba proti nečinnosti; c) žaloba na náhradu škody.

A. Žaloba na zrušení rozhodnutí

Právní úprava žaloby je obsažena v čl. 230 SES⁷⁴. Zrušení rozhodnutí Evropské komise se mohou aktivně domáhat nejen členské státy a příjemci veřejných podpor, ale také ti, kteří jsou takovým rozhodnutím dotčeni na svých právech. Z pohledu práva se jedná o právní subjekty typu fyzických a právnických osob včetně státu. A není rozhodující, zda se jedná o podnikatele nebo spotřebitele či osoby plnící jinou funkci, např. veřejně prospěšnou činnost.

Soudy zde přezkoumávají zákonnost takových rozhodnutí snad jen s výjimkou „*doporučení a stanovisek*“. Při posuzování zákonnosti se opírají o soulad s čl. 87 a následující SES. Žalobu je přitom zapotřebí podat ve lhůtě 2 měsíců od okamžiku, kdy se navrhovatel o takovém aktu aplikace práva dozvěděl nebo kdy byl akt oznámen či vyhlášen. Jedná se o úpravu objektivní a subjektivní lhůty.

B. Žaloba proti nečinnosti

Právní úprava žaloby je obsažena v čl. 232 SES. Aktivně legitimovaní k jejímu podání jsou orgány Evropského společenství, členské státy a fyzické a právnické osoby. Žaloba se podává i v případě nečinnosti Evropské komise. Její povinnost jednat vyplývá ze Smlouvy o založení Evropského společenství.

⁷⁴ Dále pro srovnání: ŠLOSARČÍK, Ivo. 26023. Postavení neprivilegovaných subjektů v žalobě na neplatnost před soudy Evropské unie – Současný stav, trendy a implikace pro Českou republiku – Část I. *Epravo.cz* [online]. 2004-05-17 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-neprivilegovanych-subjektu-v-zalobe-na-neplatnost-pred-soudy-evropske-unie-soucasny-stav-trendy-a-implikace-pro-ceskou-republiku-cast-i-26023.html>.

Jedná se tak o případy, kdy se Komise dozví o veřejné podpoře, zneužití podpoře a podpoře neslučitelné se společným trhem. Povinností Komise je aktivně zakročit proti takovým jednáním, která narušují hospodářskou soutěž a jsou neslučitelná se společným trhem.

Žalobu lze podat v případě, kdy byla Evropská komise žalobcem vyzvána ke zjednání nápravy, a přitom byla od takového okamžiku dva měsíce nečinná. Tuto žalobu lze pak podat do uplynutí dalších dvou měsíců.

C. Žaloba na náhradu škody

Evropské společenství odpovídá za škodu způsobenou svými institucemi, respektive zaměstnanci těchto orgánů. Právním základem je čl. 288 SES. Ten odpovědnost dělí na smluvní a mimosmluvní. Smluvní odpovědnost se řídí právem založeným příslušnou smlouvou. Mimosmluvní se podřizuje obecným zásadám, které jsou společné právním řádům členských států.

Je tedy možné se prostřednictvím žaloby domáhat náhrady škody způsobené rozhodnutím Evropské komise a činností zaměstnanců. Je však zapotřebí prokázat příčinnou souvislost mezi takovým aktem a způsobenou škodou. Akt aplikace práva by musel být vydán porušením právních předpisů. O žalobě rozhoduje Evropský soudní dvůr⁷⁵.

⁷⁵ EVROPSKÁ UNIE. Soudní dvůr Evropské unie. *Europa.eu* [online]. Aktualiz. 2015-10-26 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_cs.htm.

10 GENEZE VÝVOJE HODNOCENÍ PODPOR

Evropská komise v minulosti vypracovala tzv. „*akční plán pro státní podpory*“⁷⁶. Jednalo se o dokument obsahující možné reformní body ohledně vývoje právních úprav v období let 2005–2009.

Mezi hlavní cíle patřilo snižování výdajů na státní podpory. V úvahu se měly brát důvody, proč vlastně dochází k selhávání tržních mechanismů. Poskytnuté podpory měly být zaměřené především na „*výzkum, vývoj a rozvoj lidského kapitálu*“, přičemž jejich poskytnutí mělo být efektivní, průhledné a předpokládané.

Vývoj hospodářského prostoru musí být založen na kvalitních odvětvích, která jsou přímo navázaná na výzkum, inovace a nové znalosti. Tato odvětví pak mají umožnit větší konkurenceschopnost podniků. Na druhé straně je zapotřebí odbourat administrativní zátěž, zkvalitnit právní normy a umožnit flexibilitu podnikatelského prostředí. Také je nutné investovat do lidského kapitálu, a to za podmínky zachování evropského sociálního státu a kvalitních služeb hospodářského zájmu.

Na jedné straně se měla zlepšit hmotně právní úprava a na straně druhé se ES chtělo zaměřit na úspěšné vynucení splnění svých rozhodnutí. Evropská komise je oprávněna aktivně zasáhnout v mezích příslušných norem SES. V této souvislosti se rovněž počítá se spolupůsobením soudů členských států ES.

Rámec hlavních právních předpisů zůstává zachován. Každých šest let však dochází k modifikaci ekonomických a administrativních částí právních nástrojů veřejné podpory v konkrétních oblastech působení. Jedná se o programovací období 2007-2013, 2014-2020, pro která byla vydána příslušná nařízení, pokyny a regionální mapy.

⁷⁶ *Akční plán pro státní podpory. Cílenější státní podpory a jejich nižší počet: plán pro reformu státní podpory v letech 2005-2009 (Konzultační dokument).* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://www.vulhm.cz/sites/File/lesnicka_politika/evropska_unie/saap_cs.pdf.

11 INVESTIČNÍ PODPORY

Investiční podpory představují právní institut, jehož smyslem je přilákat jak domácí, tak především zahraniční kapitál. Jedná se o zvýhodnění podnikatelských subjektů pod podmínkou, že na území České republiky budou realizovat své projekty. Po formální stránce se jedná o systém investičních pobídek, jehož rámec byl přijat již roku 1998⁷⁷. Stát se snaží o nastavení spravedlivějších podmínek, pokud jde o hospodářskou soutěž a domácí subjekty.

Státy poskytují pobídky z mnoha důvodů. Především za účelem tvorby nových pracovních míst pro své občany, získání moderních technologií a příslušné infrastruktury, v neposlední řadě jde o získání znalostí. Každá taková nabídka má své nevýhody. Kritici poukazují na zátěž veřejných rozpočtů a znevýhodnění tuzemských skupin. Tyto důvody tak vedou ke změnám v systému pobídek.

Vláda takový systém cíleně směřuje do oblasti vědy, výzkumu a nových technologií. Po koncepční stránce by měl představovat především nástroj regionální podpory, která se cíleně zaměřuje kupříkladu na oblasti s nejvyšší nezaměstnaností. Často jsou to oblasti s nedostatečnou infrastrukturou, bytovou zástavbou nebo nevyřešenou ekologickou zátěží.

Na období let 2007–2013 byl vypracován Národní strategický referenční rámec⁷⁸, jehož součástí je operační program Podnikání a inovace. Tvoří základní rámec, na jehož základě jsou poskytovány podpory ze strukturálních fondů EU. Současně vychází ze strategie Lisabonské dohody⁷⁹, proto se zaměřuje na hospodářský rozvoj, plnou zaměstnanost a udržitelný rozvoj.

V roce 2010 začala být realizována nová strategie Evropské unie, a to Evropa 2020, jejímž primárním cílem je dosáhnout hospodářského růstu a vyšší zaměstnanosti do roku 2020. Tato strategie nemá za cíl pouze překonat hospodářskou krizi, která ve

⁷⁷ KAVKA, Martin. Obecné informace o systému investičních pobídek v ČR. *Mpo.cz* [online]. 2005-12-29 [cit. 2015-11-20]. © 2005, Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument879.html>.

⁷⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013, verze červenec 2007. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2009-02-23 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007-2013>.

⁷⁹ VLÁDA ČR. Lisabonská smlouva. *Vlada.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2009-2015, Vláda ČR. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/lisabonska-smlouva/lisabonska-smlouva-78697/>.

světových ekonomik propukla v roce 2009, ale jejím cílem je dosáhnout prohloubení udržitelného hospodářského rozvoje a sociálního začlenění.

Na druhé straně nelze systém takových podpor přeceňovat. Případný investor může mít pro rozhodnutí o umístění svého kapitálu jiné důvody, např. kvalitní dopravní infrastruktura, jazykově vybavení jedinci, rozloha nemovitostí, kvalitní služby a blízké trhy⁸⁰.

Růst hrubého domácího produktu České republiky se promítl do nově nastavených pravidel veřejné podpory v oblasti investičních podpor. Evropská komise přijala nová pravidla regionální podpory na období let 2014–2020. Obecně lze konstatovat, že byly sníženy maximální finanční částky, které může investor získat z titulu investičních pobídek. Česká republika však zavedla do právního rámce nová motivační opatření, jejichž cílem je zachovat konkurenceschopnost oproti ostatním regionům Polska, Slovenska a Maďarska.

11.1 Právní normy

V první řadě je právní úprava obsažena v normách evropského práva, které se tradičně dělí na primární a sekundární právo. Tyto normy jsou dále doplněny o výsledky rozhodovací činnosti evropských soudů, které v konečném důsledku stanoví jejich limity.

Primární právo zahrnuje především čl. 87 až 89 SES⁸¹. Z těchto ustanovení se na investiční podpory vztahuje především čl. 87 odst. 3 písm. a) a c). Jedná se tak o právní zakotvení úpravy podpor, jejichž cílem je pomoci oblastem s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností, usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností. To vše pod podmínkou, že takové podpory nesmí v žádném případě změnit podmínky obchodu, což by bylo v rozporu se společným zájmem. Takové podpory nemohou být poskytnuty přímo, tj. bez souhlasu Evropské komise. Pouze v případě, kdy se naplní čl. 87 odst. 2 SES, by mohlo dojít k jejich poskytnutí bez předchozího souhlasu, tzn. čistě na podkladě ustanovení smlouvy.

⁸⁰ KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004, s. 10. ISBN 80-7273-097-5.

⁸¹ EVROPSKÁ UNIE. Smlouvy EU. *Europa.eu* [online]. Aktualiz. 2015-09-28 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_cs.htm.

Sekundární právo zahrnuje další právní předpisy, které jsou vydávány na základě norem primárního práva a které představují ustavující normy Evropského společenství. Mezi základní předpisy lze zahrnout např. Pravidla pro národní regionální podporu č. 2006/C 54/08⁸² a Pravidla pro prodej pozemků a budov ze strany orgánů veřejné moci č. 97/C 209/03⁸³.

V současné době je Česká republika členem Evropské unie a výše označenými předpisy je přímo vázána. Tuzemské právní předpisy, pokud jde o dosažený cíl, musí plně odpovídat normám evropského práva. Investiční pobídky jsou upraveny zákonem č. 72/2000 Sb.⁸⁴, ve znění pozdějších předpisů. Kromě tohoto zákona sem dále patří zákon č. 586/1992 Sb.⁸⁵, o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 435/2004 Sb.⁸⁶, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Tento rámec pak doplňují příslušná nařízení vlády a prováděcí vyhlášky ministerstev a ústředních správních orgánů.

11.2 Regionální podpora

Jak již bylo výše uvedeno, mohou být investiční podpory poskytnuty jen jako tzv. regionální podpory. Z toho důvodu je zapotřebí tento pojem více objasnit.

Regionální podpora je poskytována na základě regionálních kritérií. Čl. 87 odst. 3 písm. a) SES stanoví, že taková podpora musí napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností. Jako další ustanovení SES je písm. c) téhož článku. Podle něho jsou v souladu ty podpory, které usnadňují rozvoj určitých hospodářských činností a zároveň v souladu se společným zájmem neovlivňují tržní podmínky obchodu. Z uvedeného plyne, že

⁸² EVROPSKÁ UNIE. Pokyny k regionální podpoře na období 2007-2013 (2006/C 54/08). *Úřední věstník Evropské unie*. C 54, sv. 49, s. 13-44. 4. 3. 2006. Dostupné z: <http://eozp.vubp.cz/guest/PersistentObjectAction.do?jsessionid=F9F64E75F4E2EDE1434B17E45FBC4A23?id=3220&m=mainpage>.

⁸³ EVROPSKÁ UNIE. Commission Communication on State aid elements in sales of land and buildings by public authorities. *Official Journal of the European Communities*. C 209, sv. 40, s. 3-5. 10. 7. 1997. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1997:209:TOC>.

⁸⁴ ČESKO. Zákon č. 72 z 24. února 2000 o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách). *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 24, s. 1320-1326. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49138&nr=72~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

⁸⁵ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

⁸⁶ ČESKO. Zákon č. 435 z 13. května 2004 o zaměstnanosti. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 143, s. 8270-8313. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=58235&nr=435~2F2004~20Sb.&ft=pdf>.

podporami se nerozumí jen opatření ochraňující hospodářskou soutěž, ale i jako nástroj možného rozvoje určitých oblastí Evropského společenství. Jedná se o kontrolní systém, bez něhož by aktivity v tržním mechanismu jednoduše znamenaly narušení požadavků, jež jsou na ně kladeny.

V důsledku evropské integrace se volný kapitál rozděluje do potřebných oblastí s cílem umožnit rozvoj produkčních činností. To s sebou samozřejmě nese nárůst výdajů veřejných rozpočtů, a to již v době přistupování států k těmto společenstvím. Evropská komise se tak snaží docílit toho, aby tyto podpory byly poskytovány v poměru k poruchám tržního hospodářství. Podle tohoto kritéria je podpora oprávněná tam, kde poruchy nemohou být napraveny přirozeně, bez zásahu zvenčí. Tyto snahy vedou k eliminaci možných rizik, patrně vyplývajících z nově nastolené nerovnováhy. Z tohoto důvodu musí být zásah do tržních mechanismů neutrální, aby nevznikaly nové zátěže (ohniska problémů). Ty by pochopitelně bylo zapotřebí řešit, což by vedlo k další zátěži veřejných rozpočtů.

Jedná se o významné postuláty upravené čl. 158 SES, kde se klade důraz na harmonický rozvoj regionů, hospodářskou a sociální soudržnost. Zjednodušeně řečeno, jde o to, aby se případné rozdíly v zaostalosti určitých oblastí poměrně snížily. Poskytnutá podpora musí být samo-efektivní a má zabezpečit řešení regionálních problémů. Dále je zapotřebí se vyvarovat toho, aby vedla k nižší produktivitě a aby přednost dostaly sice vhodné regiony, ale s nízkou produktivitou.

Poskytování podpor je zapotřebí koordinovat. Nedostatečná koordinace má přímý vliv na národní rozpočet a na regiony samotné. Podniky často očekávají přísun prostředků v podobě různých podpor. Poskytnuté podpory však musí odpovídat hospodářským a sociálním problémům, které mají řešit.

Vztah mezi dvěma druhy požadavků je možné vidět také jako konflikt mezi liberalismem a intervencionismem, tedy mezi volnou soutěží a solidaritou, mezi trhem a sjednocovací politikou. Z tohoto důvodu přijala Komise již v roce 1977 tzv. „*Pokyny pro komunitární regionální podporu*“⁸⁷, jejichž úkolem je koordinovat podpory dle čl. 87 SES a zajistit vyváženost mezi potřebou trhu a regionálním

⁸⁷ EVANS, Andrew. *European Community Law of State Aids*. Oxford: Clarendon press, 1997. ISBN 0-19-876-451-0.

rozvojem. Členské státy tak měly volnou působnost při řešení regionálně politických cílů mimo oblasti uhlí a oceli.

Jedním z cílů SES je integrace jednotlivých ekonomik členských států. Je proto zapotřebí zohlednit principy regionálních politik a hospodářských systémů jednotlivých států tak, aby se snížily rozdíly a zaostalost jednotlivých regionů. Řešení regionálních problémů nabízí teorie o liberální rovnosti zahrnující společný trh. SES tak nestanoví originální pravidla. Státní zásahy nemohou nahradit přirozené rozdíly. Hospodářská soutěž musí účinně využít zdroje na území Společenství a jednotné přístupy nemohou být v rozporu s evropskou integrací.

V minulosti navrhovala obchodní teorie takovou rovnost, která by byla účinná. Systém obchodu mezi oblastmi byl určen jednotlivými dotacemi. Volný obchod umožnil převzít průmyslové aktivity a lokalizovat je do rozdílných regionů. Nerovnoměrný růst vedl k pohybu faktorů od nejvyšších nákladů k nákladům nižším, a to do doby, než byly rozdíly minimalizovány. Jak už to bývá, teorie předpokládá dokonalý trh a další podmínky. V rámci teorie tedy mohou mít regiony stejné technologie, ceny dopravy mohou být minimální a státní zásahy neutrální. V praxi to tak však nebývá.

Model může obsahovat absolutní výhody i jednotlivá selhání. Tržní mechanismy tak nepovedou k vytvoření rovnováhy a náklady na zboží nebudou vyrovnané. V tom případě lze hovořit o nedokonalé soutěži, rozdílném zboží a rozdílných inovacích. Jednotlivé zásahy na tomto trhu budou umocněny evropskou integrací. Takto vytvořený prostor volného obchodu bude zároveň diskriminující pro některé regiony. Proto je zapotřebí přirozené nevýhody neutralizovat vytvořením fikce. Jsou tudíž zaváděna opatření pomáhající podnikům v určitých oblastech s výhodami, jež se stanou aktuální ve spojení s dalšími podmínkami, jako je aglomerace, infrastruktura či administrativní zpoplatnění. Takové podpory mají zabránit dalšímu úpadku jednotlivých oblastí.

Podle čl. 36 ve spojení s čl. 87 SES jsou určité podniky oprávněny k přijímání výjimečných podpor. Jedná se přitom o znevýhodněné podniky a podporami se přispívá k ekonomickému rozvoji regionu. Regionální vymezení je určeno a nejedná se pouze o jakési zrovnoprávnění soutěžních pravidel. Komise bere v úvahu vzdálenost hlavního trhu a hospodářskou disproporci regionu. To na druhou stranu

vede k vyšším nákladům v dopravě, skladování a infrastruktuře, které jsou jen z části vyrovnány nižšími výrobními a pracovními náklady.

Ve skutečnosti je tato různorodá praxe regionů ovlivněna sociálními a ekonomickými okolnostmi. Poskytnutí podpory má zmírnit vyšší náklady spojené s přemístěním podniku. Ostatní soutěžitelé si nemohou stěžovat na selhání tržních pravidel, neboť na jejich počínání působí stejné vlivy. Z pohledu soutěžní politiky nemusí být odpovídající ani definice regionálních problémů, ani jejich přípustnost, která spočívá ve vzájemných důsledcích.

V praxi nebývají jednoznačně přijímány podpory poskytované střediskům a skupinám průmyslových společností. Jedná se o tzv. myšlenky pólu růstu (*growth poles*), jež byly stanoveny pro roky 1966 až 1970 v předpisu označovaném jako „*Medium-term Economy Policy Programme*“⁸⁸. Jedná se o izolované geografické body, které jsou znevýhodněné ve vztahu k bezprostřednímu okolí. Je jim zakázáno poskytovat jakoukoliv podporu, ledaže by tato podpora měla vliv na rozvoj regionu. To je jediná výjimka umožňující poskytnutí podpory. Konečný efekt vždycky závisí na relaci sociálních a ekonomických poměrů daných oblastí. Pokud by tato střediska díky podporám rostla, přispěly by k rozvoji regionů zaměstnaností a službami. Méně výhodné pochopitelně budou ve venkovských oblastech.

Rozvoj regionů musí být slučitelný s principy soutěžní politiky a musí zde nastat určitá rovnováha. Vhodné využití podpor vždy povede ke zlepšení hospodářské soutěže. Regionální podpora musí účinně řešit problémy regionů. Tomu musí odpovídat praxe státních orgánů, do jejichž gesce poskytování podpory patří. Čl. 87 odst. 3 písm. c) SES uvádí dva požadavky. Podpora musí směřovat do potřebných regionů a musí pomoci k jejich rozvoji a růstu. Zároveň nesmí narušovat hospodářskou soutěž, což je uvedeno již v úvodním ustanovení čl. 87 SES. Ovšem i toto má svoji výjimku. Připouští se ovlivnění obchodu, ale toto ovlivnění nemůže být v takové míře, která je již v rozporu se společným zájmem. S takovou podporou musí být spojen rozvoj regionů.

⁸⁸ EVANS, Andrew. *European Community Law of State Aids*. Oxford: Clarendon press, 1997. ISBN 0-19-876-451-0.

V roce 1971 Komise přijala dokument nazvaný „*Principles for the Co-ordination of Regulation Aid*“⁸⁹, který nově vymezil okrajové regiony a zejména uznal jejich specifické problémy. Okrajovými regiony jsou rozsáhlé geografické oblasti, vzdálené od tradičních průmyslových a spotřebních center Evropské unie. Převážnou část hospodářství těchto oblastí tvořilo zemědělství, životní standard byl nízký a aktuálním problémem byla nezaměstnanost.

Poskytování podpor bylo vázáno na splnění podmínek čl. 87 odst. 3 SES a požadavků, o nichž rozhodoval soud v případě *Germany vs. Commission* v roce 1987 (věc 248/84)⁹⁰. Zjednodušeně řečeno, jde o to, v jakém významu se použijí slova „*mimořádně nízké a vysoké*“. Jedná se o oblasti, které jsou ekonomicky znevýhodněné oproti Unii jako celku. Evropská komise používá jednoduchý statistický test vedoucí k vyloučení určitých regionů. Počínaje roky 1988 a 1990 se podpora může vztahovat na regiony skupiny Nuts III. Zvláštní výhody pro poskytnutí podpory byly přiznány oblastem Severního Irska a španělského Teruelu. Aby tato podpora mohla být poskytnuta oblastem kategorie Nuts II, muselo by se jednat o oblast, v níž se úroveň regionů III pohybuje na 75 procentech HDP a méně ve vztahu k průměru Evropské unie jako celku.

Pro zjednodušení používá Komise například menší geografické jednotky, aby odůvodnila výjimečnost poskytnutí podpory. Výše uvedená hranice 75 procent je složena z tří faktorů: produktivity, nezaměstnanosti a poměru účasti pracovních sil. Nezaměstnanost postihuje každého, kdo není zaměstnán v určitém odvětví. Pokud je nezaměstnanost vysoká, produktivní výroba se sníží a to se projeví v hrubém domácím produktu. Naproti tomu se venkovské oblasti spoléhají na tradiční sektor zemědělství, v němž není taková míra podzaměstnanosti. Životní standard těchto lidí je nízký, ale občané se užívají. Nízká úroveň technologií vede k tomu, že je udržována práce v tradičním produkčním procesu.

Požadavek pro „*koncentraci podpor*“ byl poprvé publikován v předpise Komise „*Principy regionálních zvláštností*“. Uvedený požadavek je v souladu s regionální a soutěžní politikou a je podložen soudním rozhodnutím. Vedla k němu nejasnost

⁸⁹ EVANS, Andrew. *European Community Law of State Aids*. Oxford: Clarendon press, 1997. ISBN 0-19-876-451-0.

⁹⁰ EVROPSKÁ UNIE. Judgment of the Court of 14 October 1987. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61984CJ0248>.

kritérií pro určení oblastí, kde by byla podpora považována za zakázanou, nebo naopak za dovolenou. Německá republika poskytla investiční podporu v sektoru těžby. V rozsudku z roku 1971 byla zpochybněna zákonnost rozhodnutí Komise, jež zakázala podporu ke zlepšení hospodářské situace oblastí postižených krizí v uhelném průmyslu. Soud v tomto případě publikoval požadavek, aby principy rozhodné pro posuzování legálnosti podpor byly zveřejněny.

Při posuzování oprávněnosti podpor jsou pochopitelně respektovány regionální zvláštnosti. Poskytnutá podpora je v pořádku, pokud směřuje do oblastí s různou ekonomickou situací a pokud je ve vztahu ke skutečným výhodám oblastí nabízených investorům. Regionální problémy musejí být velmi závažné a zároveň musejí být postižené oblasti velmi atraktivní pro investory. Je zapotřebí podporovat soukromé zájmy, které vedou ke zvýšení odlišností regionů, do nichž taková podpora plyne. Zároveň musejí být splněny požadavky stanovené čl. 87/3 SES.

Komise je oprávněna zakázat program, jehož prostřednictvím státy poskytují podpory určené podnikům v obtížích. Ze strany Komise byl vypracován seznam regionů, které jsou považovány za oprávněné tuto podporu čerpat. Existují tak dvě kategorie s různou konečnou hranicí reflektující vážnost regionálních problémů.

V právním rámci se pochopitelně promítají jak ekonomické zájmy, tak politické tlaky. Rezoluce Evropského parlamentu jasně stanoví, že nejrozvinutější státy musí soustředit regionální podporu do nejslabších oblastí za podmínky, že nedojde k narušení hospodářské soutěže a bude zajištěna určitá ochrana lepšího využití poskytnutých prostředků. Praxe však ukazuje, že více rozvinuté státy, jež odrážejí menší regionální rozdíly, poskytují více podpory na regionální rozvoj než méně rozvinuté státy. Evropská unie chce chránit investice v nejméně podporovaných regionech za účelem snížení rozdílů v zaostalosti mezi regiony Společenství spíše než zvýšení rozvoje jednotlivého členského státu. Takováto komunitární solidarita vytváří konflikty a napětí ve svobodné hospodářské soutěži. Proto sjednocujícím požadavkem je nalézt rovnováhu v hlubší spolupráci za účelem snižování regionálních rozdílů za současného rozvoje Společenství jako celku.

Činnost Komise při určování okrajových oblastí vedla k přijetí nové dohody o Evropské ekonomické oblasti. Norský systém poskytování podpor představoval okruh, v jehož rámci došlo k určení cílů a znaků podpor a jejich následné publikaci.

V momentě, když ke Společenství přistoupily státy, jako jsou Švédsko a Finsko, byly rovněž uznány jejich odlišné klimatické a demografické rysy, které jsou typické pro arktické a subarktické oblasti. Přijetím odlišností se tyto požadavky promítly do strukturální politiky Společenství. Norský venkov se svojí hustotou obyvatel podobal oblastem Skotska, nicméně jeho hrubý domácí produkt byl nižší. To se promítlo do úvah Komise, zda je možné takovou podporu hodnotit podle čl. 87/3 písm. a) či c) SES a zda hodnotící praxe zůstane stejná.

Oproti tomu jsou ústřední regiony zpravidla zprůmyslněny. Navzdory tomu i ony usilují o celkový růst. Případné podpory se pak týkají modernizací a inovací. SES takové podpory nezakazuje, ale jejich poskytováním se objevují nové problémy. Nárůst dotací s sebou přináší větší rozdíly mezi regiony. Tak například v roce 1964 nebyla odůvodněna podpora pro Antverpy, protože ve srovnání s ostatními regiony netrpěla vážnějšími problémy. O sedm let později nebyly ze stejných důvodů poskytnuty podpory některým německým regionům, jelikož dosáhly poměrně slušné zaměstnanosti, dobrého stavu HDP a velkého stupně industrializace. Poprvé byly odmítnuty hodnotící systémy založené na zkoumání ekonomických a sociálních systémů jednotlivých oblastí.

Podpory mají napomoci rozvoji regionů trpících vážnými problémy a nikoliv oblastem s dobrou zaměstnaností a oblastem, kde nelze identifikovat sektor podnikání, který má potíže. Požadavkem společného zájmu je tak snižování regionálních problémů a řešení zaostalosti méně rozvinutých regionů. Tam mají směřovat nové aktivity. Oprávněná podpora je určena oblastem v obtížích v porovnání s průměrem Unie, jež bez pomoci tržních mechanismů budou vyloučeny. Taková podpora nesmí nadměrně narušovat hospodářskou soutěž.

V roce 1980 Komise nesouhlasila s poskytnutím podpory společnosti Philip Morris⁹¹ v holandském regionu Bergen op Zoom, kde míra byla nezaměstnanosti 7% oproti národnímu srovnání ve výši 3,8 %. Soud přihlédl ke stanovisku Komise, která vzala v úvahu i životní standard a nezaměstnanost v porovnání nikoliv pouze v rámci jednoho členského státu, ale i ve vztahu k Unii jako celku. V takovém porovnání se míra nezaměstnanosti ukázala jako jedna z nejnižších.

⁹¹ EVANS, Andrew. *European Community Law of State Aids*. Oxford: Clarendon press, 1997. ISBN 0-19-876-451-0.

Závěr je takový, že národní ekonomické problémy neospravedlňují podporu pro regiony dle čl. 87/3 písm. a) a c) SES, ledaže takové problémy budou i v jiných oblastech Společenství než v jednom členském státu. Pro srovnání je zapotřebí zohlednit oba dva průměry, a to jak národní, tak unijní.

12 MECHANISMY KOMISE PŘI POSUZOVÁNÍ PODPOR

Komise vypracovala dvoustupňový test, kterým hodnotí oprávněnost a vhodnost podpory poskytované podle čl. 87/3 písm. c) SES. Tento test je považovaný za systematický a objektivní. Jeho závěry jsou však v praxi ovlivňovány soudními spory a mnoha jednáními.

Regionální podpora je poskytována pro řešení vážných regionálních problémů, které je zapotřebí nalézt. Komise dále srovnává HDP a zaměstnanost oblastí s unijním průměrem. V tomto hodnocení rovněž zkoumá výši zdanitelného příjmu, nezaměstnanost, vývoj zaměstnanosti, migraci, demografické faktory a složení hospodářských aktivit. Uvedený přístup umožňuje určit ekonomické problémy. Postižené oblasti mohou trpět průmyslovými obtížemi a ty ovlivňují sociální skladbu. Nerovnosti mezi jednotlivými oblastmi vytváří změnu v pracovním prostředí a nestálost ekonomických aktivit.

V praxi však Komise přijímá i jiné hodnoticí instrumenty, jež vyzdvihují zvláštnosti jednotlivých oblastí. Těmito ukazateli se tak v mnoha případech stává například hustota obyvatel, zaměstnanost ve službách a v primárním sektoru, skladba infrastruktury a jiné.

Vzhledem k tomu, že i v současné době Evropská komise užívá hodnoticí testy při zkoumání splnění podmínek poskytnutých podpor, je zapotřebí podívat se na prvpočátek vzniku těchto hodnoticích kritérií, neboť ta se ustálila po mnoha desítkách let vývoje příslušného systému. V současné době se jedná zejména o test soukromého investora a test soukromého věřitele. Vývoj jednoznačně vedl k využití předem vybraných ekonomických a statistických údajů, jež jsou brány jako výchozí hodnoticí kritéria. Z tohoto důvodu vycházím rovněž ze starší literatury.

Aby každý případ nebyl posuzován výslovně samostatně a izolovaně, musel být vytvořen hodnoticí test. Bylo zapotřebí zajistit jednotný přístup ke všem regionům. Například v případě německé regionální podpory byl hodnocen hrubý domácí produkt na osobu v regionu se šesti nejvíce rozvinutými státy, nikoliv však s tuzemským průměrem. Německo se proti takovému hodnocení postavilo s odkazem na domácí poměr HDP a zaměstnanosti. Tak byl vytvořen první hodnoticí test: **test vhodnosti poskytované podpory**. Nově byl založen na ukazatelích stanovených pro

každou oblast z hlediska strukturální zaměstnanosti a domácího produktu. To vše ve vztahu k domácímu i k uniijnímu průměru. Tyto nové požadavky se objevily v předpise Komise nazvaném „*Communication*“ z roku 1988⁹². V prvním stupni testu Komise zkoumala oblasti označené jako Nuts III. V těchto oblastech byly zkoumány hlediska HDP a zaměstnanosti. Základní meze byly stanoveny na hranici 85 procent domácího HDP na jednotlivce a 110 procent průměru tuzemské zaměstnanosti. Tyto hranice byly uzpůsobeny evropskému rejstříku, jenž vyjadřoval pozici jednoho státu ve vztahu k uniijnímu průměru. Postiženým oblastem mohla být poskytnuta podpora v případě, že se jejich hrubý domácí produkt na osobu nacházel pod administrativně stanovenou hranicí a nezaměstnanost se pohybovala nad touto hranicí.

V druhém stupni testu byly hodnoceny další ukazatele, a to zejména směr a skladba nezaměstnanosti, rozvoj zaměstnanosti, migrace, demografický vývoj, hustota obyvatel, intenzita ekonomických aktivit, produktivita, struktura hospodářských aktivit, pokles důležitých sektorů, investice, geografická situace, topografie, infrastruktura. Komise však mohla v úvahu vzít i jiná hlediska, jako jsou nalezení větší shody v soutěžní a strukturální politice nebo procento populace zahrnující systém regionální podpory.

Pro hodnocení vhodnosti podpory mohou sloužit i další skutečnosti. Ty například používaly italské orgány při vyvrácení námítky Komise o poskytnutí neoprávněné podpory oblastem hodnocených podle prvního stupně. Tak došlo ke zkoumání následujících ukazatelů: „*změny u trvalých obyvatel, populace, migrace, hustota obyvatel, stupeň aktivity trvalých obyvatel, změny v úrovních zaměstnanosti a nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti u mladých občanů, pravděpodobná možnost nezaměstnanosti, odhad pracovních sil, hrubý domácí produkt na zaměstnance, aktivní obyvatelstvo v ekonomickém sektoru, zaměstnanost v zemědělství a průmyslu, v progresivním technologickém průmyslu, služby závislé na zvláštním průmyslu, manažerské služby, růst investic, stupeň industrializace, hospodářství, zajištění infrastruktury, stupeň komerčních zájmů.*“ Avšak ani v korelaci s těmito daty Komise své rozhodnutí nezměnila.

⁹² EVANS, Andrew. *European Community Law of State Aids*. Oxford: Clarendon press, 1997. ISBN 0-19-876-451-0.

V jednotlivých případech je možné použít i jiné skutečnosti, jako je i pravděpodobná ztráta pracovních míst. Tak například v německých oblastech Aachen a Julich byla nezaměstnanost pod upravenou hranicí pro Německo. V důsledku uzavření uhelných dolů se zde očekával nárůst nezaměstnanosti. V tomto případě Komise poskytla výjimku na období tří let. Před uplynutím této lhůty bylo zkoumáno, zda došlo ke skutečnému nárůstu nezaměstnanosti a jaké byly negativní účinky.

Nicméně pokud dojde ke snížení nezaměstnanosti ve vztahu k národnímu a unijnímu průměru, růst příjmu bude znamenat, že podpora již není potřebná, a tedy odůvodnitelná. V praxi tak dojde k zastavení poskytování subvencí. Při rozhodování mohou sloužit i další argumenty, jako je například nutnost chránit investice. Švédská společnost měla dceřiné společnosti v německých oblastech. Ty byly postiženy ztrátou pracovních míst v uhelném dole s následky pro místa v oblasti dodávek a služeb. Mateřská společnost získala investiční podporu od švédských úřadů ke zvýšení výrobních kapacit. Konečný produkt byl vyvážen do Unie.

12.1 Limity

V případě, že je daný region vhodný pro poskytnutí podpory, musí dojít ke splnění dalších podmínek. Výše podpory musí umožnit rozvoj regionu a nesmí ovlivnit tržní podmínky v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. To může přinést rizika. Soukromé společnosti nebudou životaschopné a nebudou moci existovat bez státní pomoci. Z tohoto důvodu byly stanoveny limity pro poskytnutí podpory, aby tyto nebyly neúměrné a nezhoršovaly postavení daných oblastí. Prvotní pravidla pro poskytování podpor ústředním regionům byla stanovena v předpise „*Principy Komise*“ z roku 1971. Zde došlo k určení omezení, jež brání poskytnutí neslučitelné podpory se společným trhem. Základní meze byly stanoveny limitem 20 procent.

V roce 1973 došlo ke zvýšení stropů pro nově přistoupivší státy tak, že zahrnuly téměř celé území Dánska, Irska a některých oblastí Spojeného království. O dva roky později byl přijat mnohem diferencovanější přístup, kdy byly regiony rozděleny do čtyř oblastí s rozdílnými stropy. Rozdělení platilo až do roku 1979, kdy byly vydány nové Principy. Nová pravidla stanovila dvě cesty: buď bylo možné využít podporu vyjádřenou určitým procentem počáteční investice, anebo podporu na tvorbu

pracovního místa. Tímto předpisem byly stanoveny maximální hranice pro poskytnutí podpory v regionu, které však nebyly absolutně nezměnitelné. V odůvodněných případech mohly být překročeny. Jednalo se však o odůvodněné výjimky, a to například, jestliže se jednalo o problémy různého druhu a intenzity či okamžité potřeby.

Obecně platí, že každé poskytnutí podpory musí být odůvodněno. Komise jej však může snížit či zakázat a v jednotlivých případech mohou být maximální hranice překročeny. Při hodnocení jsou brána v úvahu tato fakta: nezaměstnanost, zaměstnanost ve službách a v primárním sektoru, hustota zalidnění, depopulační problémy. I tak byly výjimky nezbytností pro určité regiony, kupříkladu pro Skotsko. Pokud byly tyto oblasti zaostalé, tak jejich rozvoji nebylo bráněno v přísném omezení přísunu subvencí.

V roce 1980 došlo k nové úpravě výše uvedených limitů, a to v souvislosti s uznáním odlišností okrajových oblastí Unie a s ohledem na ekonomické rozdíly. Dalšími důvody pro tento krok byly drsné klimatické podmínky oblastí, nízké zalidnění, špatná infrastruktura a z ní plynoucí dopravní problémy, nevyhovující skladba průmyslu, migrace a nezaměstnanost.

Převážně se tak jedná o venkovské oblasti. Rovněž řada lucemburských oblastí využívala řadu výjimek. Komise brala v úvahu pokles zisku a zvýšení nezaměstnanosti. Oblasti se zemědělskou produkcí vyžadovaly rozvoj a modernizaci vyžadovaly rovněž i průmyslové oblasti. Cílem bylo proto přilákat novou výrobu, která by nahradila případný pokles.

Vzhledem k této skutečnosti praxe přivítala větší diferencovanost uvedených stropů. Ty pak byly pružnější při aplikaci právních norem. O osm let později Komise přijala nový dokument nazvaný „*Communication*“, který obsahoval seznam vhodných oblastí s rozdílnými limity.

Celkové množství poskytnutých podpor je ovlivněno tzv. regresním principem. Poprvé tento princip Komise představila v předpise „*Principy roku 1971*“. Důvodem bylo časté poskytování podpor ve státech, jako jsou Francie a Německo. Ústřední regiony měly mít pochopitelně tendenci poskytovat podpory co nejméně. Tento princip se víceméně prosazoval v oblastech, kde se socioekonomická situace

nezhoršila. Komise tak chtěla snížit množství podpor s ohledem na jejich geografické pokrytí a jejich výši. Komunitární orgány mají povinnost spolupracovat s členskými státy, mají povinnost stávající systémy udržet pod kontrolou a přijímat vhodná opatření zajišťující progresivní rozvoj a zajišťující plnění funkcí společného trhu.

V případě, kdy Komise přezkoumává stávající programy státu na poskytování podpor, bere v úvahu regionální zlepšení. Závěr může být takový, že Komise zakáže rozšířené pokrytí. Současně přihlíží ke všem mimořádným okolnostem daných případů a může zohlednit změny v ekonomické výkonnosti či nezaměstnanost. Některé oblasti tak mohou být z programů úplně vyloučeny, v jiných případech může být povolena výjimka s ohledem na mimořádné skutečnosti.

Je zapotřebí zajistit shodu regresního principu mezi Společenstvím jako celkem a jednotlivými členskými státy. Ta může vypadat následujícím způsobem: Vlády členských států budou souhlasit se snížením celkové regionální podpory ze státního rozpočtu. Původně navržené hranice mohou být sníženy s ohledem na množství dat a přesnější informace, jež dodají Komisi vlády členských států. V určitých oblastech budou povoleny výjimky, dokonce i menší růst.

Unijní právo uznává potřebu podporovat vhodné regiony. Takové regiony musejí být na přijatelné úrovni, to znamená, že musí být zajištěn dostatečný vliv na řešení místních problémů. Evropská komise požaduje, aby takové podpory byly poskytovány v rámci předem schváleného programu regionálních podpor. Nesmějí tedy být příliš individualizované a lokalizované.

Státy nemohou poskytovat podporu jednomu podniku, respektive takové opatření se může objevit, ale zcela výjimečně. Článek 87 odst. 3 písm. a, c) SES výslovně požaduje dostatečný regionální vliv. V praxi se tak může jednat o podnik mající významný vliv v daném regionu a bez případné podpory by nepřekonal současnou finanční krizi. V tomto případě podpora umožní jeho zachování na trhu. Na tato opatření je nutno pohlížet jako na zcela výjimečné situace a pozitivní účinek takové podpory se odrazí v zachování společnosti, posílení zaměstnanosti a ochraně investice.

Za obvyklých podmínek jsou taková opatření považována za nežádoucí. Na trhu se musejí stát závažné poruchy a podpora se jeví jako jediný adekvátní nástroj

vyrovnávající vážné narušení hospodářství. Článek 87 odst. 3 SES upravuje slučitelnost podpory pouze v určitých oblastech. V praxi tak dochází k vytváření určitých sdružení obcí, jež vytvoří větší územní celek s vyšším počtem obyvatelstva tak, aby dosáhly na poskytnutí případné podpory. Naproti tomu sice izolované geografické body nemají samy o sobě vliv na větší celky, nicméně na poskytnutí podpory snadno nedosáhnou. Situaci je možno představit na části velkých měst, které jsou od prosperujících částí izolované.

Státní podpora nesmí mít jen lokální účinek, ale musí přispět k rozvoji regionu jako celku. Zároveň nesmí vytvářet další rozdíly mezi regiony, a to například mezi upřednostňovanou částí plnou moderního průmyslu a mezi méně preferovanou oblastí závislou třeba na zemědělství. Každý jednotlivý případ je nutno posuzovat z hlediska dané oblasti a brát v úvahu i místní rozdíly, nikoliv jen regionální požadavky. Je zapotřebí se vyvarovat vytvoření nové nerovnováhy.

12.2 Regionální vliv

Státem vytvořený rámec pro poskytování státní podpory musí přinášet pozitivní vliv na region. Najít takový vliv není jednoduché a často se stává, že je vytvořený program zamítnut jako nežádoucí. Poskytnutá podpora musí pomáhat překonat ekonomické a sociální nedostatky a musí být určena na projekty v blízkosti podporovaných oblastí. Rovněž náleží podnikům, které řeší vážné problémy, nastalé v důsledku uzavření jednoho nebo více výrobních řetězců, a z toho plynoucí nárůst nezaměstnanosti. Obecnými znaky takové podpory je pozitivní přínos pro region, časová omezenost a životaschopnost projektu.

Hospodářsky zaostalejší oblasti potřebují zejména inovaci v oblasti infrastruktury, aby mohly více využívat vlastní zdroje, především distribuci inženýrských sítí. Jedná se o poskytnutí veřejného statku, který trh nedodává ve velkém množství, a to z důvodu značně vysokých počátečních výdajů. V případě distribuce takového statku se zvyšuje oblast konkurence. Míra takového opatření musí být poměrná k nedostatkům, jež se snaží řešit.

Regionální rozvoj je rovněž přínosný v oblasti restrukturalizace dosavadního průmyslu. Cílem takových projektů je zajistit životaschopnost podniků. Tak například sektor uhlí a oceli či stavby lodí zaměstnává poměrně velké množství osob

a pokles výroby v těchto sektorech s sebou přináší značně velké riziko případné nezaměstnanosti. Z tohoto důvodu jsou podporovány činnosti vedoucí k alternativní tvorbě nových pracovních míst či jejich přemístění. Oprávněná aktivita vytvoří nový podnik v méně rozvinuté oblasti za současného rušení starých výrobních prostředků v jiných částech. Stát musí brát ohled na situaci na trhu a podporovat ty činnosti, o něž je na trhu zájem.

Trh sám o sobě za obvyklých podmínek vyloučí neživotaschopné a ztrátové podniky. Státy naproti tomu občas drží podniky v tržních podmínkách. Děje se tak z mnoha důvodů. Tyto podpory jsou záchranné a jejich příjemci jsou zvýhodněni oproti ostatním soutěžitelům. Musí však v daném případě nastat takové podmínky, které odůvodní řešení regionálních ekonomických a sociálních problémů poskytnutím podpor. Možnost jejich poskytnutí je dána a nemůže být nikdy vyloučena.

Evropská komise hledala kritéria pro ospravedlnění provozní podpory, respektive snažila se identifikovat oblasti, v nichž by byla tato podpora potřebná. Jedná se tak především o dostatečnou hrozbu sociální sítě. Například v Severním Irsku byly povoleny výjimky, protože tamní občanské nepokoje zvýraznily obtíže hospodářství. Došlo tedy k zachování stávajícího průmyslu, k podpoře vývozu a osvobození některých subjektů od ceny elektřiny. Provozní podpora pomáhá řešit regionální problémy okrajových oblastí Společenství. Evropská Komise rovněž posuzovala snížení železničního tarifu pro zemědělce v italském Mezzorgionu. Pro tento region bylo právě zemědělství typickým příkladem hospodářství. Z tohoto důvodu pomohl snížený železniční tarif podpořit odvětví, neměl protisoutěžní účinky a v méně rozvinuté oblasti vedl k dosažení svého cíle.

Dalším důvodem pro poskytnutí uvedené podpory je potřeba zachování zaměstnanosti, a to především v okrajových oblastech, kde jsou příležitosti pro tvorbu nových pracovních míst daleko omezenější. Evropská komise roku 1978 rozporovala nutnost úhrady mzdových nákladů, pokud šlo o podniky v obtížích v některých oblastech Sicílie. Tyto podpory byly nakonec povoleny, ale pouze na dobu určitou. Jedná se tak o oblasti, kde nejsou příležitosti k tvorbě alternativní zaměstnanosti, poskytnutá podpora ochrání národní majetek, povede ke zlepšení soutěže a ke zmírnění sociálních a ekonomických nerovností. Dalšími důvody jsou lokální problémy, špatná infrastruktura a zanedbatelný vliv soutěže. Přitom je

zapotřebí zachovat provedené investice a usilovat o hospodářský rozkvět. V tradičním sektoru působí malé podniky, jež se bez adekvátní podpory nemohou účastnit hospodářské soutěže. Podpora by měla být dočasná, měla by usilovat o vyvážený ekonomický rozvoj a nesmí vést k nadbytečné produkci. Z těchto důvodů byla povolena opatření, jako jsou osvobození od příspěvků na sociální zabezpečení, daňové úlevy a státní záruky či náhrady dopravních výdajů.

Provozní podpora je úzce spojena s regionálním rozvojem, neboť ten je založen na nových investicích a přeměnách podniků. Takové opatření však nemůže být založeno na záchraně společností ve finančních potížích, společností v likvidaci a zproštění finančních zátěží. Poskytnutá podpora musí podnítit ekonomický rozvoj společností. Na druhé straně je zapotřebí poukázat na to, že je vždy vhodnější, aby nebyla pouze oborově zaměřená a podporovala strukturální rozvoj. Aby byla považována za oprávněnou, musí být vytvořen restrukturalizační plán, nesmí jít o sektor trpící přebytkem a daná činnost nesmí být ztrátová.

Opačná situace byla v případě transformace ekonomiky bývalé Německé demokratické republiky. Zde Komise došla k názoru, že taková podpora bude sloužit společnosti východního Německa, aby si udržela vlastní produkci a stala se životaschopným motorem pro nově se vytvářející tržní hospodářství. Zároveň byla povolena podpora podnikům vstupujících do privatizace, ale pouze na absolutní potřebné minimum. Současně bylo zakázáno krýt ztráty z prodeje vznikající při zpeněžování výrobku nikoliv za tržní cenu, ale pod touto cenou, nesmělo se pokračovat ve ztrátové výrobě ani v případě přebytkové výroby. Naopak pokud jde o modernizaci a inovaci, v těchto případech je provozní podpora vždy oprávněná. Vzhledem k tomu, že v dřívější době často nešly potřebné investice do výrobního zařízení, oprav a údržby, bylo zapotřebí řadu podniků připravit na potřebnou privatizaci. K tomuto účelu nezřídka sloužila provozní podpora, které se však nemělo dostat západním evropským společnostem.

13 PŘEDPISY PRO NÁRODNÍ REGIONÁLNÍ PODPORU

Mezi základní pravidla, podle kterých se posuzuje soulad určitého opatření se společným trhem, patří předpis publikovaný v Úředním věstníku EU pod číslem 2013/C 209/01⁹³. Platnost tohoto předpisu je omezena na roky 2014 až 2020. Jedná se o pravidla zohledňující rozšíření Evropské unie o dalších deset členských států v roce 2004 a přistoupení Rumunska a Bulharska, které patří mezi nejzaostalejší oblasti v rámci Společenství.

Uvedený předpis vychází ze zkušeností při poskytování veřejné podpory podle předchozích pokynů a v celém rozsahu je nahrazuje. Dále sjednocuje postup Komise při hodnocení regionální podpory a vymezení právních podmínek interpretační praxí soudů Evropského společenství. Cílem pokynů je stanovit podmínky pro poskytování vnitrostátní regionální podpory a tím napomáhat hospodářskému rozvoji znevýhodněných oblastí podporováním investic a tvorby pracovních míst. To vše má napomoci udržet hospodářskou, sociální a územní soudržnost celého Společenství.

Základem pro poskytnutí podpory je určit oblast pokrývající výjimky podle čl. 87 odst. 3 písm. a) a c) SES. Primárním pravidlem je princip výjimečného charakteru regionální podpory, a proto celkový podíl obyvatelstva podporovaných regionů musí být podstatně nižší než v nepodporovaných regionech. Je nutné podporu poskytnout co nejmenšímu počtu oblastí, které by měly být co nejvíce znevýhodněné oproti celému členskému státu. Komise stanovila hranici celkového podílu podpory na 46,53 % (oproti původnímu podílu ve výši 42 %) pokrytí obyvatelstva v rámci 25 členských států, neboť celé území Bulharska a Rumunska je způsobilé pro poskytování této podpory.

Výjimka uvedená v čl. 87 odst. 3 písm. a) SES se týká oblastí, v nichž je hospodářská situace krajně nepříznivá ve srovnání se Společenstvím jako celkem. Uvedené požadavky splňují oblasti kategorie Nuts II, kde je HDP na obyvatele nižší než 75 % průměru Evropského společenství. Rovněž se vztahuje na nejdlehlší oblasti, které podle čl. 299 SES zahrnují francouzské zámořské departementy, Azory, Madeiru a Kanárské ostrovy, a to bez ohledu na procento HDP. Tímto způsobem

⁹³ EVROPSKÁ UNIE. Pokyny k regionální státní podpoře na období 2014-2020 (1). *Úřední věstník Evropské unie*. C 209, sv. 56, s. 1. 23. 7. 2013. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=OJ:C:2013:209:TOC>.

nesmí řešit své potíže státy, jež patří do skupiny bývalých koloniálních mocností. Z tohoto důvodu tyto podpory nesmějí být poskytovány zámořským oblastem, které netvoří společný trh Evropského společenství.

Výjimka uvedená v čl. 87 odst. 3 písm. c) SES usnadňuje rozvoj oblastí bez omezení hospodářskými podmínkami. Regionální podpora je součástí přesně vymezené regionální politiky členského státu. Zeměpisný rozsah je proto přísně omezen. Je to proto, že uvedená výjimka je svým rozsahem širší než ta uvedená pod písm. a) téhož ustanovení SES.

13.1 Působnost pravidel

Předpis se užije při hodnocení regionální podpory ve všech hospodářských odvětvích, vyjma oblasti oceli a syntetických vláken. V oblasti zemědělství se tento předpis nevztahuje na výrobu vyjmenovaných produktů. Jsou však další oblasti mající svá pravidla. V současné době jde o odvětví rybolovu a akvakultury, dopravy a stavby lodí. Komise pokládá podporu poskytovanou v sektoru ocelářství a průmyslu umělých vláken za neslučitelnou se společným trhem, a tedy za nedovolenou. Pokyny se rovněž nevztahují na odvětví energetiky a podpory poskytované letištím.

Regionální podporu je zapotřebí poskytovat na základě regionální rozvojové strategie, která zajišťuje poskytování podpory velkému spektru příjemců. V rámci rozvojové strategie mají státy právo určit priority investičních projektů, které jsou nejpříznivější pro daný region. Je také možné podpořit jednotlivé podniky nebo i jediné oblasti činnosti, avšak stát musí prokázat, že daný projekt přispívá k jednotné strategii regionálního rozvoje, přičemž nesmí narušit hospodářskou soutěž.

Při individuálně poskytnuté podpoře Komise zkoumá soulad s právními předpisy ad hoc, a proto je vždy výhodnější poskytovat veřejné podpory na základě předem schváleného programu (tzv. rozvojové strategie). Taková strategie citlivě zahrnuje potřeby významné pro určitou oblast, a tak je zaručena vyváženost mezi narušením soutěže a produktivním přínosem regionálně poskytnuté investice, jež by v jiném případě mohla mít negativní dopad na společný trh Evropského společenství.

Česká republika má jako členský stát povinnost oznámit poskytnutí regionální podpory dle čl. 108 odst. 3 SES (dále jen jako „oznamovací povinnost“).

Oznamovací povinnost se vztahuje jak na schválené režimy, tak na jednotlivé podpory. Na jednotlivou podporu se oznamovací povinnost vztahuje, pokud podpora ze všech zdrojů přesáhne tzv. „*prahovou hodnotu oznamovací povinnosti*“ nebo je poskytnuta příjemci, který v období dvou let předcházející podání žádosti ukončil v rámci EHP činnost nebo ji má v plánu do dvou let ukončit (*čl. 2 pokynů*).

Dne 8. května 2012 Evropská komise učinila sdělení o modernizaci veřejné podpory⁹⁴. Nově tedy Evropská komise zkoumá u každého opatření všechna níže uvedená kritéria, jež mají být splněna současně:

- a. opatření zakládající podpory musí cílit na společný zájem vyjádřený v *čl. 107 odst. 3 SES*;
- b. opatření zakládající státní podporu musí cílit na zhojení situací, které sám trh nezajistí, musí přinést tzv. materiální zlepšení a musí přispět k zvýšení spravedlnosti a soudržnosti;
- c. opatření musí být vhodným nástrojem politiky a musí sledovat cíl společného zájmu;
- d. podpora musí motivovat podniky k činnostem, jež by nevykonávaly, nebo vykonávaly jinak, nebo nevykonávaly v žádaných oblastech;
- e. výše podpory musí být omezena na minimum, aby přilákala dodatečné investice nebo činnosti do daných oblastí;
- f. negativní dopady podpory musí být vyváženy tak, aby z celkového hlediska měla opatření pozitivní vliv na hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy;
- g. poskytnutá podpora musí být transparentní a všechny osoby musí mít snadný přístup ke všem aktům a listinám.

Evropská komise klade důraz na hodnocení uvedených požadavků *ex post*. S ohledem na tuto skutečnost je platnost režimů omezena na čtyři a méně roků. Investice v jednotlivých oblastech musí být skutečná a udržitelná. Z tohoto důvodu musí být zachována po dobu pěti let a v případě malých podniků po dobu alespoň tří let. Většina pracovních míst vytvořených investicí musí být zachována po dobu pěti let. Životaschopnost jednotlivých investic je zaručena podílem příjemce, který musí z vlastních zdrojů zaplatit alespoň 25 % způsobilých nákladů.

⁹⁴ EVROPSKÁ UNIE. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému sociálnímu výboru a Výboru regionů: Modernizace státní podpory v EU. *Úřední věstník Evropské unie*. 8. 5. 2012. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0209:FIN:CS:PDF>.

Regionální mapy

Regionální mapy jsou předpokladem pro poskytnutí regionální veřejné podpory. Tyto mapy určují oblasti každého členského státu, v nichž je vyjádřena procentní míra podpory. Na tomto procentu závisí výše podpory fakticky poskytnuté.

Mapy rozdělují území státu podle výše popsaných hledisek. Zahrnují regiony, které mohou obdržet regionální investiční podporu, a to se zohledněním horních limitů počátečních investic. Mapy vymezují regiony vhodné pro získání podpory na zakládání nových podniků, avšak neobsahují programy provozních podpor. Tyto mapy jsou schvalovány Evropskou komisí na základě návrhu každého členského státu a na předem stanovené časové období.

Pro Českou republiku platí regionální mapy od 1. 7. 2014 do konce roku 2020. Mapu tvoří celkem osm územních jednotek kategorie oblastí NUTS II⁹⁵. Téměř na celém území je možno získat podporu ve výši až 25 % hrubého grantového ekvivalentu s tím, že pro středně velké podniky se podpora může zvýšit až o 10 % a pro malé podniky až o 20 %. Území hlavního města Prahy tvoří osmou územní jednotku kategorie NUTS II⁹⁶, která nesplňuje podmínky pro způsobilou podporu z žádných výjimek SES, z tohoto důvodu je zakázáno poskytovat regionální podporu pro oblast Prahy. Tento zákaz v dohledné době nebude prolomen. To je však v souladu se základními myšlenkami SES, kdy se výdaje na veřejnou podporu mají snižovat a mají cílit na nejchudší územní celky. Praha jako kraj tak patří k oblastem s nejvyšší průměrnou mzdou v rámci republiky, je turistickým, kulturním a hospodářským centrem, proto je nutné v budoucnu považovat poskytování regionální podpory pro Prahu jako nelegitimní.

⁹⁵ ALMUNIA, Joaquín. *Veřejná podpora č. SA.37553 (2013/N) – Česká republika. Mapa regionální podpory na období 2014–2020.* [online]. 2014-02-04 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/250348/250348_1516897_137_2.pdf.

⁹⁶ „CZ-NUTS je označení normalizované klasifikace územních celků v Česku pro potřeby Eurostatu a ČSÚ. Zapadá do širší klasifikace NUTS (*Nomenclature d'unités territoriales statistiques / Nomenclature of Units for Territorial Statistics / Nomenklatura územních statistických jednotek*) Evropské unie. Kraje v Česku kvůli značným rozdílům ve velikosti odpovídají úrovni NUTS 3. Po vstupu do EU bylo potřeba vytvořit ještě jednu úroveň územního členění odpovídající úrovni NUTS 2, do kterých směřují prostředky z rozvojových fondů EU. Tento stupeň se nazývá region soudržnosti. V Česku tak byly kraje spojeny do 8 regionů soudržnosti (z toho 3 včetně Prahy tvoří jediný kraj).“ In: CZ-NUTS. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, last modified on 8. 7. 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/CZ-NUTS>.

Vymezení územních statistických jednotek NUTS II je totožné s regiony soudržnosti, které se zřizují pro potřeby koordinace a realizace hospodářské a sociální soudržnosti dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje,⁹⁷ ve znění pozdějších předpisů. Cílem tohoto zákona je vyvážený rozvoj státu, respektive územního obvodu kraje. Regionální mapy schválené v dnešním znění platí minimálně do konce roku 2020. V této době je zapotřebí uskutečnit řadu ekonomických analýz, které stanoví oprávněnou velikost podpory z hlediska jejího přínosu pro obyvatele daných regionů. Proto je potřeba zohlednit, zda téměř všechny územní kraje ČR patří mezi chudé oblasti, neboť z vymezení podpory SES vyplývá, že má být poskytována co nejmenšímu počtu územních celků v rámci jednoho členského státu.

CZ	ČESKÁ REPUBLIKA	
CZ02	Střední Čechy	25%
CZ03	Jihozápad	25%
CZ04	Severozápad	25%
CZ05	Severovýchod	25%
CZ06	Jihovýchod	25%
CZ07	Střední Morava	25%
CZ08	Moravskoslezsko	25%

Obrázek 1. Přehled povolené míry podpory v jednotlivých regionech NUTS II. Zdroj: Pokyny k regionální státní podpoře.

Členské státy mají povinnost uchovávat podrobné záznamy o poskytnuté podpoře. Tyto záznamy musí obsahovat všechny informace o způsobilých nákladech a maximálních výších podpor tak, aby Komise mohla posoudit splnění uvedených podmínek kdykoliv po dobu 10 let od data poskytnutí podpory. Členské státy mají povinnost tyto záznamy Komisi předložit na vyžádání obratem.

⁹⁷ ČESKO. Zákon č. 248 z 29. června 2000 o podpoře regionálního rozvoje. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, s. 3549. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49565&nr=248~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

Česká republika	Regiony NUTS	HDP na obyvatele	Procentní podíl počtu obyvatel státu
Oblasti podle písmene a)	CZ02 Střední Čechy	73,00	11,95 %
	CZ03 Jihozápad	69,33	11,50 %
	CZ04 Severozápad	64,33	10,87 %
	CZ05 Severovýchod	65,67	14,36 %
	CZ06 Jihovýchod	73,33	15,86 %
	CZ07 Střední Morava	64,67	11,72 %
	CZ08 Moravskoslezsko	68,00	11,83 %
Celkové pokrytí obyvatelstva 2014–2020	—	—	88,10 %

Obrázek 2. Podíl obyvatelstva ČR, na který se vztahuje regionální podpora v období 2014-2020.
Zdroj: Pokyny k regionální státní podpoře.

14 REGIONÁLNÍ INVESTIČNÍ PODPORA

Předmětem regionální veřejné podpory je zajistit produktivní investici (tzv. počáteční investici). Tyto podpory jsou poskytovány regionům, jež nejsou pro investory dostupné. Důvodem je především skutečnost, že tyto investice jsou spojeny s většími náklady na realizaci projektů v místech s mimořádně nízkou životní úrovní či s vysokou nezaměstnaností. Cílem podpory je tyto negativní výdaje pokrýt.

Forma případné podpory není předem nikdy stanovena. Pokyny stanoví demonstrativní výčet, jenž obsahuje „*grant, úvěr s nízkým úročením, slevy na úrocích, státní záruky, nákup kapitálových podílů, poskytnutí pozemku, zboží či služeb za výhodnou cenu, atd.*“

14.1 Počáteční investice

Regionální investiční podpora má vždy pomoci pokrýt počáteční investici a to je nezbytnou podmínkou pro její získání. Jedná se o investici do hmotného a nehmotného majetku právě v souvislosti se „*založením nové provozovny, rozšířením kapacity stávající provozovny, diverzifikací produkce provozovny o nové, dodatečné výrobky nebo zásadní změnu celkového výrobního postupu stávající provozovny.*“

14.2 Limity pro velké podniky

Důsledkem neustálého rozšiřování má Evropská unie velké množství územních celků a někdy i celých členských států s hrubým domácím produktem na osobu nižším než 45 % průměru EU-27. Z tohoto důvodu Komise upravila větší kategorizaci jednotlivých oblastí. V případě oblastí vymezených čl. 87/3 a) SES nesmí intenzita podpory překročit 50 % hrubého grantového ekvivalentu (HGP), pokud hrubý domácí produkt na obyvatele činí 45 % průměru EU-27 nebo je nižší, dále nesmí překročit 45 % HGP u regionu s HDP na obyvatele v rozmezí 45–60 % průměru EU-27 a dále 25 % HGP u regionu s HDP na obyvatele vyšším než 60 % průměru EU-27. Pro nejvzdálenější oblasti Unie je stanoven bonus 20 % HGP, pokud HDP na obyvatele klesne pod 75 % průměru EU-27. V ostatních oblastech spadajících pod čl. 87/3 c) SES nesmí regionální podpora překročit 15 % HGP.

Výše uvedené míry podpor se počítají v tzv. hrubém grantovém ekvivalentu (HGP) podpory. To je „*diskontovaná hodnota podpory vyjádřená jako procentní podíl diskontované hodnoty způsobilých výdajů, jež byly vypočítány v okamžiku poskytnutí podpory na základě referenční sazby použitelné k tomuto datu.*“ HGP se tedy počítá od okamžiku oznámení Komisi, v ostatních případech od momentu poskytnutí podpory.

Je možné si povšimnout, že při poskytování podpor se používá průměr 27 členských států Evropské unie. Počátečním smyslem bylo, aby prvních patnáct členských států vypomohlo novým členům a jejich zaostalost se vyvážila ve vztahu k Unii jako celku. V případě užití tohoto ukazatele dochází k umělému snížení bohatství původních členů. Tito členové potom mohou snadněji využívat různé druhy podpor. Z tohoto důvodu se jako vhodnější jeví přijmout alespoň dva průměry, jež budou lépe odrážet aktuální ekonomickou situaci nových členských států. Takové administrativní nástroje mohou přesněji vystihnout srovnání jednotlivých územních celků v rámci jednoho členského státu.

V současné době je téměř všem regionům umožněno získání podpory. To s sebou přináší vyšší výdaje na politiku členských států, což je však v rozporu se základní myšlenkou. Podpora byla původně chápána jako zcela výjimečné opatření, kterého se však běžně v praxi hojně dostává.

Podpora velkých investičních projektů

Velkým investičním projektem se rozumí „*počáteční investice se způsobilými výdaji přesahujícími nad 50 mil. EUR, vypočtená v cenách a směných kursech platných v den poskytnutí podpory.*“ Výše regionální investiční podpory velkým podnikům musí odpovídat čistým dodatečným nákladům na realizaci investice v dané oblasti, a to na základě hypotetického srovnání se situací, kdy podpora nebyla poskytnuta. Zároveň je potřeba zajistit, aby podpora nepřesahovala sníženou intenzitu.

Pro velké investiční projekty se používá termín „*upravená výše podpory*“, kterou se označuje maximální výše podpory pro velké investiční projekty vypočítaná podle následujícího vzorce:

$$\text{maximální výše podpory} = R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C)$$

kde: R je maximální intenzita podpory použitelná na danou oblast, a to bez zvýšené intenzity podpory pro malé a střední podniky. B je část způsobilých nákladů mezi 50 miliony EUR a 100 miliony EUR. C je část způsobilých nákladů přesahujících 100 milionů EUR;

14.3 Provozní podpora

Provozní podporou se rozumí regionální veřejná podpora určená na snížení běžných výdajů podniku a současně nesouvisející s počáteční investicí. Takové podpory jsou obecně zakázány. Podporu je možné poskytnout pouze v regionech vymezených ustanovením čl. 87/3 a) SES, pakliže je oprávněná z hlediska přispění k regionálnímu rozvoji a z hlediska zmírnění znevýhodnění.

Podpora by měla zahrnovat pouze předem vymezené způsobilé výdaje nebo náklady a současně by se měla týkat pouze určité jejich části. Smyslem takových podpor je překonat zaostání a překážky regionálního rozvoje. Je považována za dočasnou, ale postupně má být snižována a zastavena, pokud se oblasti přiblíží z hlediska daných ukazatelů k bohatšímu celku.

Provozní podpora zahrnuje nákladové investice. Těmi jsou náklady na zaměstnance, materiál, externí služby na smluvním základě, komunikace, energie, údržba, nájem, administrativa, apod.

Dalším cílem těchto podpor je zabránit vylidňování řídce osídlených oblastí. Členský stát musí prokázat rizika, která souvisejí s tímto vylidňováním, a situace, jež by mohly nastat v případě neposkytnutí podpory.

15 VYBRANÁ ROZHODNUTÍ SOUDŮ V OBLASTI VEŘEJNÉ PODPORY

Případ T-162/06 ze 14. ledna 2009⁹⁸

Případ se týkal rozsudku soudu prvního stupně, jehož předmětem byl návrh na zrušení rozhodnutí Komise o státní podpoře, kterou Německo hodlalo poskytnout společnosti Kronoply Gmbh (dále jen jako Kronoply).

Kronoply byla německá společnost zabývající se výrobou materiálů ze dřeva. Dne 28. ledna 2000 podala žádost o investici ve výši 39,36 mil. eur za účelem výstavby výroby desek z plochých třísek. O necelý rok později Spolková republika Německo (dále též jako Německo) oznámila Komisi projekt podpory investice ve prospěch této společnosti. Německo oznámilo Komisi skutečnost, že relevantní trh nemůže být považován za trh v propadu, což vyžaduje zvýšení použitelného faktoru a následně i celkové intenzity podpory. Komise následně zahájila řízení podle čl. 88/2 SES s tím, že má závažné pochybnosti o motivačním účinku a nezbytnosti této podpory.

V odůvodnění rozhodnutí soudu je přezkoumána námitka Komise, že u podpory nejsou splněny dva základní předpoklady, a to motivační účinek a nezbytnost. Soud uvedl, že podpora je v souladu s čl. 87/3 SES jen tehdy, pokud přispívá k uskutečnění některého z uvedených cílů, které by podnik za obvyklých tržních podmínek nemohl dosáhnout vlastními opatřeními. Členské státy tak nemohou subvencovat finanční situaci společnosti bez splnění některého ze stanovených cílů.

Komise měla námitky proti podpoře ze dvou objektivních důvodů. Nejednalo se o nový investiční projekt, ani o vytvoření nových pracovních míst, ale jednalo se pouze o výstavbu výroby desek. Komise proto vyvodila, že hospodářská činnost podniku je rentabilní, není vázána na další podpory a každá další podpora by znamenala neočekávaný zisk. Z toho vyplynul závěr, že podpora nebyla nezbytná. V daném případě nevznikly ani další náklady, jejichž úhradou by se podnik podílel na celkové investici. Podpora byla nakonec uznána jako neslučitelná se společným trhem.

⁹⁸ Judgment of the Court of First Instance (Fifth Chamber) of 14 January 2009. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62006TJ0162>.

Z uvedeného rozhodnutí je patrná snaha soudu o to, aby byly naplněny základní cíle poskytovaných veřejných podpor. Činností jednotlivých států tak nemá být snaha napravit nedostatky v hospodaření jednotlivých podniků, ani sanovat jejich finanční ztráty či držet nerentabilní podnik tzv. nad vodou. Soud připomněl, že je nezbytné sledovat motivační účinky podpor, a to především do budoucna. Nemá se tak jednat o jednorázový příspěvek, jenž by pro podnik znamenal jakousi výpomoc ve ztrátovém období, ale je nutno na veřejnou podporu nahlížet především jako na investici, která se v budoucnu společnosti (ve smyslu veřejnosti, lidstvu) vrátí. Dalším potřebným znakem veřejných podpor je jejich nezbytnost, a to ve vztahu k tržnímu prostředí v daném sektoru. Výše uvedené úvahy soudu vnímám z těchto důvodů jako oprávněné a ztotožňuji se s nimi.

Případ T-27/02 ze dne 1. prosince 2004⁹⁹

Jednalo se o rozsudek soudu prvního stupně, jehož předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise nevznést námitky proti podpoře poskytnuté německými orgány Glunz AG.

Spolková republika Německo oznámila Komisi plán podpory investice ve prospěch společnosti Glunz AG na výstavbu integrovaného střediska pro zpracování dřeva. Uvedený sektor netrpěl nadbytečnou kapacitou a investiční plán měl za následek zvýšení této kapacity. Žalující společnost Kronofrance požadovala hodnocení stavu hospodářské soutěže ze strany Komise. Podle tehdy platného multisektorálního rámce bylo nezbytné provést analýzu, jež by jednoznačně označila daný sektor za oblast trpící nadměrnou strukturální kapacitou. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí prokázat, **že se jedná o trh v propadu.**

Komise je podle tehdejšího vyjádření soudu povinna v situaci, kdy dostupné údaje o využití kapacit v dané oblasti neumožňují učinit závěr o existenci nadměrné strukturální kapacity, přezkoumat otázku trhu v propadu. Při předchozím postupu nebyla uvedená okolnost předmětem posuzování, což mohlo znamenat ***vážné narušení hospodářské soutěže.***

⁹⁹ InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. T-27/02 DEP - Kronofrance v Commission. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=T-27/02>.

Evropská komise musí při hodnocení velkých investičních projektů posuzovat každý případ jednotlivě a tím zajistit přísnou kontrolu státních podpor v rámci společného trhu. V uvedeném případě nebyla využita všechna kritéria zaručující slučitelnost oznámených podpor, čímž také došlo k porušení jednotné rozhodovací praxe. Uvedené námitky soudu vnímám jako oprávněné. V daném případě je od Komise požadováno, aby při hodnocení podpor používala jednotný test, jenž je složen ze zkoumání objektivních ekonomických kritérií. Závěry soudu vedou k jednoznačnému rozhodnutí o slučitelnosti podpor.

Případ 248/84 ze dne 14. října 1987¹⁰⁰

Případ se týkal rozsudku Soudního dvora ve věci zrušení rozhodnutí Komise, která zakázala poskytování investiční podpory na trhu práce německých regionů Bocholt-Borken a Siegen.

Německo zahájilo řízení o neplatnosti rozhodnutí Komise o poskytování podpor, jež bylo vydáno v souladu s pravidly o poskytování investičních podpor pro rozvoj oblastí ekonomické struktury. Obecně platilo, že regionální podpora mohla být poskytována jednotlivými spolkovými zeměmi. Komise sestavená na základě akčního programu rozdělila Německo na 179 podporovaných oblastí. Byl vybrán určitý počet hospodářských ukazatelů, na jejichž základě byly jednotlivé oblasti hodnoceny. Pro regiony, které byly hodnoceny nejnižší pod federálním průměrem, byly vypracovány režimy podpor ve formě rámcových plánů. Tyto programy byly financovány ze zdrojů federace i jednotlivých spolkových zemí.

Na základě dodatků k těmto plánům mohlo po určitou dobu Severní Porýní-Vestfálsko poskytovat regionální podporu jako výhodu podnikání v oblasti investic. Situace v této zemi byla daleko méně příznivá ve srovnání s průměrem celé země, a přesto nesplňovala požadavky rámcového plánu.

Po uplynutí dvou let Komise označila podpory jako neslučitelné se společným trhem a požadovala jejich zastavení. Německá vláda se proti tomu ohradila s odkazem na porušení čl. 87/1 SES ze strany Komise, neboť v rozhodnutí jasně nestanoví

¹⁰⁰ Judgment of the Court of 14 October 1987.. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61984CJ0248>.

kritéria umožňující rozhodnout o protiprávnosti podpor a postrádá bližší odůvodnění, proč podpora spadá pod tento článek a ne pod čl. 87/3 SES.

Podle soudu se smí režim podpor týkat celého sektoru hospodářství nebo může mít jen lokální význam. Podpory mohou být poskytovány v jakýchkoliv formách. I když může být zřejmé, že podpora ovlivňuje obchod mezi členskými státy a narušuje hospodářskou soutěž, je Evropská komise povinna zohlednit tyto skutečnosti ve svém rozhodnutí. Svá zkoumání může omezit na to, zda množství či povaha investic umožňují výhodnější postavení ve vztahu k jiným soutěžitelům. S ohledem na to musí být určena kritéria ke stanovení oblastí patřících pod výjimky čl. 87/3 a) a c) SES.

První výjimka obsahující pojmy „*mimořádné*“ a „*nízké*“ se týká jen oblastí, v nichž je hospodářská situace extrémně nepříznivá ve vztahu ke Společenství jako celku.

Druhá výjimka je pro praktickou aplikaci poněkud širší, neboť zahrnuje oblasti bez zohlednění hospodářských omezení v případech, kdy nedochází k nežádoucímu ovlivňování obchodu mezi členskými státy. Tím může být podpořen vývoj oblastí členských států, jež jsou v nevýhodném postavení v poměru k národnímu průměru.

Jak z výše uvedených námitek soudu vyplývá, je zapotřebí, aby rozhodnutí Komise bylo předvídatelné. K tomuto účelu poslouží předem nastavené testy, obsahující známá hospodářská kritéria, jejichž výsledky jsou přezkoumatelné. Je zapotřebí klást důraz na to, aby činnost Komise nebyla svévolná. To může zajistit předem nastavená metodologie hodnocení veřejných podpor, jež bude zveřejněna.

Případ C-242/00 ze dne 18. června 2002¹⁰¹

Jednalo se o rozsudek soudu prvního stupně, jehož předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise o vymezení oblastí podporovaných v rámci společné federální vlády Spolkové republiky Německo (otázka závaznosti rozhodnutí Komise).

Německo podanou žalobou usilovalo o zrušení rozhodnutí Komise, jež vymezovalo podporované oblasti, kde bylo možné poskytovat regionální podporu pouze v případech, když to odpovídalo určité procentuální hranici obyvatelstva federace.

¹⁰¹ InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. C-242/00 - Germany v Commission. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-242/00>.

Komise přitom postupovala na základě platných pokynů z roku 1997, obsahujících metodu stanovení horní hranice počtu obyvatelstva regionů způsobilých pro podporu. Německo bylo povinno upravit své vnitrostátní předpisy pro dosažení souladu s evropskými pravidly, avšak i přesto vyjadřovalo svůj nesouhlas se způsobem výpočtu stropu obyvatelstva pro způsobilé regiony.

Komise postupuje podle ustanovení čl. 87 a 88 SES, kdy je oprávněna přijmout prováděcí pravidla upřesňující metody a způsob poskytování regionálních podpor. Tato pravidla jsou vytvářena v rámci neustálé a pravidelné spolupráce s jednotlivými členskými státy. Na základě těchto údajů Komise navrhuje členským státům vhodná opatření prohlubující rozvoj společného trhu. Komise přitom zastávala právní názor, že rozhodnutí vymezující stropy je samostatným rozhodnutím v oblasti práva, a nespadá tak do působnosti příslušných opatření podle SES. Dle názoru soudu však taková rozhodnutí mají být chápána jako nedílná součást pokynů pro regionální podporu. Právní vázanost je přitom spjata s přijetím na úrovni jednotlivých členských států.

Z tohoto rozhodnutí je rovněž patrná snaha o bližší spolupráci mezi Komisí a jednotlivými členskými státy. Pokud mají veřejné podpory plnit stanovený účel, je nezbytné úzce spolupracovat mezi institucemi komunitárních a členských států.

Případ 730/79 ze dne 17. září 1980¹⁰²

Případ se týkal rozsudku Soudního dvora ve věci prohlášení neplatnosti rozhodnutí Komise o pomoci ke zvýšení výrobní kapacity. Dceřiná společnost koncernu Philip Morris měla od nizozemské vlády obdržet prémie pro investiční projekty, jejichž hodnota přesahovala 30 mil HFL a které byly závislé na počtu vytvořených pracovních míst. Cílem investice bylo soustředit produkci cigaret uzavřením jednoho ze dvou závodů, čímž by došlo ke zvýšení roční výrobní kapacity v oblasti Bergen op Zoom.

Postižená společnost namítala, že Komise při svém hodnocení slučitelnosti investice musí určit relevantní trh a vzít v úvahu výrobek, oblast a časové období. Následně musí zvážit strukturu dotyčného trhu, aby posoudila možný vliv opatření na vztahy

¹⁰² 61979J0730. Judgment of the Court of 17 September 1980. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61979J0730:EN:HTML>.

mezi soutěžiteli. Soud jednoduše konstatoval, že pokud investice posiluje postavení jednoho podniku oproti ostatním konkurentům v rámci společného trhu, musí být tento trh zákonitě ovlivněn takovou investicí. Tuto skutečnost dokazuje vysoké procento výrobků, jež jsou určeny k vývozu do ostatních členských států. Poskytnutím investice dojde ke zvýšení kapacity směřující na společný trh a do mezinárodního obchodu, což ovlivní obchod mezi členskými státy a zřejmě i naruší hospodářskou soutěž mezi podniky.

Dále společnost namítala, že Komise neprávem označila životní úroveň regionu jako nikoliv mimořádně nízkou či netrpící závažnou nezaměstnaností. Podle názoru soudu mělo být prověřeno, zda investice skutečně usnadňuje rozvoj regionu. Evropská komise má podle soudního vyjádření diskreční pravomoc, a vykonává tak hospodářské a sociální hodnocení v kontextu celé Unie, nikoliv jen v kontextu národního průměru.

Při hodnocení poskytovaných veřejných podpor Komise používá dva průměry zkoumaných hodnot, a to ve vztahu postiženého regionu k hodnotám členského státu a k hodnotám Evropského společenství. Tímto je zapotřebí naplnit skutkovou podstatu norem umožňujících poskytování veřejných podpor. Pokud se to nepodaří, jedná se o státní podporu se všemi negativními důsledky, což opět vnímám jako zcela oprávněné argumenty.

Případ C-324/90 a C-342/90 ze dne 13. dubna 1994¹⁰³

Jednalo se o rozsudek Soudního dvora ve věci zrušení rozhodnutí Komise o podporách poskytovaných městem Hamburg.

Hanzovní město Hamburg poskytovalo investice určitým podnikům na jeho území s cílem zabránit přesunu výroby na východ v důsledku konkurence. V uvedeném případě došlo k čerpání dotací, aniž by existoval předem odsouhlasený program a aniž by o tom Komise věděla. Komise následně požádala Německo o poskytnutí veškerých informací a podkladů k těmto výhodám a po prošetření označila investice jako nezákonné s požadavkem na jejich vrácení do státního rozpočtu.

¹⁰³ Judgment of the Court of 13 April 1994. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61990CJ0324>.

Komise stanovila tři faktory, podle kterých bude prokazovat existenci či neexistenci programu podpor: 1) investiční dotace byly použity na podporu podniků s cílem zabránit jejich přemístění; 2) byly poskytnuty ze stejné rozpočtové kapitoly a 3) rozhodnutí bylo učiněno stejným správním orgánem. Soud především poukázal na nedostatečné správní a finanční vysvětlení. Z tohoto důvodu měla Evropská komise uvést další legislativní, administrativní, finanční a ekonomické faktory, podle nichž by charakterizovala existenci programu podpor. Pokud byla podpora poskytnuta bez příslušné notifikace, má Komise vydat okamžité rozhodnutí o zákazu poskytnutí podpory. Dále má žádat o poskytnutí potřebných údajů, díky nimž by zhodnotila slučitelnost podpory se společným trhem. Pokud členský stát neposkytne takové informace, je Komise oprávněna rozhodnout na základě dostupných údajů.

V tomto konkrétním případě došlo k porušení základních principů poskytnutí veřejné podpory. Obecně je taková podpora vždy zakázána. Výjimky jsou stanoveny základní smlouvou – SES. V případě, že podpora nebyla Komisi ani oznámena, je vždy zapotřebí rozhodnout o její protiprávnosti.

Případ T-198/01 ze dne 8. 6. 2004¹⁰⁴

Případ se týkal rozsudku Evropského soudního dvora ve věci zrušení rozhodnutí Komise o státní podpoře poskytnuté Spolkovou republikou Německo.

Technische Glaswerke Ilmenau GmbH byla německá společnost působící v oblasti sklářství založená roku 1994 manželi Geissovými. Cílem jejich snažení bylo převzít čtyři z dvanácti řetězců výroby skla od společnosti, která vstoupila do likvidace. Prodej výrobních řetězců proběhl ve dvou etapách na základě dohody o převodu aktiv. Prodejní cena měla být zaplacená ve třech splátkách, ale ve skutečnosti se tak nikdy nestalo. Povinnost zaplatit kupní cenu byla zajištěna zástavním právem k nemovitosti a bankovní zárukou. Kupující ale neměla dostatek hotovosti a z tohoto důvodu zahájila jednání s veřejnoprávním subjektem pro restrukturalizaci majetku bývalé NDR. Následně státní úřad vyslovil souhlas se snížením kupní ceny o čtyři miliony marek.

¹⁰⁴ InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. T-198/01 - Technische Glaswerke Ilmenau v Commission. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=T-198/01>.

Evropská komise zahájila formální vyšetřovací řízení podle čl. 88 SES. Podle Komise německé orgány v rámci prodeje mohly poskytnout nedovolenou státní podporu. Mohlo se tak jednat o snížení kupní ceny a půjčku dva miliony marek. Podle názoru zástupců německé strany nepředstavovalo snížení kupní ceny nedovolenou státní podporu, neboť respektovalo jednání soukromého věřitele.

Komise usoudila, že se nejednalo o jednání soukromého věřitele a šlo o nedovolenou státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 SES, neslučitelnou se společným trhem. Německo nechránilo své finanční zájmy, ale snažilo se zajistit přežití společnosti Technische Glaswerke Ilmenau GmbH. Snížení kupní ceny nemohlo být předmětem výjimky poskytnuté podpory pro restrukturalizaci, neboť nebyly splněny podmínky pro záchranu podniků v obtížích. Restrukturalizační plán nebyl založen na realistických předpokladech a obnovení dlouhodobé životaschopnosti podniku bylo pochybné.

Soud především zdůraznil, že zákaz stanovený v čl. 87 SES zahrnuje všechny podpory poskytnuté státem nebo ze státních prostředků. Nelze tak rozlišovat mezi podporami poskytnutými přímo státem nebo jinými veřejnými či soukromými subjekty. Žalobkyně v dané věci neprokázala, že jí byl poskytnut příslib investiční podpory. Princip soukromého investora není v uvedeném případě relevantní. Významné však je jeho rozvinutí v kritérium soukromého věřitele v tržním hospodářství.

Jedná se o mechanismus určení, zda snížení části závazku má povahu nedovolené státní podpory. Jednání veřejného orgánu je v tomto případě postaveno na roveň chování soukromého subjektu. Ten má hledat všechny možnosti zaplacení dlužných částek, byť by se dlužník nacházel ve finanční krizi. Ekonomicky nejvhodnější není argumentace, že setrvání na zaplacení plné kupní ceny by znamenalo vstup společnosti do likvidace, čímž by došlo ke zmaření privatizačního procesu přidružených společností.

Princip soukromého věřitele je aplikován v běžných hospodářských podmínkách za současného zhodnocení všech ekonomických podmínek daného případu. Uvedené posouzení přitom vyžaduje rozsáhlou diskreční pravomoc, jež nepřísluší soudu, neboť jeho činnost se zaměřuje na zachování procesních pravidel.

Podle názoru žalobkyně měla Komise nesprávně určit výši podpory. Cílem Komise při požadování navrácení protiprávní podpory je zbavit příjemce výhody, kterou má oproti ostatním soutěžitelům na trhu, a nastolit situaci před poskytnutím uvedené podpory. Navrácení podpory nemůže záviset na formě, ve které byla podpora poskytnuta. Dle soudu se jedná o logický důsledek vyslovení protiprávnosti poskytnuté podpory a nemůže se jednat o nepřiměřené opatření.

Podle soudu požadavek na navrácení části kupní ceny, jež by samo o sobě mohlo způsobit vstup společnosti do likvidace, by byl shodný se situací, kdy by kupní cena snížena nebyla. Jednalo by se o stejný stav a společnost by přesto vstoupila do likvidace. Řízení o navrácení protiprávní podpory je řízením proti členskému státu. Je tak povinností členského státu zajistit, aby neoprávněná podpora byla fakticky vrácena do státního rozpočtu.

Poskytnutí podpory v případech, kdy se podnik ocitá v nepříznivé finanční situaci a podle ekonomických posudků nemá vyhlídky do budoucnosti, je pouze výjimečné. Podle tehdy platných pokynů nebylo žádoucí, aby členské státy poskytovaly investice podnikům, které by jinak zanikly. Přednost měl dostat požadavek na přistoupení k restrukturalizaci podniku. V daném případě však nedošlo k vytvoření monopolu.

Uvedené rozhodnutí přineslo mnoho nových postupů a postřehů při hodnocení veřejných podpor. Nejvýznamnější je rozvedení principu soukromého investora do principu soukromého věřitele. S tímto postupem se ztotožňuji.

Případ 23 Cdo 1341/2012¹⁰⁵

Česká republika se může pochlubit zajímavým rozhodnutím tuzemských soudů v oblasti aplikace pravidel veřejné podpory. Jedná se o usnesení Nejvyššího soudu o podaném dovolání ve věci žaloby o zdržení se protiprávního jednání, jež byla podána u Městského soudu v Praze. Žalobkyně jako vlastníka a provozovatele nestátního zdravotnického zařízení ve Středočeském kraji se domáhala vydání rozhodnutí o zákazu poskytování finanční podpory celkem pěti nemocničním zařízením ze strany Středočeského kraje, který je zároveň jediným akcionářem a provozovatelem těchto zařízení.

¹⁰⁵ KVASNICA, Milan. 23 Cdo 1341/2012. *Kraken.slv.cz* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/23Cdo1341/2012>.

Městský soud v Praze však žádosti žalobkyně nevyhověl a řízení zastavil. Svoje rozhodnutí opřel o čl. 88 SES a o rozhodnutí Evropské komise o použití článků SES na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby poskytované podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu. Soud prvního stupně dovodil, že se v tomto případě na žalovaného vztahuje výjimka z oznamovací povinnosti a soud by se musel zabývat slučitelností podpory se společným trhem. Takové posouzení však nepřísluší vnitrostátnímu soudu, avšak výlučně Evropské komisi. Soud prvního stupně dovodil, že nemá pravomoc o takové otázce rozhodnout, přičemž se jedná o nedostatek řízení, jež nelze odstranit. Z tohoto důvodu bylo řízení o žalobě zamítnuto. Následně žalobkyně rovněž neuspěla ani u odvolacího soudu. S ohledem na tuto skutečnost podala ve věci dovolání k Nejvyššímu soudu ČR.

Nejvyšší soud napadené rozhodnutí přezkoumal a s ohledem na dosavadní judikaturu Evropského soudního dvora uzavřel, že **vnitrostátní soudy nemohou posuzovat slučitelnost opatření zakládající státní podporu se společným trhem, ale mohou rozhodovat, stejně jako Komise, zda určité opatření naplňuje znaky státní podpory.** A v případě, kdy dojdou k závěru, že tyto znaky jsou naplněny, mohou učinit závěr, zda osoba poskytující veřejnou podporu byla povinna učinit notifikaci u Evropské komise. Z takového závěru pak vyplývají další procesní povinnosti.

Znamená to tedy, že pokud došlo k porušení oznamovací povinnosti, je soud povinen chránit práva třetích osob, která byla řádným oznámením porušena. Tím by došlo k porušení článků 108 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie a je povinností soudu z toho vyvodit patřičné důsledky. Vnitrostátní soudy tak mohou přijmout následující opatření:

- a. zakázat další vyplácení nezákonné podpory;
- b. rozhodnout o navrácení protiprávní podpory, a to bez ohledu na posuzování slučitelnosti;
- c. rozhodnout o uhrazení úroků z nezákonné podpory;
- d. rozhodnout o náhradě škody pro soutěžitele a třetí osoby;
- e. přijmout předběžná opatření.

Výše uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu nepředstavuje v oblasti práva veřejných podpor žádnou novinku, ale **svižně aplikuje normy evropského práva za současného užití poznatků rozhodovací praxe evropských soudů.**

V právní praxi České republiky se nestává až tak často, aby bylo rozhodováno tuzemskými soudy v oblasti veřejné podpory, a proto je zapotřebí považovat uvedený případ jako velmi zajímavý a lze očekávat, že do budoucna přinese posun při hodnocení obdobných případů ostatními vnitrostátními soudy.

Nejvyšší soud se v tomto případě zabýval meritem věci, naplněním úlohy soudů (poskytování ochrany právům), aniž by současně hledal způsob vyslovení své nepravomoci v dané věci.

Případ ESD 72/91 ve spojení s 73/1 ze dne 17. 3. 1990¹⁰⁶.

Rozhodnutí se zabývá veřejnou podporou v podobě daňové úlevy a snížení plateb na sociální zabezpečení. V tomto případě však tato opatření nebyla označena za nedovolenou státní podporu.

Sloman Neptun Schiffahrts AG byla německá rejdařská společnost, která hodlala zaměstnat osoby filipínské státní příslušnosti. Dle tehdy platných právních předpisů mohli být zaměstnanci ze třetích zemí zaměstnáni za horších mzdových podmínek, což znamenalo menší příjem do státní pokladny v podobě zaplacených daní a odvodů na sociální zabezpečení. Výbor pro námořnictví odmítl společnosti vydat souhlas se zaměstnáním osob ze třetích zemí, jelikož se domníval, že takové jednání je v rozporu s čl. 92 Smlouvy o EHS.

Evropský soudní dvůr posuzoval otázku, zda zvýhodnění zaměstnavatele v podobě nižších odvodů za své zaměstnance zakládá nedovolenou státní podporu. V tomto případě byl přijat závěr, že tomu tak nebylo. Německá společnost ale byla zvýhodněna, neboť nemusí platit vysoké mzdové nároky a z toho vyplývající odvody na sociální zabezpečení. Při hodnocení napadeného právního předpisu, jenž umožňoval zaměstnávat osoby ze třetích zemí za méně výhodných podmínek, soud

¹⁰⁶ Judgment of the Court of 17 March 1993. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61991CJ0072>.

došel k závěru, že ze systematiky normy a jejího účelu nevyplývá povinnost poskytovat výhodu určitým podnikům.

Znamená to tedy, že pokud opatření sleduje jiný cíl a výhoda z něj vyplývající je pouze vedlejším efektem takového opatření, o nedovolenou státní podporu se nejedná.

V tomto uvedeném případě dal soud přednost účelu opatření před jeho případnými možnými negativními dopady.

16 VZTAH PRAVIDEL VEŘEJNÝCH PODPOR A VEŘEJNO-SOUKROMÝCH PARTNERSTVÍ

V případě, že se soukromý subjekt dohodne na spolupráci se státními či vládními organizacemi, jež jsou institucionalizované povahy, dostává se tato situace do zorného pole z důvodu možného přirozeného vlivu na trh zboží, služeb či kapitálu. Tento vliv může být velice negativní, neboť z celkového hlediska tato skutečnost odrazuje ostatní soukromé aktéry. Často se jedná o projekty, jež jsou vysoce kapitálově a operativně nákladné a vyplatí se jen těm aktérům, kteří již takové partnerství v minulosti uzavřeli. Je tak zapotřebí vždy zkoumat, zda se uvedené partnerství nedostává do rozporu s unijními pravidly o svobodné soutěži na vnitřním trhu, tedy s právem veřejných podpor a právem hospodářské soutěže.

Předem samozřejmě nelze vyloučit výskyt prvků veřejných podpor v rámci smluvního partnerství. V praxi se tak často bude jednat o ustanovení finanční povahy, která budou umožňovat soukromému subjektu vybírat poplatky za použití infrastruktury anebo poskytování služeb veřejného zájmu, jejichž souhrn bude přesahovat skutečně vynaložené náklady, případně i zisk, který lze v daném místě, čase a v ekonomickém odvětví považovat za přiměřený. Tato skutečnost již může vést k závěru, že je jeden soukromý subjekt zvýhodněn oproti ostatním. Dále je pak zapotřebí tyto případy oddělit od výjimky stanovené ustanovením čl. 86 odst. 2 SES, podle něhož je přípustné poskytovat služby obecného hospodářského významu.

Pro vyjasnění hranice mezi legitimní podporou a veřejnou podporou přispěla judikatura rozsudkem *ALTMARK*¹⁰⁷, jak již bylo vyloženo výše v této práci. V uvedeném případě soudní dvůr formuloval čtyři podmínky, za jejichž splnění lze náhradu za službu veřejného zájmu považovat za slučitelnou se společným trhem, pokud by byla předem schválena Evropskou komisí. Uvedený rozsudek lze považovat za posílení právní jistoty při poskytování služeb veřejného zájmu, ta byla dále umocněna dalšími právními předpisy, jež Evropská komise přijala v návaznosti na tento rozsudek. Z právního hlediska se tyto předpisy opírají o čl. 86 odst. 3 SES.

¹⁰⁷ InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. C-280/00 - Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-280/00>.

Uvedené závěry lze samozřejmě vztáhnout na model soukromých partnerství, jež zahrnují závazek veřejné moci poskytovat soukromému partnerovi platby či náhrady za služby veřejného zájmu. Lze však předpokládat, že unijní orgány budou vstřícné u projektů, jež současně zahrnují cíle Evropské unie, a budou tak přispívat ke zlepšení životního prostředí, ochrany zdraví a bezpečnosti.

Do sféry působnosti pravidel veřejné podpory se může dostat řada projektů souvisejících s vlastnictvím nemovitostí, ať už půjde o případy pronájmu nemovitostí ve vlastnictví státu, či nabývání tohoto majetku soukromými subjekty bez veřejné soutěže a veřejného výběrového řízení. V těchto případech je zapotřebí postupovat podle testu soukromého investora, jak již bylo v této práci uvedeno. Obdobně bude postupováno v případě podniků původně ve vlastnictví veřejné moci, jež se v rámci privatizace, která může být součástí projektu smluvního partnerství, stanou majetkem soukromých osob.

Čl. 81 a násl. SES upravuje pravidla hospodářské soutěže, jež se primárně vztahují na soukromé subjekty a mají za cíl vyloučit, aby jednáním těchto subjektů byla narušena realizace společného trhu, což by vedlo k rozdělení trhů podle tradičních národních hranic. Členské státy tak mají povinnost přijmout do svého právního řádu takové normy, aby nedocházelo k narušování hospodářské soutěže na vnitřním trhu ze strany favorizovaných podniků.

17 EVROPSKÁ ŘÁDNÁ DAŇOVÁ SPRÁVA

Tuzemské rozpočty a jejich daňové systémy čelí v době hospodářské a finanční krize mnoha problémům, a proto je zapotřebí mezinárodní spolupráce v oblasti daňové správy. Neustále se zvyšující hospodářská integrace trhů přináší vedle technologického pokroku rovněž nebývale značně vysoké zisky. Jednotlivé státy se stávají zranitelnější v oblasti placení daní a daňových úniků, což negativně působí na daňovou suverenitu členských států a směřuje ke snižování příjmů veřejných rozpočtů. S ohledem na tuto skutečnost země skupiny G20, včetně zastoupení členskými státy Evropské unie, vyhlásily boj za finanční transparentnost a administrativní spolupráci v daňové oblasti. Výsledkem tohoto snažení je pak Sdělení Komise ze dne 28. 4. 2009 upravující principy řádné daňové správy¹⁰⁸ a vztahující se na oblast státních podpor.

Řádná daňová správa byla definovaná jako správa založená na zásadách transparentnosti, výměny informací a spravedlivé daňové soutěže. Vnitřní trh zahrnuje jak právo společností, tak daňové právo. Je zapotřebí i nadále využívat výhod otevřených hranic a zajistit snižování nákladů na dodržování předpisů, včetně podpor příhraničních investic.

Právní základ pro státní podpory s daňovou podstatou tvoří Sdělení Komise č. 98/C 384/03 ze dne 10. 12. 1998¹⁰⁹, které přispělo k odstranění narušení hospodářské soutěže, jež vyplývalo z jednotlivých systémů zdanění podniků zavedených členskými státy. Uvedené sdělení objasnilo, zda konkrétní daňové opatření zakládá státní podporu či nikoliv, a to následujícími body:

- Opatření zakládající státní podporu musí své příjemce zvýhodňovat, což sníží náklady jejich rozpočtů. Výhoda může být poskytnuta snížením daňového zatížení několika způsoby: snížením daňového základu například zvláštními odečitatelnými položkami, jiným režimem pro odepisování, snížením výše daně, odložením nebo zrušením daňového dluhu.

¹⁰⁸ PSP ČR. Dokument nebyl nalezen. Psp.cz [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw%3Fidd%3D62623%26pdf%3D1+%cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz.

¹⁰⁹ EVROPSKÁ UNIE. Commission Notice on the application of the State aid rules to measures relating to direct business taxation. *Official Journal of the European Communities*. C 384, s. 3–9. 10. 12. 1998. Dostupné z: [http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998Y1210\(01\):en:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998Y1210(01):en:HTML).

- Výhoda musí být poskytnuta státem nebo ze státních prostředků. Ztráta daňových příjmů se v tomto případě rovná spotřebě státních prostředků ve formě daňových výdajů, k čemuž může dojít jak na státní, tak obecní úrovni. Z hlediska procesních předpisů se toto může stát prostřednictvím daňových předpisů právní a správní povahy, včetně činností správce daně.
- Opatření musí ovlivňovat hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy. Příjemce podpory musí vykonávat hospodářskou činnost. Pokud se jeho postavení na trhu poskytnutou podporou posílí natolik, že to nepříznivě ovlivní soutěž a obchod uvnitř Společenství, již tato skutečnost vede k tvrzení o nedovolené podpoře. Může se přitom jednat jen o nepatrné množství podpory, malý podnik a velmi omezený podíl na trhu uvnitř Společenství.
- Provedené opatření musí být selektivní povahy, a tudíž může zvýhodňovat jen určité podniky nebo určitá odvětví výroby, což může vyplývat i z praxe volného uvážení správce daně.

Obecná opatření nezakládají státní podporu, pokud se vztahují na všechny podniky a na všechna odvětví výroby. V praxi se bude jednat o následující:

- čistě technická daňová ustanovení (daňová sazba, pravidla pro odepisování, odečitatelné položky, zamezení dvojího zdanění);
- obecná hospodářská politika státu mající za cíl snížit daňové zatížení u některých výrobních nákladů (typově se bude jednat o výzkum, vývoj, životní prostředí, vzdělávání, zaměstnávání).

Podle evropských soudů tkví určení nedovolené státní podpory nikoliv ve formě takového opatření, ale v jeho účincích. To, že norma bude daňově pobízet podnik k investicím do životního prostředí, ještě automaticky neznamená, že se jedná o nedovolenou podporu. Muselo by se jednat o daňovou výjimku určitého podniku.

Dále se bude jednat o státní podporu, pokud daňové opatření bude zahrnovat pouze vnitrostátní výrobky, jež jsou následně vyváženy, nebo naopak se týká předmětů mezinárodní soutěže. Značný prostor pro domněnky o státní podpoře vytvářejí neprůhledná správní rozhodnutí a volný prostor pro správní uvážení. Pokud taková pochybnost nastane, je zapotřebí ji přezkoumat.

Sdělení umožňuje členským státům poskytovat daňové podpory ve formě pobídek podnikům, které se zaváží účastnit se na projektech investičního charakteru, je-li jejich hodnota omezena ve vztahu k realizačním nákladům uvedeného projektu. Je zapotřebí, aby tato pravidla byla transparentní, průhledná a umožnila přezkoumat povahu takového opatření.

Komise umožnila daňové úlevy obecnou povahou právních ustanovení, která nebyla spojena s uskutečňováním určitých projektů a jejich velikost nebylo možné zjistit, přitom snižovaly běžné výdaje podniků. Jedná se o provozní podporu, jež byla umožněna v odvětvích staveb lodí a sektoru dopravy.

Komise může zhodnotit daňovou podporu za slučitelnou se společným trhem, pokud svým účinkem přispívá k hospodářskému rozvoji regionu a má i své další účinky:

- vliv na rozvoj regionu a soulad s činnostmi mající místní dopad;
- opatření se vztahuje ke skutečným nevýhodám daného regionu;
- podpora musí být přezkoumatelná v rámci Společenství.

S ohledem na výše uvedené byl přijat následující postup. Členské státy musí předem oznámit Komisi poskytování podpor, a to včetně **daňových podpor**. Pokud Komise zjistí, že šlo o státní podporu neslučitelnou se společným trhem, jsou členské státy povinny ji získat zpět. **V případě daňových opatření se pak jedná o rozdíl mezi skutečně zaplacenou daní a daní, jež měla být zaplacena podle běžných pravidel.** K této částce se připočtou též úroky. Členské státy mají povinnost každý rok předkládat Komisi zprávu o existujících programech podpor a Komise je průběžně přezkoumává.

Schumacherův test

Ačkoliv členský stát nemá povinnost harmonizovat své daňové předpisy, je nicméně povinen zajistit, aby jejich právní předpisy stejně nakládaly s daňovými rezidenty, kteří vykonávají svoji činnost též v jiných členských státech EU.

V tomto případě se uplatní tzv. Schumacherův test¹¹⁰, **kterým jsou stanovena kritéria ekvivalence daňového statusu osob**. Členský stát je povinen uplatnit všechna kritéria, jež mohou určitou osobu spojit s jejich územím, a skutečnosti o pohybu takové osoby na komunitární úrovni. Aplikováním tohoto testu však nelze zabránit dvojímu zdanění. Někdy jsou právní normy dvou a více členských států aplikovány tak nevhodně, že určitý subjekt je povinen hradit daně ve více státech. V rámci aplikace principu volného pohybu nemusí vždy dojít k vyloučení dvojího zdanění při posuzování ekonomických aktivit určité osoby, k němu však může dojít přijetím mezinárodních smluv, které omezí suverenitu států v daňově právní oblasti.

Evropský soudní dvůr zastává stanovisko, že národní daně nemají být diskriminační a mají být přiměřené, mají zohledňovat poplatníkovu finanční možnost tak, aby se i nadále rozvíjel volný obchod mezi členskými státy EU.

¹¹⁰ LYČKA, Martin. Evropské právo veřejných podpor v daňové oblasti – obrana obecnou logikou daňového systému. *Jurisprudence*. 2013, roč. 8, s. 16-22. Dostupné také z: <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/evropske-pravo-verejnych-podpor-v-danove-oblasti-obrana-obecnou-logikou-danoveho-systemu.m-65.html>.

18 REGIONÁLNÍ PODPORA V ČESKÉ LEGISLATIVĚ

Zákon o investičních pobídkách¹¹¹ upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie o regionální investiční podpoře ucelené podmínky pro poskytování investičních pobídek a postup při poskytování investičních pobídek a výkon státní správy v této oblasti. Za Českou republiku plní oznamovací úlohu v oblasti veřejné podpory Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Na území České republiky se investiční pobídky poskytují od roku 1998. Na počátku se tak dělo na základě Usnesení vlády č. 298, jež obsahovalo návrh investičních pobídek. Tímto krokem bylo zahájeno soustavné poskytování investičních pobídek na území ČR. O tři roky později byl přijat zákon č. 72/2000Sb¹¹², ve znění pozdějších předpisů, upravující systém veřejných podpor v souladu s přímo aplikovanými předpisy Evropského společenství.

Hlavním cílem zákona o investičních pobídkách bylo přispět ke snižování rozdílů mezi zaostalými a rozvinutými regiony v zemi, snižovat rozdíly v míře zaměstnanosti v jednotlivých regionech a zvýšit konkurenceschopnost státu přílivem zahraničních investic oproti ostatním zemím ve středoevropském regionu. Zákon představuje stabilní právní prostředí pro zahraniční investory a pro investiční prostředí ČR vůbec, přispěl ke zlepšení stavu národního hospodářství.

Mezi další právní předpisy patří: zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb.¹¹³, ve znění pozdějších předpisů; zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.¹¹⁴, ve znění pozdějších předpisů; nařízení vlády č. 515/ 2004 Sb. o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení zaměstnanců

¹¹¹ ČESKO. Zákon č. 72 z 24. února 2000 o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách). *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 24, s. 1320–1326. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49138&nr=72~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

¹¹² ČESKO. Zákon č. 72 z 24. února 2000 o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách). *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 24, s. 1320–1326. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49138&nr=72~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

¹¹³ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473–3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

¹¹⁴ ČESKO. Zákon č. 435 z 13. května 2004 o zaměstnanosti. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 143, s. 8270–8313. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=58235&nr=435~2F2004~20Sb.&ft=pdf>.

v rámci investičních pobídek¹¹⁵; nařízení vlády č. 596/2006 Sb., kterým se stanoví přípustná míra veřejné podpory v regionech soudržnosti ČR, vyhláška o vzoru tiskopisu pro uplatnění záměru získat investiční pobídky č. 242/2005 Sb.¹¹⁶ a vyhláška č. 250/2004 Sb., kterou se stanoví sektory, v nichž nemohou být poskytnuty investiční pobídky¹¹⁷.

V roce 2008 představila Česká republika záměr zrušit zákon o investičních pobídkách¹¹⁸. Na základě provedených analýz dospěla k závěru, že zákon neplní svůj hlavní účel. Veřejná podpora je nejvíce poskytována do oblastí s nejvyšším procentem hrubého domácího produktu v přepočtu na obyvatele. Rozdíly mezi rozvinutými a méně rozvinutými regiony se zásadně nesnižují. Investiční pobídky byly sice směřovány do regionů s vysokou nezaměstnaností, ale náklady na nově vytvořené pracovní místo byly poměrně vysoké. O tato nově vytvořená pracovní místa se ucházejí pracovníci ze třetích zemí a tyto pobídky získávají zejména velké zahraniční podniky.

Přes všechna tato úskalí se vláda České republiky rozhodla jít cestou novel zákona o investičních pobídkách a setrvala na dosavadním systému regionálních podpor.

18.1 Investiční podpory

Zákon o investičních pobídkách¹¹⁹ upravuje následující formy investičních pobídek, veřejné podpory:

- sleva na daních z příjmů podle zvláštního právního předpisu;
- převod pozemků včetně související infrastruktury za zvýhodněnou cenu;

¹¹⁵ ČESKO. Nařízení vlády č. 515 z 21. září 2004 o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení zaměstnanců v rámci investičních pobídek. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/nv_515_2004.

¹¹⁶ ČESKO. Nařízení vlády č. 596 ze dne 12. prosince 2006, kterým se stanoví přípustná míra veřejné podpory v regionech soudržnosti ČR. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=63303&nr=596~2F2006~20Sb.&ft=pdf>.

¹¹⁷ ČESKO. Vyhláška č. 242 ze dne 20. června 2005, kterou se stanoví vzor tiskopisu pro uplatnění záměru získat investiční pobídky. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=242&r=2005>.

¹¹⁸ ČESKO. Zákon č. 72 z 24. února 2000 o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách). *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 24, s. 1320–1326. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49138&nr=72~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

¹¹⁹ ČESKO. Zákon č. 72 z 24. února 2000 o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách). *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 24, s. 1320–1326. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49138&nr=72~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

- hmotná podpora vytváření nových pracovních míst podle zvláštního právního předpisu;
- hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců podle zvláštního právního předpisu;
- hmotná podpora pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku pro strategickou investiční akci.

Příjemce investičních pobídek může získat přímo finanční částku, např. *formou dotace na nová pracovní místa či rekvalifikaci dosavadních zaměstnanců nebo nepřímou*, tzn. investiční pobídky jako opatření o prominutí povinné platby, kterou může být daň nebo pojistné na sociální zabezpečení.

Příjemci investičních pobídek

Příjemcem investiční pobídky je buď fyzická, nebo právnická osoba. Dále je lze rozdělit na skupiny domácích a zahraničních příjemců. Tyto subjekty mohou být příjemci investičních pobídek, pokud splní všeobecné podmínky stanovené zákonem o investičních pobídkách a případně zvláštní podmínky stanovené dalšími právními předpisy. Mezi všeobecné podmínky patří:

- realizace investiční akce na území České republiky;
- šetrnost stavby, zařízení k životnímu prostředí;
- zahájení prací souvisejících s realizací investiční akce až po dni vydání potvrzení o posudku investiční akce příslušné organizace;
- splnění podmínek nejpozději do tří let od vydání rozhodnutí o příslibu investiční pobídky.

Výše uvedené všeobecné podmínky jsou zároveň základními, musí je splnit všichni žadatelé o investiční pobídku. Podle rozsahu investiční akce k nim zákon přidává další podmínky. Těmi mohou být investice do zpracovatelského průmyslu, vynaložení částky 100 mil. Kč do hmotného či nehmotného majetku, včetně částky v poloviční výši do strojního zařízení, zahájení výroby a mnoho dalších podmínek v oblasti technologických center.

Zvláštní podmínky

Zvláštní podmínky investičních pobídek se vztahují na ty žadatele, kteří hodlají uplatnit slevu na daních z příjmů. **Tato daňová úleva je upravena v § 35a a § 35b zákona o daních z příjmů¹²⁰.** Všichni žadatelé, kteří obdrželi příslib investiční pobídky, zahájili podnikatelskou činnost a zaregistrovali se u správce daně jako poplatník, mohou získat slevu na daních, pokud splňují všeobecné podmínky investičních pobídek.

Daňové úlevy představují tradiční institut, který umožňuje získat investice do potřebných odvětví. Daň přitom náleží mezi stěžejní příjem státní pokladny a současně představuje obvyklý náklad poplatníků. Uplatnění slevy znamená získat výhodu oproti ostatním podnikatelům, kteří daň odvedou státu na konci hospodářského roku. Mezi tyto řadové poplatníky patří právě domácí subjekty.

Daňovou slevu je možno přirovnat k institutu, který „*Pravidla pro regionální investiční podporu*“¹²¹ označují jako provozní podporu. Jedná se o formu veřejné podpory, jejímž cílem je snížit obvyklé výdaje jednotlivých podniků. Pokud by se nejednalo o zakázané opatření, je nezbytné splnit zákonné požadavky. Tyto formy podpor jsou za určité situace dovolené a nezakládají neoprávněnou výhodu. V případě, že Česká republika umožňuje poskytování takových nepřímých výhod, je současně povinna splnit celou řadu podmínek.

V první řadě jde o to, že téměř celé území České republiky tvoří oblast s tzv. mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností a ve smyslu ustanovení čl. 87/3 písm. a) SES má tato forma podpory pomoci hospodářskému rozkvětu republiky. Pravidla pro regionální podporu ukládají členským státům celou řadu dalších povinností a ta může být poskytnuta pouze na základě individuálního povolení ze strany Evropské komise. Zároveň pravidla jednoznačně stanoví, že je vždy lepší nepřistupovat k těmto podporám ad hoc, ale na základě předem schváleného programu. V jeho rámci by došlo k poskytování podpor, aniž by muselo

¹²⁰ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

¹²¹ EVROPSKÁ UNIE. Pokyny k regionální státní podpoře na období 2014-2020 (1). *Úřední věstník Evropské unie*. C 209, sv. 56, s. 1. 23. 7. 2013. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=OJ:C:2013:209:TOC>.

dojít k jejich jednotlivému schvalování. Je tak možné se vyhnout administrativní zátěži.

Výše podpory musí být úměrná nedostatkům na trhu, jež eliminuje, a musí přispět k regionálnímu rozvoji. Česká republika musela prokázat vady trhu a jejich případnou velikost. Slevu na dani nelze nikdy poskytnout na 100 % takových nákladů, ale vždy jen na jejich určitou poměrnou část. Započítávané výdaje je vždy nutno předem určit, aby nedocházelo k rozporům způsobujícím právní nejistotu. Případnou slevu nikdy nelze poskytnout podnikům působícím v oblasti finančních služeb a v oblasti vnitrokoncernových činností.

V neposlední řadě tato forma podpory není stanovena na neomezenou dobu. Vždy musí být dočasná, postupně má být snižována a neustále musí být zkoumán její případný vliv na hospodářskou soutěž, společný trh a její význam pro rozvoj znevýhodněných oblastí.

18.2 Slevy na daních z příjmů

Podle názoru kolektivu prof. Milana Bakeše¹²² je cílem těchto slev přilákat do České republiky nový kapitál. Kapitálově silné subjekty tak mohou získat v rámci investičních pobídek slevy na daních, a to až do výše daňové povinnosti připadající na příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Jako první investiční pobídku upravuje zákon slevu na daních z příjmů. Fyzická i právnická osoba může být oprávněným příjemcem takové výhody, pokud splní všeobecné podmínky stanovené zákonem o investičních pobídkách a současně zvláštní podmínky upravené zákonem o daních z příjmů.

Slevy na daních nejsou jedinou výhodou poplatníků, kterým byl poskytnut příslib investičních pobídek. Ostatní výhody však již nesouvisejí se zákonem o daních z příjmů. Mezi ostatní výhody patří například převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu, hmotná podpora vytváření nových pracovních míst, podpora rekvalifikace a školení zaměstnanců.

¹²² BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 202. ISBN 8071794317.

Zákon o daních z příjmů upravuje dvě formy slevy na daních, a to v ustanoveních § 35a a §35b¹²³. Tyto slevy obdrží každý poplatník, jenž získal příslib investiční pobídky. Osoba poplatníka je pak základním kritériem, podle něhož se rozlišuje forma slevy:

- Dle ustanovení § 35a zákona o daních z příjmů může být investiční pobídka poskytnuta každému poplatníkovi, jenž získal příslib investiční pobídky, zahájil podnikatelskou činnost a je zaregistrovaný coby poplatník daně z příjmů dle zákona o správě daní a poplatků.
- Dle ustanovení § 35b zákona o daních z příjmů, může být sleva na dani poskytnuta tomu poplatníkovi, jenž nespadá pod ustanovení § 35a zákona o daních z příjmů, obdržel příslib investiční pobídky a jedná se již o současného poplatníka daně z příjmů.

Mezi další podmínky první slevy na dani patří:

- Je-li poplatníkem daně z příjmu právnická osoba, výše slevy se vypočítá ze součinu sazby daně podle § 21 odst. 1 zákona o daních z příjmů a základu daně podle § 20 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Z takto určeného základu daně je možné si odečíst tzv. odečitatelné položky, dary a rozdíl, o který úrokové příjmy převyšují s nimi související výdaje.
- Je-li poplatníkem daně z příjmů fyzická osoba, výše slevy se vypočítá dle ustanovení § 16 odst. 1 zákona o daních z příjmů, a to z dílčího základu daně.

V případě, že následně bude daňovému poplatníkovi vyměřena vyšší daňová povinnost, tato okolnost nebude mít vliv na výši slevy na dani, která se již měnit nebude.

Ve skutečnosti je celkové množství slevy na dani odvislé od použité sazby daně a daňového základu. V praxi to může znamenat, že poplatník získá v prvních letech slevu ve výši daňové povinnosti nebo se takové výši podstatně přiblíží. Taková praxe je však v rozporu s evropským právem o provozní podpoře. Jak bylo výše uvedeno, podle těchto pravidel je možno vždy nahradit jenom část vznikajících nákladů, nikdy však celé. Systém upravující daňové slevy by měl být nastaven tak, aby pro investory

¹²³ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

nepředstavoval jen daňový ráj, který po vyčerpání opustí a přesídlí za jinými pobídkami do zahraničí.

Na tyto podpory se nevztahují regionální mapy a z tohoto důvodu byl program předem schválen ze strany Evropské komise.

Zákon o investičních pobídkách ukládá povinnost vyhovět tzv. všeobecným podmínkám a dále je nutno splnit i tzv. zvláštní podmínky dle ustanovení § 35a odst. 2 zákona o daních z příjmů¹²⁴ (dále také jako ZDP). Mezi zvláštní podmínky patří následující.

1. Povinnost maximálního využití všech odpisů, opravných položek k pohledávkám a položek odečitatelných od základu daně

Je možné si povšimnout, že zákon používá opačné nástroje než u ostatních poplatníků. Každý jiný má právo odepisovat majetek z daňového základu a k tomu není nijak nucen. Obvykle to závisí na jeho vlastním uvážení a v případě jeho využití mají právo jej přerušit. Ale pokud poplatník hodlá využít daňové slevy, je v tom okamžiku povinen každý svůj (hmotný i nehmotný) majetek po dobu uplatňování slevy odepisovat. Dále je povinen využít opravné položky k pohledávkám a odpočet daňové ztráty.

2. Povinnost být prvním vlastníkem dlouhodobého hmotného majetku na území České republiky, a to vyjma nemovitostí.

Majetek musí být nabyt v rámci investiční akce, jež je předmětem investiční pobídky. Toto však neplatí při nabývání majetku z majetkových podstat podle zvláštních právních předpisů, kdy je zpeněžován majetek dlužníka v rámci insolvenčního řízení.

Takovým majetkem se rozumí výrobní a ostatní zařízení používaná k podnikatelské činnosti za splnění podmínky, že se jedná o věci movité. Povinnost být prvním vlastníkem uvedených věcí nelze vykládat doslovně, neboť by se v takovém případě

¹²⁴ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

muselo jednat o nabytí vlastnictví původním způsobem. Podnikatel je musel buď sám vyrobit, nebo je opatřit jiným, originálním způsobem, ačkoliv se uvedený požadavek vztahuje na vlastnictví na území České republiky. Podmínku prvního vlastnictví je nutné vykládat jako požadavek na první nabytí nových movitých věcí a přimět investory k nákupu výrobků u tuzemských dodavatelů.

3. Povinnost existence poplatníka po dobu uplatňování slevy

Podnikatel využívající slevy nesmí po tuto dobu ukončit svou podnikatelskou činnost (popř. jeho společnost nesmí být zrušena), nesmí se stát insolventní v tom smyslu, že se dostane do stavu úpadku podle insolvenčního zákona, nesmí se sloučit s jiným subjektem a jeho jmění nesmí převzít jiná osoba, jež by byla následně zrušena bez likvidace. Uvedené požadavky jsou nastaveny pro silná podnikatelská uskupení, tradičně představovaná zahraničními investory, jež hledají vhodné prostředí pro snížení svých nákladů. Nejedná se o ustanovení upřednostňující domácí osoby, které začínají podnikat.

4. Povinnost nezvyšovat daňový základ pro výpočet daňové slevy, a to prostřednictvím obchodních operací s osobami ekonomicky, personálně nebo jinak spojenými

Poplatník je povinen se zdržet vstupů do koncernových obchodních vztahů, jejichž cílem je zvýšit daňovou slevu, zvýšit daňovou ztrátu anebo snížit daňový základ, a to způsobem, který neodpovídá běžným obchodním principům, nebo převodem majetku. V praxi se často jedná o obchody v rámci koncernové skupiny podniků a osob. Jejich pravým cílem je získat větší výhodu.

5. Povinnost pořízení a evidence hmotného a nehmotného majetku nejméně v částkách uvedených ve všeobecných podmínkách pro investiční akci

6. Povinnost uplatnit daňovou slevu pouze podle jednoho příslibu investiční akce v případě, že poplatník obdržel několik těchto příslibů

Povinnost se vztahuje na stejné typy investičních akcí vymezených zákonem o investičních pobídkách za jedno zdaňovací období. Sleva na dani může být

uplatňována po dobu deseti po sobě jdoucích zdaňovacích období. První rok poskytování slevy začne od okamžiku poskytnutí příslibu investiční pobídky a splněním všeobecných a zvláštních podmínek stanovených zákonem o investičních pobídkách a zákonem o daních z příjmů. Slevu nelze využít po uplynutí tří let od poskytnutí příslibu investičních pobídek.

Celkové množství slevy na dani se může ve zdaňovacím období maximálně rovnat míře veřejné podpory upravené zákonem o investičních pobídkách a její výše nesmí v žádném případě překročit výši veřejné podpory stanovenou v rozhodnutí vydaném podle téhož zákona, to vše ve vztahu ke skutečně vynaloženým způsobilým výdajům poplatníka.

Přípustnou mírou veřejné podpory je podíl výše veřejné podpory a nákladů, kterých se týká¹²⁵, přičemž veřejná podpora musí být poskytnuta formou investičních pobídek. Vše je uváděno v procentech. Částka slevy na dani se zaokrouhluje na celé koruny dolů a sleva na dani nemůže dosáhnout minusových hodnot.

Jak z výše uvedeného vyplývá, doba, po kterou lze uplatňovat daňové slevy z titulu investičních pobídek, je relativně dlouhá a představuje celou jednu dekádu. Touto úpravou tedy došlo k zatraktivnění České republiky pro zahraniční investory, což lze dovodit z procesních pravidel, kde je nezbytným prostředníkem agentura **CzechInvest**, a dále z poměrně striktně nastavených pravidel. Ty může snáze splnit silný podnikatelský subjekt s patřičným zázemím, který se na světových trzích úspěšně pohybuje a je zárukou úspěšné investice.

Agentura CzechInvest na svých internetových stránkách konstatovala¹²⁶, že investiční pobídky, **a to zejména slevy na dani z příjmů právnických osob**, byly považovány za jedny z „nejpřátelštějších“ nástrojů veřejné podpory v České republice. **Uvedené pobídky mohly čerpat prakticky všechny podniky bez ohledu na jejich velikost, byla jasně a srozumitelně nastavena pravidla a**

¹²⁵ BRYCHTA, Ivan et al. *Daň z příjmů 2011*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 979-80-7357-623-3.

¹²⁶ CZECHINVEST. Investiční pobídky. *Czechinvest.org* [online]. [cit. 2015-11-22]. © 1994-2015, CzechInvest. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/investicni-pobidky-nove>.

nepronásledovaly je určité bolesti, jež trápily čerpání dotací ze strukturálních fondů Evropské unie¹²⁷.

V případě, že se podnik rozhodl investovat do podporovaného odvětví, dodržel poměr investice do strojů a nemovitostí, zdržel se zakázaných operací, mohl fixovat daňovou povinnost z období před investicí. Nové podniky mohly dokonce fixovat nulovou daňovou povinnost. Po dobu pěti anebo deseti let mohly podniky získat vcelku zajímavou daňovou slevu, což motivovalo řadu zahraničních investorů k výstavbě svých závodů na území České republiky, které dali přednost před jinými zeměmi světa.

Agentura CzechInvest dále uvádí na svých webových stránkách informace, které jednoznačně svědčí o tom, že investiční pobídky svým nastavením skutečně fungují: *„Od zahájení podpory formou investičních pobídek v roce 1998 do března roku 2014 využili investoři tohoto nástroje u 795 projektů. Tyto projekty představují celkovou investici ve výši přes 668 mld. Kč a vzniklo díky nim přes 154 tisíc nových pracovních míst. Pro úplnost je třeba uvést, že v období od roku 1998 do dubna roku 2000 bylo podpořeno 31 projektů formou investiční pobídky ještě v režimu před účinností zákona o investičních pobídkách.“¹²⁸*

Zákon o investičních pobídkách prošel za dobu své existence několika novelizacemi, jak vyplývá z odkazu na přesný výčet předpisů, jimiž se investiční pobídky řídí. Kromě roku 2000, kdy vstoupila v platnost samotná zákonná úprava týkající se investičních pobídek, byly z hlediska tohoto nástroje veřejné podpory významně upraveny v letech 2007 a 2012. **Samotný zákon tak prošel mnoha změnami. K nejviditelnějším změnám patřilo zkrácení doby čerpání z deseti na pět let v roce 2007 a opětovné zavedení desetileté lhůty pro čerpání v roce 2012.** *„Dále v roce 2012 byla ukončena možnost požádat o prodloužení standardní tříleté lhůty pro splnění podmínek investiční pobídky o další dva roky. Ve srovnání se změnami, které se chystají v oblasti investičních pobídek na letošní a následující rok, jsou důsledky jmenovaných dřívějších novelizací mírné.“¹²⁹*

¹²⁷ CZECHINVEST. *Jak dále u investičních pobídek*. Dostupné z: ASPI, LIT47793CZ.

¹²⁸ CZECHINVEST. *Jak šel čas u investičních pobídek*. Dostupné z: ASPI, LIT47793CZ.

¹²⁹ CZECHINVEST. *Jak dále u investičních pobídek*. Dostupné v: ASPI, LIT47793CZ.

Od 1. 5. 2015 je v účinnosti novela zákona o investičních pobídkách, která podstatným způsobem rozšiřuje počet okresů, v nichž bude dostupná podpora vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace či školení nových zaměstnanců. Do konce dubna 2015 byly tímto způsobem podporovány čtyři okresy, nyní je jich až čtyřikrát více. Novela zákona tímto hodlá motivovat investory do regionů s nejvyšší nezaměstnaností. Cílem je navýšit výrobní kapacitu, export a koupěschopnost obyvatel, čímž se zákonodárci snaží zvýšit životní úroveň v dotčených regionech. V současné době je zřejmé, že investiční pobídky neskončí, ale v určité formě přetrvají. Dále je možné konstatovat, že se změnila podmínky, podle kterých budou moci zahraniční investoři o pobídky požádat, neboť již v minulosti bylo několikrát kritizováno, že dochází k upřednostňování zahraničních investorů před domácími podniky. **Investiční pobídky však dosud představovaly nejtransparentnější nástroj veřejné podpory, ať již jde o informace získané spisovou dokumentací, jež musela být zpracovávána k žádosti, tak co se týká čerpání veřejné podpory.** Každý žadatel, který splnil předem stanovené požadavky, a to velikost investice 100 mil. Kč, případně v určitých regionech 50 mil. Kč, pokrytí poloviny investice z vlastních zdrojů žadatele, směřování poloviny investice do strojního vybavení, nákup nového strojního vybavení, splnění podmínky tří let od rozhodnutí o udělení pobídky, mohl získat veřejnou podporu dle platné regionální mapy jako určité procento uznatelných výdajů investičního projektu.

*„Zajímavé je, že veřejná podpora jako taková je v EU obecně nepřípustná. Jak konstatují příslušné směrnice, podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li smlouvy jinak. **Veřejnou podporu je tak možné poskytnout pouze na základě výjimky z uvedeného pravidla. Tuto takzvanou blokovou výjimku si dojednávají členské státy individuálně. Dosud se programy veřejné podpory řídily předchozí blokovou výjimkou, která připouštěla u podniků veřejnou podporu ve výši 40 % pro velké podniky, 50 % pro střední a 60 % pro malé podniky.**“¹³⁰*

¹³⁰ CZECHINVEST. *Jak dále u investičních pobídek*. Dostupné v: ASPI, LIT47793CZ.

Důležitou změnou bude zkoumání motivačního účinku veřejné podpory u investičních pobídek. Dosud byl motivační účinek deklarován žadatelem, a to krátkou písemnou zprávou, jež tvořila obsahovou náležitost žádosti o příslib investiční pobídky. Nově by tak tento motivační vliv měl být zkoumán individuálně, a to přímo úředníky rozhodujícího orgánu. Z povahy věci se však bude jednat o opatření, která proces žádosti o příslib investiční pobídky zbrzdí, respektive jej může neúměrně protáhnout.

Systém investičních pobídek se České republice vyplácí. Příjmy státu jsou několikanásobně vyšší než výdaje spojené s investičními pobídkami. V letech 2005–2007 převýšily příjmy státu investiční pobídky osmkrát, v roce 2008 to bylo až čtrnáctkrát. Uvedené závěry vyplývají z následující tabulky:

Rok	Fiskální Příjmy	Investiční pobídky ²	Příjem státu z IP v daném roce	Příjem státu z IP kumulativně
1998	1 793 006	16,630	1 776 376	1 776 376
1999	2 884 317	99,864	2 784 453	4 560 830
2000	5 213 101	400,634	4 812 467	9 373 297
2001	10 683 631	948,806	9 734 825	19 108 122
2002	16 662 239	2,363,728	14 298 512	33 406 633
2003	20 041 551	3,122,017	16 919 534	50 326 167
2004	23 258 152	5,084,665	18 173 487	68 499 654
2005	31 133 265	3,524,027	27 609 238	96 108 892
2006	41 650 797	4,418,130	37 232 667	133 341 559
2007	51 119 745	6,043,638	45 076 107	178 417 666
2008	55 147 712	4,046,685	51 101 027	229 518 693
CELKEM	259 587 516	30,068,822	229 518 693	

Tabulka 1. Fiskální příjmy a investiční pobídky. Zdroj: CzechInvest, 2010¹³¹.

Ke dni 30. června 2015 vládní agentura CzechInvest evidovala celkem 951 příslibených investičních pobídek. Celkově se jedná o investice ve výši 746,3 mil. Kč a o 168782 nově vytvořených pracovních míst¹³².

18.3 Veřejná podpora a daňově odčitatelné položky

Některé daňové subjekty, které jsou činné v oblasti výzkumu a vývoje, zároveň uplatňují odčitatelnou položku na výzkum a vývoj dle ustanovení § 34 odst. 4 zákona

¹³¹ CZECHINVEST. *Finální zpráva vyhodnocení dopadů investic čerpajících pobídky a zhodnocení efektivity agentury CzechInvest*. [online]. 2010-02-15 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/analiza-dopadu-pobidek-na-cr-2050-cz.pdf>.

¹³² CZECHINVEST. *Udělené investiční pobídky*. [online]. 2015-10-01 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/udulene-investicni-pobidky-investment-incentives-granted-web-k-30-9-2015-4249-cz.xls>.

o daních z příjmů¹³³. Tyto daňové subjekty jsou pak povinny řešit problémy, jež vyplývají z ustanovení § 34b odst. 2 písm. a) ZDP.

Ustanovení § 34 odst. 4 ZDP o **položkách odčitatelných od základu daně** stanoví: „(4) *Od základu daně lze odečíst odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání.*“¹³⁴ Dále ustanovení § 34b odst. 2 písm. a) téhož zákona stanoví: „(2) **Výdaji vynaloženými na výzkum a vývoj zahrnovanými do odpočtu nejsou a) výdaje (náklady), na něž byla byt' jen zčásti poskytnuta podpora z veřejných zdrojů.**“¹³⁵ Přitom pokyn D-288 tuto problematiku dále upřesňuje v bodě 8 následovně: „*V případě, že projekty podporované z veřejných zdrojů, například podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, jsou v souladu s tímto zákonem financovány podílově, tj. každý jednotlivý náklad související s daným projektem je z určené části financován z veřejných prostředků, je zřejmé, že veškeré takto podpořené náklady projektu je nutné při stanovení odpočtu od daně vyloučit.*“

Uvedený problém je možno ilustrovat na konkrétním příkladu. Investor získal v roce 2013 rozhodnutí o příslibu investiční pobídky ve formě slevy na dani z příjmů, a to v souvislosti s rozšířením výroby svého podniku. K naplnění všech zákonných podmínek došlo v průběhu zdaňovacího období roku 2014. Investor se však rozhodl čerpat investiční pobídku ve formě slevy na dani až od zdaňovacího období roku 2015. V rámci způsobilých výdajů vykazoval daňový subjekt stroje pořízené v roce 2013, které v letech 2013–2015 používal pro účely projektu, a uplatňoval odčitatelnou položku od základu daně. Problém by nastal v případě, kdyby se daňový subjekt rozhodl na tyto stroje a zařízení, jež nakoupil v rámci projektu výzkumu a vývoje, uplatnit daňový odpis v rámci odčitatelné položky na výzkum a vývoj. Způsob řešení výše uvedené situace lze čerpat z praxe.

„S ohledem na skutečnost, že daňový odpočet podle § 34 odst. 4 ZDP nemá selektivní povahu (daňová úleva je přístupná pro všechny subjekty), nenaplní definici znaky

¹³³ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

¹³⁴ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

¹³⁵ Pokyn D-288.

pro veřejnou podporu. Na druhou stranu investiční pobídka ve formě slevy na dani bezesporu veřejnou podporou je. Nicméně k poskytnutí veřejné podpory dle našeho názoru dochází až okamžikem jejího čerpání, ke kterému dle výše uvedeného příkladu dojde až ve zdaňovacím období 2015 (zdaňovací období, ve kterém je poprvé uplatněna sleva na dani).“¹³⁶

18.4 Přílehlavá judikatura

Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 2. 2009, sp. zn. 15 Ca 176/2007¹³⁷

Při posuzování nároku na daňové úlevy dle zákona o daních z příjmu je zapotřebí použít tu právní normu, která je z hlediska účinnosti relevantní pro daný případ. Pokud daňový subjekt splnil všechny podmínky pro vznik možnosti uplatnit slevu na dani a tento subjekt nezahájil podnikatelskou činnost pro poskytnutí investičního příslibu, ale v rámci své podnikatelské činnosti rozšířil výrobní kapacitu pro poskytnutí investičního příslibu, je zapotřebí aplikovat ustanovení § 35b a nikoliv ustanovení § 35a uvedeného zákona.

Ustanovení § 35b stanoví okamžik vzniku práva na slevu na dani objektivně, tento nárok vznikne momentem splnění všech všeobecných podmínek stanovených zákonem o investičních pobídkách a současně splněním zvláštních podmínek stanovených zákonem o dani z příjmů. Ustanovení § 35b odst. 4 upřesňuje, které zdaňovací období bude prvním obdobím, v němž daňový subjekt poprvé uplatní nárok na slevu na dani.

V případě, že daňový poplatník, jemuž vznikl nárok na slevu na dani z příjmů, již uplatnil některou ze všeobecných či zvláštních zákonných podmínek a následně podmínky nedodrží, nárok na slevu na dani zanikne. Daňový poplatník je tak povinen podat dodatečné daňové přiznání, a to za všechna zdaňovací období, v nichž předmětný nárok uplatnil.

¹³⁶ HOLOUBKOVÁ, Lenka a Iva KUNCOVÁ. Kombinace daňové odčitatelné položky na výzkum a vývoj a různých forem veřejných podpor. In: *Zápis z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 18. 11. 2014*. [online]. 2014-11-18 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/6039125-Zapis-z-jednani-koordinacniho-vyboru-s-komorou-danovych-poradcu-cr-ze-dne-18-11-2014.html>.

¹³⁷ Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 2. 2009, sp. zn. 15 Ca 176/2007. Dohledatelné také na: JUDIKATY.INFO. *Judikaty.info* [online]. [cit. 2015-11-23]. © 2010, Judikáty.info. Dostupné z: <http://www.judikaty.info/>.

V praxi nastává problém, jak správně vymezit pojem *období*, jež je použit právě v ustanovení § 35a. Je možné ho chápat tak, že se jedná o dobu od poskytnutí příslibu investiční pobídky spolu s celým obdobím uvedeným v ustanovení § 35b odst. 4. Výklad pojmu je přitom zásadní pro posouzení, zda je daňový poplatník v daném časovém rozhraní povinen splnit všechny zákonné podmínky pro zachování nároku na slevu na dani. Podle jednoho možného výkladu by tímto obdobím bylo pouze to období, kdy je sleva na dani skutečně uplatněna, podle druhého výkladu se jedná o celé pětileté období. Nicméně jazykovým výkladem a srovnáním několika ustanovení § 35a a 35b zákona o daních z příjmu lze dospět k závěru, že se jedná o jedno zdaňovací období.

V tomto případě nárok na slevu na dani vzniká objektivně, až když jsou splněny všechny podmínky stanovené zákonem o investičních pobídkách a zvláštní podmínky zákona o daních z příjmů. Zákon dále hovoří o tom, které zdaňovací období je to první, v němž vzniká nárok na slevu na dani a jaké jsou následky nedodržení všeobecných a zvláštních podmínek.

Podle citovaného rozhodnutí *„ustanovení § 35a zákona o daních z příjmů lze vykládat dvěma odlišnými způsoby, a to díky tomu, jak se vymezí pojem ‘období, za které může daňový poplatník uplatnit slevu na dani’.* *Lze je chápat tak, že tímto obdobím, po které je nutno dodržet zákonné podmínky, aby byl zachován nárok na slevu na dani, je doba od poskytnutí příslibu investiční pobídky spolu s celým obdobím ve smyslu ustanovení § 35b odst. 4 cit. zákona, tj. období od vydání rozhodnutí o příslibu investiční pobídky až do skončení pětiletého období možnosti uplatňování slevy na dani, a nikoliv pouze to zdaňovací období, kdy je sleva na dani skutečně uplatněna.* **Gramatickým výkladem se lze přiklonit k vymezení pojmu ‘období, za které může daňový poplatník uplatnit slevu na dani’ tak, že jde o jedno konkrétní zdaňovací období, v němž vznikl nárok na uplatnění slevy na dani.** A to jednak proto, že v ustanovení *§ 35a odst. 2 písm. c) cit. zákona* se hovoří o jednom zdaňovacím období, jak vyplývá z užitého slovního spojení ‘období, za které’ a nikoliv o časovém úseku více zdaňovacích období. V tomto ustanovení je uveden slovesný výraz ‘uplatnit’ ve vidu dokonavém (jenž vždy vyjadřuje děj chápaný jako uzavřený celek pro svoji časovou vymezenost), z čehož lze usuzovat, že se vztahuje k jednomu zdaňovacímu období. Dále proto, že zákonodárce definoval v ustanovení *§ 35a odst. 2 písm. c) cit. zákona* toto období jako období, za které ‘může uplatnit slevu

*na dani', přičemž z užitého slovního spojení lze dovodit odkaz na ustanovení § 35b odst. 1 cit. zákona, když v tomto ustanovení je taktéž užito slovní spojení 'může uplatnit slevu na dani' ve vztahu k jednomu konkrétnímu zdaňovacímu období.*¹³⁸

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 10. 11. 2000, sp. zn. VP/S-43/00-160¹³⁹

Podle výše uvedeného rozhodnutí ÚOHS se veřejná podpora uplatňuje formou slev na daních z příjmů dle § 35a a 35b ZDP, a to formou hmotné podpory vytváření nových pracovních míst, počítá jako procento skutečné celkové hodnoty nákladů vhodných na poskytnutí podpory.

Forma hmotné podpory nových pracovních míst je upravena zákonem o zaměstnanosti a prováděcími předpisy na úseku vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace zaměstnanců v rámci investičních pobídek (pro srov. Nařízení vlády č. 134/2000 Sb.¹⁴⁰).

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. 9 Afs 85/2010¹⁴¹

Uvedené rozhodnutí se týká sankčního ustanovení § 35b odst. 7 ZDP, v němž jsou uvedeny následující skutečnosti: „(7) *Nedodrží-li poplatník některou z podmínek uvedených v § 35a odst. 2, s výjimkou podmínky uvedené v odstavci 2 písm. a), nebo některou ze všeobecných podmínek stanovených zvláštním právním předpisem, nárok na slevu podle odstavce 1 zaniká a poplatník je povinen podat dodatečné daňové přiznání za všechna zdaňovací období, ve kterých slevu uplatnil. Pokud poplatník podá dodatečné daňové přiznání na základě rozhodnutí o závazném posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednaná mezi spojenými osobami, vydaného v*

¹³⁸ Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 10. 11. 2000, sp. zn. VP/S-43/00-160. Dohledatelné také na: JUDIKATY.INFO. *Judikaty.info* [online]. [cit. 2015-11-23]. © 2010, Judikáty.info. Dostupné z: <http://www.judikaty.info/>.

¹³⁹ PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. Praha: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-867-3.

¹⁴⁰ ČESKO. Nařízení vlády č. 134 ze dne 3. května 2000 o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a rekvalifikaci zaměstnanců v rámci investičních pobídek. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakony.cz/zakony/2000/101/zakon-134-2000-Sb-SB2000134>.

¹⁴¹ NOVOTNÁ, Monika. Daňové důsledky nedodržení podmínek pro převod majetku v rámci koncernu. *Epravo.cz* [online]. 2011-10-21 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/danove-dusledky-nedodrzeni-podminek-pro-prevod-majetku-v-ramci-koncernu-77832.html?mail>.

souvislosti s aplikací mezinárodní smlouvy, nárok na slevu podle věty první nezaniká. Nedodrží-li poplatník podmínku uvedenou v § 35a odst. 2 písm. a), nárok na slevu za zdaňovací období, ve kterém tato podmínka nebyla dodržena, se snižuje o částku ve výši součinu sazby daně podle § 21 odst. 1 a té části změny základu daně po snížení o položky podle § 20 odst. 8 a § 34, která vznikla porušením podmínky podle odstavce 2 písm. a), a poplatník je povinen podat dodatečné daňové přiznání za všechna zdaňovací období, ve kterých podmínku nedodržel. Sleva na dani nemůže dosáhnout záporných hodnot.“¹⁴²

Podmínkou pro uplatnění uvedeného ustanovení je porušení zvláštních podmínek stanovených v ustanovení § 35a odst. 2 ZDP. Daňový subjekt je totiž povinen využít v maximální míře všechna ustanovení zákona o daních z příjmu ke snížení základu daně.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2014 č. j. 5 Afs 28/2013-36¹⁴³

Zákon o daních z příjmů ve svém ustanovení § 35a odst. 6 výslovně stanoví následek nedodržení podmínek pro poskytnutí slevy. Tímto následkem je právní povinnost podat dodatečné daňové přiznání a uhradit daňovou povinnost. Pokud však příjemce investiční pobídky nesplní podmínky pro poskytnutí slevy, vznikne mu podle daňového zákona daňová povinnost. Jedná se o povinnost *sui generis*. V tomto případě daňový poplatník odvede do státního rozpočtu daň v tom rozsahu, v jakém nedodržel podmínky pro poskytnutí investiční pobídky. Podle uvedeného rozhodnutí se přitom nejedná o sankci, a proto nelze aplikovat ustanovení o správním trestání. **Z pohledu vzniku dodatečné daňové povinnosti tato skutečnost pro příjemce investičních pobídek znamená snížení nároku na poskytnutou slevu na dani z příjmů.**

„Daňová povinnost vzniká okamžikem, kdy nastaly skutečnosti, které jsou podle zákona předmětem daně, nebo skutečnosti tuto povinnost zakládající. Je tak reflektována reálná podoba hmotně-právní úpravy, kdy ne všechny daňové zákony (viz ustanovení § 3 zák. č. 280/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, daňový řád)

¹⁴² ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

¹⁴³ PALLA, Jiří. Usnesení 4 Afs 210/2014. *Nssoud.cz* [online]. 2015-02-19 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2014/0210_4Afs_1400028_20150225090248_prevedeno.pdf.

vymezují předmět daně jako určitou skutečnost (příjem, převod, spotřeba, atd.). Jakkoli pojem daňová povinnost žádný zákon nedefinuje, obsah tohoto pojmu je odvoditelný z kontextu celé právní úpravy. V rámci správy daní vzniká daňovým subjektům řada povinností, přičemž nejfrekventovanější z těchto povinností je právě daňová povinnost tvořená souborem povinností spočívajících v právech a povinnostech daňového subjektu spočítat si, přiznat a ve stanovené lhůtě zaplatit daň, popřípadě strpět její vymožení, nebo za zákonem daných podmínek uplatnit nárok vůči veřejnému rozpočtu. Jinak řečeno, jde o právo a povinnost zjistit základ daně, daň, nárok nebo ztrátu a provést úhradu. **Daňová povinnost je tedy specifickým druhem určité právní povinnosti, která má svůj základ v hmotně-právním předpise, má svůj aspekt jak v rovině nalézací, tj. daň přiznat, tak v rovině platební, tj. daň zaplatit.** (Zcela stejně nahlížel na daňovou povinnost i zákon č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dle kterého bylo postupováno při vydání dodatečného platebního výměru, byť tak nečinil výslovně, ale odkazoval např. per ustanovení § 2, § 4 § 40. § 47 etc. na zvláštní předpisy). “

Nad rámec uvedeného je možno konstatovat, že zákonodárce v ustanovení § 35a odst. 2 nestanoví zvláštní sankci, která by postihovala jednání spočívající v porušení daňových povinností, ale pouze povinnost doplatit vlastní daňovou povinnost. Mezi sankční ustanovení v oblasti daňového práva patří například penále, úrok z prodlení a pokuta za opožděné tvrzení daně. Ale ani v tomto případě se nejedná o skutečnou „trestní“ sankci, byť daňový poplatník do státního rozpočtu odvede více nad rámec jeho původní vlastní daňové povinnosti. V tomto případě se jedná o příslušenství daně podléhající stejnému právnímu režimu jako daň.

Mezi další podmínky ustanovení § 35b patří:

Poplatník, kterému byl poskytnut příslib investiční pobídky, zahájil podnikatelskou činnost, nespadá pod ustanovení § 35a zákona o dani z příjmů a splnil všeobecné a zvláštní podmínky stanovené zákony, může rovněž uplatnit daňovou slevu, jež se vypočte podle následujícího vzorce:

$$S = S1 - S2;$$

Vysvětlivky:

- S označuje výši slevy.

- S1 reprezentuje výši daně za zdaňovací období, v němž bude sleva uplatněna, a to:
 - u poplatníka, právnické osoby, se částka vypočte sazbou daně dle ustanovení § 21 odst. 1 zákona o daních z příjmů, a to ze základu daně podle ustanovení § 20 odst. 1 téhož zákona, snížená o odčitatelné položky a úrokové příjmy převyšující související výdaje;
 - u poplatníka, fyzické osoby, se tato částka vypočte dle ustanovení § 16 odst. 1 zákona o daních z příjmů, a to ze základu daně určeného dle ustanovení § 7 zákona o daních z příjmů.
- S2 označuje výši daně za jedno ze dvou zdaňovacích období bezprostředně předcházejících období, v němž je možné slevu uplatnit poprvé (dále jen jako „*částka S2*“). Zohledňuje se vždy částka vyšší. Částka bude upravena o hodnoty meziročních odvětvových indexů cen vyhlášených Českým statistickým úřadem, a to počínaje indexem dle období, v němž byla tato částka vypočtena. Pokud bude vyměřena nižší daňová povinnost, tato částka zůstane stejná.

Slevu na dani je možné opět uplatňovat po dobu deseti po sobě jdoucích zdaňovacích období od okamžiku, kdy poplatník splnil všeobecné i zvláštní podmínky stanovené zákonem o investičních pobídkách a zákonem o daních z příjmů. Sleva musí být poprvé uplatněna nejpozději do tří let od okamžiku příslibu investiční pobídky.

Pokud poplatník nesplní některou ze stanovených podmínek výpočtu slevy na dani, tento nárok zanikne a daňový poplatník má povinnost podat dodatečné daňové přiznání. Tato povinnost se pak vztahuje na všechna zdaňovací období, ve kterých nebyly podmínky dodrženy. Výjimkou však při nedodržení podmínek zůstává to, že poplatník využil v nejvyšší možné míře všechna ustanovení zákona o daních z příjmů ke snížení základu daně. V uvedeném případě se pak sleva na dani sníží, a to ve zdaňovacím období, v němž podmínky splněny nebyly, a to ve výši součinu sazby daně platné pro právnické osoby a té části změny základů daně po snížení o dary, ztráty a reinvestiční položky, jež vznikly porušením podmínky.

Zákonem č. 192/2012 Sb.¹⁴⁴ došlo v § 35a a 35b ZDP¹⁴⁵ k prodloužení doby, po kterou lze uplatnit slevu na dani z příjmů, a to z původních pěti na deset po sobě

¹⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 192 z 25. dubna 2012, kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), ve znění pozdějších předpisů, a další

bezprostředně následujících zdaňovacích období. Jak vyplývá z přechodných ustanovení k tomuto zákonu, ustanovení § 35a a 35b zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se poprvé použije u poplatníka, kterému byl příslib investiční pobídky poskytnut v řízení podle zákona č. 72/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Tento zákon nabyl účinnosti třicátým dnem ode dne jeho vyhlášení (12. 6. 2012).

V praxi se však může stát, že k porušení podmínek dojde po uplynutí obecných lhůt k doměření ve smyslu ustanovení § 148 daňového řádu. Z tohoto důvodu obsahuje zákon o daních z příjmů zvláštní ustanovení, jež pro tento účel posunuje lhůty pro doměření, a to jak pro zdaňovací období, v němž nárok na slevu vznikl, tak pro všechna zdaňovací období, za která lze slevu uplatnit, a končí se lhůtou pro vyměření za zdaňovací období, v němž uplynula lhůta pro uplatnění nároku na slevu na dani.

Pokyn Generálního finančního ředitelství č. D-22 ze dne 6. 2. 2015¹⁴⁶

Jedná se o pokyn o „*jednotném postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů*“, předmětem je aplikace ustanovení § 35a a 35b ZDP. Podle ustanovení § 35a odst. 1 a § 35b odst. 1 zákona o daních z příjmů může příjemce investiční pobídky poprvé uplatnit slevu na dani ve zdaňovacím období, v němž splnil všeobecné a zvláštní podmínky stanovené právními předpisy a obdržel nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání za toto zdaňovací období rozhodnutí příslušné organizační složky státu o příslibu investičních pobídek podle zvláštního právního předpisu. Pokud však obdrží příjemce investiční pobídky rozhodnutí o jejím příslibu až po lhůtě pro podání daňového přiznání, **je možné podle stanoviska Generálního finančního ředitelství prostřednictvím podání dodatečného daňového přiznání uplatnit slevu na dani i za zdaňovací období, v němž již byly splněny všeobecné a zvláštní podmínky.**

související zákony. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 67, s. 2700. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=77668&nr=192~2F2012~20Sb.&ft=pdf>.

¹⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

¹⁴⁶ JANEČEK, Martin. Pokyn GFR D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. *Financnisprava.cz* [online]. 2015-02-06 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-22.pdf.

Částka S2 se pro potřeby ustanovení § 35b ZDP vypočítá až při prvním uplatnění slevy na dani. Tato částka se vypočte ze základu daně, který se zjišťuje za jedno ze dvou zdaňovacích období bezprostředně předcházejících zdaňovacímu období, za které lze slevu na dani uplatnit poprvé. „Od zdaňovacího období započatého v roce 2008 se částka S2 v dalších zdaňovacích obdobích vypočte s použitím aktuální sazby daně, tj. sazby daně platné pro zdaňovací období, za které se sleva na dani zjišťuje, a dále se upravuje o hodnoty jednotlivých meziročních odvětvových indexů.“

Zákonem č. 192/2012 Sb.¹⁴⁷, jenž novelizoval zákon o investičních pobídkách, došlo k prodloužení doby, po kterou lze uplatnit slevu na dani z příjmů, z původních pěti na deset po sobě bezprostředně následujících zdaňovacích období.

18.5 Daňové odpisy u neziskových subjektů

Uplatnění daňových odpisů u neziskových subjektů není jednoduchou záležitostí, a to hned ze dvou důvodů. V určitých případech může být sporné, zda je neziskový subjekt oprávněn hmotný majetek odpisovat, a v jiných případech zase nemusí být jasné, zda v daném případě budou splněny základní podmínky pro uplatnění daňových odpisů.

Z ustanovení § 28 odst. 1 ZDP¹⁴⁸ vyplývá, že hmotný majetek odpisuje:

- poplatník, který má k tomuto majetku vlastnické právo;
- organizační složka státu příslušná hospodařit s majetkem státu;
- státní podnik;
- národní podnik;
- státní organizace příslušná hospodařit s majetkem státu.

Všechny tyto subjekty označuje zákon legislativní zkratkou „vlastník“. Takové vymezení však může působit problémy v případě využití daňových odpisů u některých neziskových subjektů, například příspěvkových organizací, jež jsou

¹⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 192 z 25. dubna 2012, kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 67, s. 2700. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=77668&nr=192~2F2012~20Sb.&ft=pdf>.

¹⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473-3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

zřizované kraji či obcemi, neboť tito poplatníci nejsou vlastníky majetku, ale tento majetek jim je pouze svěřen do užívání. Tyto subjekty pak nejsou zařazeny do legislativní zkratky „vlastník“. Pokud jde o příspěvkové organizace, jež jsou zřizované územně samosprávnými celky, ty mohou uplatnit daňové odpisy pouze u toho majetku, který nabudou do svého výlučného vlastnictví.

Novela zákona o rozpočtových pravidlech územních celků, zákon č. 250/2000 Sb.¹⁴⁹, přinesla výčet případů, kdy mohou příspěvkové organizace zřizované územně samosprávným celkem nabývat do svého vlastnictví pouze majetek potřebný k výkonu své činnosti, a to:

- bezúplatným převodem od svého zřizovatele, darem či děděním s předchozím písemným souhlasem zřizovatele, popř. jiným způsobem na základě rozhodnutí zřizovatele;
- dále bylo jednoznačně stanoveno, že příspěvková organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele, pokud zákon nebude stanovovat jinak.

Porušení rozpočtové kázně u příspěvkových organizací, pokud je příjemcem dotace obce

Do konce března 2009 ukládal odvody za porušení rozpočtové kázně ten orgán, který rozhodl o **poskytnutí veřejné finanční podpory**. V tomto případě to mohlo být zastupitelstvo, rada obce a kraje a výbor regionální rady regionu soudržnosti. Od 1. 4. 2009 však o tomto rozhoduje v samostatné působnosti obecní či krajský úřad a úřad regionální rady regionu soudržnosti. V praxi se tak bude jednat o případy, kdy je jednotlivému pracovníkovi svěřena organizačním řádem pravomoc, aby vydal rozhodnutí o porušení rozpočtové kázně, tedy aby vyhotovil platební výměr podle daňového řádu.

Často se v praxi lze setkat s tím¹⁵⁰, že je příslušným útvarem prováděna předběžná veřejnosprávní kontrola. V rámci této kontroly se připraví listiny, jež slouží jako

¹⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 250 ze 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, s. 3557. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49567&nr=250~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

¹⁵⁰ POSPÍŠIL, Petr. K porušení rozpočtové kázně při poskytování dotací obcemi a kraji. *UNES - účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2011, roč. 9, č. 2, s. 26-29. ISSN 1214-181X.

podklad pro rozhodnutí o poskytnutí veřejné podpory. Následně stejný útvar připraví smlouvu o poskytnutí veřejné podpory. V případě, že příslušným orgánem bude o poskytnutí podpory rozhodnuto, stejný útvar provede průběžnou veřejnosprávní kontrolu. Pokud dojde ke zjištění porušení rozpočtové kázně, je věc předána kontrolnímu orgánu, který vykoná následnou veřejnosprávní kontrolu.

Odvod za porušení rozpočtové kázně u příspěvkových organizací ukládá vždy jejich zřizovatel. Odvod je vždy stanoven ve výši neoprávněně vyplacených peněžních prostředků. Rada obce či kraje pak usnesením rozhodne o stanovení závazného ukazatele, který příspěvkové organizaci určí odvod za porušení rozpočtové kázně. V tomto případě není vydán platební výměr a nepostupuje se podle daňového řádu. Zřizovatel může příspěvkové organizaci uložit odvod za porušení rozpočtové kázně ve lhůtě jednoho roku, kdy se o porušení rozpočtové kázně dozvěděl (*subjektivní lhůta*), nejpozději však ve lhůtě tří let, která běží ode dne, kdy k porušení rozpočtové kázně došlo (*objektivní lhůta*).

Zvláštní ustanovení o předmětu daně veřejně prospěšných poplatníků

Předmět daně veřejně prospěšných poplatníků je definován negativně (co do něj nepatří) a zároveň pozitivně (vymezením příjmů, které jsou zdanitelné, pokud nejsou podle obecných daňových pravidel, například § 19 nebo § 19b ZDP od daně osvobozené). Dále uvádím negativní i pozitivní vymezení.

Předmětem daně veřejně prospěšných poplatníků **nejdou** (negativní vymezení):

- příjmy z podnikatelské činnosti (hlavní činnosti), pokud jsou výdaje na ně vyšší; splnění podmínky se posuzuje za celé zdaňovací období podle jednotlivých druhů činností, přičemž v rámci činnosti v případě různých realizačních cen se daní jen zisky a nekompensují se ztrátami z hlavní činnosti;
- dotace, příspěvky a podpory z veřejných rozpočtů;
- výnos daně, poplatku nebo jiného obdobného peněžitého plnění, které plynou obci nebo kraji;
- úplata, která je příjmem státního rozpočtu za:
 - a. převod nebo užívání státního majetku mezi organizačními složkami státu a státními organizacemi;
 - b. nájem a prodej státního majetku.

Předmětem daně **jsou vždy** (pozitivní vymezení) příjmy z:

- reklamy;
- členského příspěvku;
- úroku;
- nájemného s výjimkou státního majetku.

U veřejně prospěšných poplatníků s úzce vymezeným předmětem daně a u společenství vlastníků jednotek se úroky z účtů (bez rozlišení na účty běžné či termínované) budou nově zdaňovat srážkovou daní podle § 36 odst. 9 ZDP, a to **19%** sazbou srážkové daně. Toto neplatí pro obce a kraje.

18.6 Teoretické aspekty

Daň patří mezi povinné platby soukromých subjektů uskutečňujících ekonomickou aktivitu na území České republiky, respektive v zahraničí. V důsledku této aktivity dosahují příjmu, zisku a nabývají vlastní majetek, z čehož jsou povinny odvádět státu daň. Jedná se o běžný výdaj takto činných osob.

Pod daňovou úlevou si lze představit skutečnost, kdy je určité osobě dovoleno snížit či omezit platbu daně ve prospěch státu, jež by byla jinak povinna odvést srovnatelně s jakoukoliv jinou osobou. Subjekt daně je buď od takové povinnosti osvobozen, nebo se splatnost daně prodlouží. Jedná se o výhodu, jaká se nedostane každému daňovému poplatníkovi.

Zvýhodněný subjekt není povinen nést náklad a takto ušetřené finanční prostředky mu zůstanou. Do veřejného rozpočtu se pak tyto prostředky nedostanou. Rozdíl mezi běžnou daňovou povinností a uplatněnou daňovou slevou představuje výši státní podpory, jež je dovolená po splnění zákonných podmínek. V rámci této státní podpory stát finanční prostředky ze státního rozpočtu nevydává, ale naopak je postrádá. Nicméně je tato výhoda dorovnána dalšími povinnými platbami, jež daňovému poplatníkovi vzniknou. Příkladem může být situace poplatníka, který svou investicí vytvoří několik stovek pracovních míst, jež je následně povinen zachovat alespoň po dobu deseti let. Po tuto dobu je takový zaměstnanec a jeho zaměstnavatel povinen platit zákonné odvody, které představují příjem státu v podobě zaplaceného pojistného na sociální zabezpečení,

zdravotní a nemocenské pojištění, což představuje nemalý náklad z titulu uzavřených pracovních poměrů.

V zahraniční právní úpravě jsou daňové úlevy označeny pod pojmem „*tax allowance*“. V rámci tohoto institutu je možné povinnou platbu omezit („*tax base reduction, tax rate reduction*“) anebo zcela prominou či odložit její splatnost („*tax defement*“).

19 SLOVENSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA INVESTIČNÍ POBÍDEK

Vznik samostatného slovenského státu se datuje rokem 1993, kdy současně došlo k rozpadu Československé federativní republiky a začalo dlouhé transformační období slovenského hospodářství. Centrálně plánovaná ekonomika se pomalu stávala ekonomikou tržní. Tento proces nebyl snadný a zpočátku byl spojen s poklesem ekonomiky a nárůstem míry nezaměstnanosti.

Slovenská republika (dále také jako Slovensko) se 1. května 2004 stala členem Evropské unie. Členství bylo pro případné investory zárukou stability, neboť přistupující státy musely splnit náročné vstupní podmínky. Ke zvýšení atraktivnosti Slovenska přispěly vládní reformy, provedené v letech 2002–2006. V této souvislosti lze zmínit daňovou reformu, v rámci níž byla zavedena rovná daňová sazba ve výši 19 % pro všechny druhy příjmů a bylo odstraněno dvojí zdanění.

I přes určité výhody však Slovenská republika čelila některým problémům. V prvé řadě se jednalo o nedokonalou infrastrukturu. Slovensko disponovalo slabou hustotou silnic na jeden tisíc čtverečních metrů. Dalším nedostatkem byl demografický a sociologický vývoj, docházelo k odchodu kvalifikované pracovní síly do zahraničí. Tento úbytek byl však částečně kompenzován příchodem pracovníků ze sousedních států, jako je Ukrajina či Rumunsko, či návratem slovenské pracovní síly ze zahraničí, která již disponovala potřebným know-how a jazykovou vybaveností.

Po vzniku Slovenska tamní vlády nevěnovaly větší pozornost podpoře investic, což mělo za následek, že v letech 1994–1999 byl příliv zahraničních investic na Slovensku nejnižší ze všech států Visegrádské čtyřky (dále jde o Českou republiku, Maďarsko a Polsko). První úprava investičních pobídek nebyla dokonalá a disponovala řadou nedostatků. Právní úprava nebyla ustálená a velmi často se stávalo, že v období mezi příslibem investiční pobídky a její realizací se právní úprava změnila.

V roce 2001 byl přijat zákon o investičních stimulech a o změně a doplnění některých zákonů¹⁵¹. V roce 2005 byl vytvořen přehledný a efektivní systém poskytování individuální státní pomoci investorům vytvořením jasných pravidel, která vycházela z nařízení Evropské komise a příslušných právních norem na Slovensku.

V září 2006 bylo Ministerstvem hospodářství vypracováno „*Schéma regionální pomoci*“¹⁵², jež bylo schváleno ze strany Evropské komise. Rozdíl mezi uvedenými pravidly a schématem spočíval v tom, že pravidla nebyla schválena Evropskou komisí, ale pouze na vládní úrovni. Projekty investičních pobídek, které byly realizovány na základě schématu, tedy již nevyžadovaly notifikaci Evropské komise. V lednu 2007 začala platit „*Usmernenia pre národnú regionálnu pomoc*“¹⁵³.

Od prvního ledna 2008 vstoupil v platnost nový zákon o investičních pobídkách, a to zákon o investiční pomoci¹⁵⁴. Hlavní změny právní úpravy se týkaly oblastí, do kterých investice směřovaly. Na základě tohoto zákona byla poskytována regionální investiční podpora a podpora nezaměstnanosti, investiční podpora na rozšíření průmyslové výroby, technologických center, center strategických služeb a komplexních středisek cestovního ruchu. Tak jako český zákon o investičních pobídkách, upravuje i slovenský zákon o investiční pomoci tzv. všeobecné podmínky pro poskytování regionální investiční podpory a pomoci na podporu zaměstnanosti¹⁵⁵.

Cílem zákona o investiční pomoci je zpřístupnit poskytování podpor co největšímu okruhu jejich adresátů, a to za pomoci snížení sazeb povinných vstupních investic, podporou investic s vyšší přidanou hodnotou a podporou tvorby nových pracovních míst. Zákon podporuje moderní technologie a podmiňuje nabytí nových výrobních a

¹⁵¹ SLOVENSKO. Zákon č. 565 ze 4. prosince 2001 „o investičných stimuloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 221, s. 5772. Dostupné také z: www.zbierka.sk/sk/predpisy/565-2001-z-z-p-6112.pdf.

¹⁵² SLOVENSKO. Usnesení vlády SR č. 855 ze dne 26. října 2005. *Zbierka zákonov*.

¹⁵³ SLOVENSKO. Usmernenia pro národnú regionálnu pomoc na roky 2007–2013. *Úradný vestník Európskej únie*. C 54, s. 13–44. 4. 3. 2006. Dostupné z: http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=5585&documentId=8338.

¹⁵⁴ SLOVENSKO. Zákon č. 561 ze dne 29. října 2007 „o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 235. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-561>.

¹⁵⁵ Ustanovení § 1 zákona o investiční pomoci. In: SLOVENSKO. Zákon č. 561 ze dne 29. října 2007 „o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 235. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-561>.

technologických zařízení, a to tak, že se jedná o zařízení zakoupená za tržních podmínek, která nebyla dosud nikdy odpisována a nebyla vyrobena dříve než dva roky před jejich nabytím.

Novelou – zákonem č. 70/2013 Z.z.¹⁵⁶ – došlo k několika významným změnám v oblasti investičních pobídek na Slovensku. Novela především jasněji, přesněji a s ohledem na praxi definovala pojmy užívané v zákoně o investiční pomoci, jako jsou *investiční záměr, technologická centra, centra strategických služeb, intenzita investiční pomoci, vytvoření nových pracovních míst, rozšíření výroby ve stávajícím podniku, finanční analýza a opakovaná investiční pomoc*. Upraveny byly i všeobecné podmínky investiční pomoci. Především se snížila minimální výše investičního majetku, kterou musí žadatel disponovat, aby mu byl poskytnut příslib investiční pobídky.

Pro poskytnutí investiční pomoci v průmyslové výrobě se výše dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku snížila, a to z původních 14 mil. eur na 10 mil. eur, přičemž 50 % musí být kryto vlastním jměním právnické či fyzické osoby. V okresech s vyšší nezaměstnaností, než je průměr Slovenské republiky, se výše minimálního počátečního investičního majetku rovněž snížila ze 7 na 5 mil. eur. V okresech s o 50 % vyšší nezaměstnaností, než je průměr Slovenska, výše minimální počáteční investice klesla o půl mil. eur na současných 3,5 mil. eur. Realizace každého investičního záměru musí vést k tvorbě nových pracovních míst. Upustilo se také od původní podmínky, že objem tržeb získaných realizací investičního záměru musí odpovídat alespoň podílu 80 % podnikatelské činnosti uvedené v záměru.

V případě poskytnutí investiční pomoci technologickému centru je nově zapotřebí, aby z celkového počtu zaměstnanců bylo 70 % z nich s vysokoškolským vzděláním, a v případě pomoci centru strategických služeb to musí být 30% podíl zaměstnanců. Od uvedených kvót zaměstnanecké struktury a podpory technologických center a center strategických služeb se očekává, že se promítnou do vyšší sofistikovanosti předmětů činnosti podniků a náročnosti na vzdělání zaměstnanců. I zde platí obecná

¹⁵⁶ SLOVENSKO. Zákon č. 70 ze dne 19. března 2013, „ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov“. Částka 20. Zbierka zákonov. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-70>.

podmínka, že realizace investičního záměru musí vést ke vzniku nových pracovních míst.

Za oprávněné náklady je nově možné považovat odpis dlouhodobého hmotného majetku až do hodnoty obstaraného dlouhodobého majetku, přičemž dříve to bylo vždy do 50 %. Dále je každý investor povinen zachovat nově vytvořené pracovní místo po dobu pěti let od jejího obsazení a to platí pro všechny příjemce investiční podpory bez ohledu na její formu.

Byla zavedena možnost získat opakovanou investiční pomoc v průmyslovém odvětví a odvětví cestovního ruchu, ale jen ve formě slevy na daních z příjmů (*úľeva na dani z príjmu*).

Zákon o investiční pomoci umožňuje získání následujících pobídek¹⁵⁷:

- a. *„dotácie na obstaraný dlhodobý hmotný majetok a dlhodobý nehmotný majetok;*
- b. *úľavy na dani z príjmu podľa osobitného predpisu;*
- c. *príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta podľa osobitného predpisu;*
- d. *prevod nehnuteľného majetku alebo zámeny nehnuteľného majetku za cenu nižšiu, ako je všeobecná hodnota majetku, pričom sa nepoužijú ustanovenia osobitného predpisu.“*

Český zákon o investičních pobídkách je o něco starším zákonem, který byl přijat již dne 24. února 2000. Naproti tomu jeho slovenský protějšek až dne 4. prosince 2001. Nicméně tento zákon byl v roce 2007 nahrazen zákonem o investiční pomoci. Porovnáním pobídek u obou zákonů lze na první pohled říci, že slovenská právní úprava je svým rozsahem o něco málo širší, neboť zahrnuje i pobídky ve formě převodu a směny všech nemovitostí za zvýhodněnou cenu, což český zákon o investičních pobídkách neobsahuje. Naproti tomu však český zákon umožňuje poskytnutí podpory na rekvalifikaci zaměstnanců bez ohledu na to, zda se jedná o nově vytvořené pracovní místo, anebo nikoli. Dále český zákon umožňuje finanční podporu při nákupu dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku pro strategickou investiční akci. Oba zákony jsou totožné v tom směru, že nezakládají právní nárok na získání investiční podpory.

¹⁵⁷ Ustanovení § 2 zákona o investiční pomoci. In: SLOVENSKO. Zákon č. 561 ze dne 29. října 2007 „o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 235. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-561>.

Žadatel nemá předem jistotu, že na požadovanou investiční podporu získá, respektive zda mu bude příslib pobídky (stimulu) poskytnut.

Stejně jako v české právní úpravě, jsou i na Slovensku další (tzv. zvláštní) podmínky investičních podpor stanoveny zvláštními zákony („*podľa osobitného predpisu*“). Není tomu jinak ani u slev na daních z příjmů právnických osob, které upravuje zákon o daních z příjmů¹⁵⁸.

Zákony o poskytování dotací

Rozpočtové právo Slovenské republiky obsahuje zákonné prameny, kterými se upravuje postup a podmínky při poskytování dotací ze státního rozpočtu, a to ve věcné působnosti příslušných ministerstev¹⁵⁹. V tomto směru existuje celá řada zákonů, které uvedený postup a podmínky regulují¹⁶⁰. Dotace tak ze státního rozpočtu Slovenské republiky (dále také jako SR) mohou být v souladu se zákonem o státním rozpočtu¹⁶¹ poskytnuty právnickým a fyzickým osobám, a to:

- správci kapitoly;
- orgánu státní správy, který je svými příjmy a výdaji napojen na státní rozpočet;
- další rozpočtové organizaci na základě zvláštního zákona.

¹⁵⁸ SLOVENSKO. Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 243. Dostupné také z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Legislativa/2015.02.27_zakon_o_dani_z_prijmov.pdf.

¹⁵⁹ BABČÁK, Vladimír. *Finančné právo na Slovensku a v Európskej únii*. Bratislava: Eurokódex, 2012. ISBN 978-80-89447-86-2.

¹⁶⁰ SLOVENSKO. Zákon č. 300 z 2. července 2008 „o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 114, s. 2390. Dostupné z: www.zbierka.sk/sk/predpisy/300-2008-z-z.p-32419.pdf.

SLOVENSKO. Zákon č. 267 z 10. června 2010, „o poskytovaní dotácie na kompenzáciu strát spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe, prírodnou katastrofou alebo mimoriadnou udalosťou“. *Zbierka zákonov*. Částka 105, s. 2179-2181. Dostupné také z: www.mpsr.sk/download.php?fID=3883

SLOVENSKO. Zákon č. 434 ze dne 26. října 2010 „o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky“. *Zbierka zákonov*. Částka 162. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-434>.

SLOVENSKO. Zákon č. 443 ze dne 26. října 2010 „o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní“. *Zbierka zákonov*. Částka 165. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-443>.

SLOVENSKO. Zákon č. 525 ze dne 8. prosince 2010 „o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky“. *Zbierka zákonov*. Částka 194. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-525>.

SLOVENSKO. Zákon č. 544 ze dne 8. prosince 2010, „o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky“. *Zbierka zákonov*. Částka 197, s. 4536. Dostupné také z: www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/zakony/544-2010.pdf.

¹⁶¹ SLOVENSKO. Zákon č. 385 ze dne 4. prosince 2014, „o štátnom rozpočte na rok 2015“. *Zbierka zákonov*. Částka 112. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-385>.

Dotace jsou vždy poskytovány ve věcné působnosti uvedených státních institucí. Zákon o rozpočtových pravidlech veřejné správy¹⁶² používá pojem „poskytovatel dotace“.

Slovenská republika poskytuje dotace jen na základě zvláštních zákonů, které určují rozsah, způsob a podmínky tak, jak již bylo uvedeno výše. Další podmínky, pokud jde o způsob čerpání dotací, stanoví zákon o rozpočtových pravidlech veřejné správy¹⁶³ a další zvláštní zákony. Poskytovatel dotace dále může stanovit další podrobnější podmínky, pokud budou mít za následek hospodárnější a efektivnější použití dotace. Poskytovatel dotace je též povinen písemně vymežit účel dotace. Žájemci o dotace musí vždy podat písemnou žádost.

Dotace není možné použít na splácení úvěrů, půjček a jejich úroků. Výše uvedené podmínky však nelze aplikovat na vybrané druhy dotací poskytovaných z prostředků státního rozpočtu. Týká se to dotací určených na financování společných programů SR a EU a dotací uvolněných na financování úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv o poskytování grantu uzavřených mezi SR a jinými státy. Právníkové a fyzické osoby jsou povinny na žádost orgánu provádějícího kontrolu prokázat účel použité dotace ze státního rozpočtu, a to listinnými důkazy.

Sleva na dani z příjmů právnických osob

Sleva na dani z příjmů z titulu investiční pobídky je upravena v zákoně o daních z příjmů¹⁶⁴, a to konkrétně v ustanovení § 30a. Slevu může získat pouze daňový poplatník, který je právnickou osobou. Pokud splní podmínky stanovené zvláštním zákonem a podmínky stanovené zákonem o daních z příjmů a pokud jí zároveň bylo státním orgánem vydáno rozhodnutí o schválení investiční pomoci ve formě slevy na

¹⁶² SLOVENSKO. Zákon č. 523 ze dne 23. září 2004 „o rozpočtových pravidlech veřejné správy a o změně a doplnění některých zákonů“ (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 220. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-523>.

¹⁶³ SLOVENSKO. Zákon č. 583 ze dne 23. září 2004 „o rozpočtových pravidlech územní samosprávy a o změně a doplnění některých zákonů“. *Zbierka zákonov*. Částka 248. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-583>.

SLOVENSKO. Zákon č. 523 ze dne 23. září 2004 „o rozpočtových pravidlech veřejné správy a o změně a doplnění některých zákonů“ (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 220. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-523>.

¹⁶⁴ SLOVENSKO. Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 243. Dostupné také z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Legislativa/2015.02.27_zakon_o_dani_z_prijmov.pdf.

dani nebo taková žádost spadá do rámce schématu státní pomoci de minimis¹⁶⁵, může nárokovat slevu na dani z příjmů.

Daňový poplatník může uplatnit nárok na slevu na dani do výše daně připadající na poměrnou část základu daně. Tato část se vypočítá tak, že daňový poplatník vynásobí základ daně určitým koeficientem. Výpočet koeficientu specifikuje ustanovení § 30a odst. 2 zákona o daních z příjmů, jedná se o podíl:

- a. *„oprávněných nákladov, na ktoré bola schválená poskytnutá investičná pomoc podľa osobitného predpisu, najviac však do úhrnnej výšky obstarávacej ceny dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku tejto investície obstaraného po podaní investičného zámeru podľa osobitného predpisu do konca príslušného zdaňovacieho obdobia, za ktoré sa uplatňuje nárok na úľavu na dani, a*
- b. *súčtu hodnoty vlastného imania daňovníka vykázaného v účtovnej závierke za zdaňovacie obdobie, v ktorom bol investičný zámer podaný podľa osobitného predpisu, a oprávněných nákladov uvedených v písmene a).“*¹⁶⁶

V případě uplatnění nároku na slevu na dani z příjmů, je zapotřebí splnit zvláštní podmínky stanovené zákonem o daních z příjmů¹⁶⁷. Těmi jsou:

- daňový poplatník je povinen využít všechna ustanovení zákona snižující základ daně, a to konkrétně odpisy, opravné položky a rezervy;
- daňový poplatník je povinen od daňového základu odpočítat daňovou ztrátu či část daňové ztráty, o kterou v minulých zdaňovacích obdobích nesnižoval základ daně;
- daňový poplatník nemůže využít nároku na slevu na dani, pokud dojde k jeho zrušení bez likvidace, vstupu do likvidace, při prohlášení konkurzu na jeho majetek či zrušení a pozastavení jeho podnikatelské činnosti;
- daňový poplatník je povinen postupovat podle principu nezávislého vztahu, pokud činí obchod se závislou osobou.

¹⁶⁵ Pozn. autora: Jedná se o podpory malého rozsahu, jež není zapotřebí notifikovat.

¹⁶⁶ SLOVENSKO. Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 243. Dostupné také z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Legislativa/2015.02.27_zakon_o_dani_z_prijmov.pdf.

¹⁶⁷ SLOVENSKO. Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 243. Dostupné také z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Legislativa/2015.02.27_zakon_o_dani_z_prijmov.pdf.

Nárok na slevu na dani je možno uplatnit po dobu deseti po sobě jdoucích zdaňovacích období, přičemž poprvé tak lze učinit ve zdaňovacím období, kdy daňový poplatník obdržel rozhodnutí o schválení investiční pomoci a splnil zvláštní podmínky stanovené zákonem o daních z příjmů a případně jinými zvláštními podmínkami. Nárok na slevu na dani z příjmů je možno uplatnit ve zdaňovacím období pouze do výše stanovené pro tento druh pomoci uvedené v rozhodnutí o schválení investiční pomoci. Výše poskytnuté slevy na dani se nemění, pokud je následně poplatníkovi vyměřena nižší či vyšší daňová povinnost, popř. pokud taková výše vyplývá z dodatečného daňového přiznání. Nárok na slevu na dani z příjmů zanikne v případě, že daňový poplatník nedodrží některou ze všeobecných povinností či zvláštních podmínek stanovených uvedenými zákony. V případě, že se tak stane, je daňový poplatník povinen podat dodatečné daňové přiznání, a to za všechna zdaňovací období, v nichž nárok na slevu uplatnil.

Mezi další formy podpory patří sleva na dani z příjmů pro příjemce stimulů (investiční forma podpory) dle zvláštních zákonů. Je upravena v ustanovení § 30b zákona o daních z příjmů. Podmínky jejího čerpání jsou prakticky totožné s podmínkami stanovenými pro slevu na dani z příjmů z titulu investiční pomoci. Poslední formou pomoci je odpočet výdajů a nákladů na výzkum a vývoj dle ustanovení § 30c zákona o daních z příjmů¹⁶⁸.

Vládní agentura na podporu investic

Slovenská republika, stejně jako Česká republika, má svoji vládní agenturu na podporu investic na svém území. Jedná se o Slovenskou organizaci pro rozvoj investic a obchodu, která vystupuje též pod značkou „SARIO“. Je příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem hospodářství a je financovaná ze státního rozpočtu. Jejím cílem je nastavit a využít všech prostředků pro získání zahraničních investic do Slovenské republiky a podpořit domácí subjekty při zvýšení jejich výkonnosti a úspěšnosti na světových obchodních trzích¹⁶⁹. Primární vizí je přeměnit Slovensko na zemi, jež bude tvořit technologické a inovační obchodní centrum

¹⁶⁸ SLOVENSKO. Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 243. Dostupné také z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Legislativa/2015.02.27_zakon_o_dani_z_prijmov.pdf.

¹⁶⁹ SARIO. *Sario.sk*. [online]. [cit. 2015-11-24]. © 2015. Dostupné z: <http://www.sario.sk/>.

Evropy. Organizace má snahu stát se primárním partnerem subjektů zvažujících investici do střední Evropy.

V právní teorii existují dvě možnosti založení takové agentury. První možností je její vznik na základě nařízení určité autority, např. ministerstva, či vymezením určité právní formy a jejím začleněním do právního řádu daného státu¹⁷⁰. Druhá možnost vytváří více možností pro efektivní fungování agentury, minimalizuje duplicitní přenášení informací a plnění úkolů. Organizace má jasně daný mandát a postavení.

¹⁷⁰ PELLANTOVÁ, Markéta. *Investiční pobídky ve Slovenské republice*. Praha, 2008. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Katedra mezinárodního obchodu, s. 22.

20 INVESTIČNÍ POBÍDKY V POLSKÉ REPUBLICE

Daňové úlevy a pobídky nabízené pro investory musí být v souladu s legislativou Polské republiky (dále také jako Polsko) upravující pravidla pro poskytování státní podpory podnikatelům. Je možné kombinovat různé formy veřejné podpory, ale celkový objem daňových úlev a finančních výhod poskytnutých podnikatelům nesmí v žádném případě přesahovat stanovené limity míry regionální podpory.

Konečné limity státní regionální podpory jsou vyjádřeny jako procento způsobilých nákladů, z nichž část zahrnuje kapitálové výdaje (podpora na zahájení projektu), nebo jako hodnota nákladů vynaložených v souvislosti se zaměstnáváním osob po dobu dvou let (granty na vytváření nových pracovních míst). Příjemce investiční pobídky může získat podporu na počáteční investici např. vytvořením nových pracovních míst za předpokladu, že celková výše poskytnuté dotace nepřesáhne přípustnou výši podpory. Přípustná míra veřejné podpory je určena jako hodnota rovnající se nejefektivnějšímu objemu pomoci a nejvyšší hodnotě investice.

„Přípustná výše podpory pro každý region:

- *pro mikropodniky a malé podniky se úrovně intenzity podpory zvyšují o 20procentních bodů v hrubé výši (s výjimkou pro podnikatele působící v odvětví dopravy);*
- *pro střední podniky se úrovně intenzity podpory zvyšují o 10procentních bodů v hrubé výši (s výjimkou pro podnikatele působící v odvětví dopravy);*
- *pro velké investiční projekty (tj. nové investice, u nichž výdaje způsobilé pro podporu přesáhnou ekvivalent 50 milionů eur) je maximální výše podpory stanovena podle následujícího vzorce:*

$$I = R \times (50 \text{ milionů } \text{€} + 0,5 \times B + 0,34 \times C);$$

kde jednotlivé symboly znamenají:

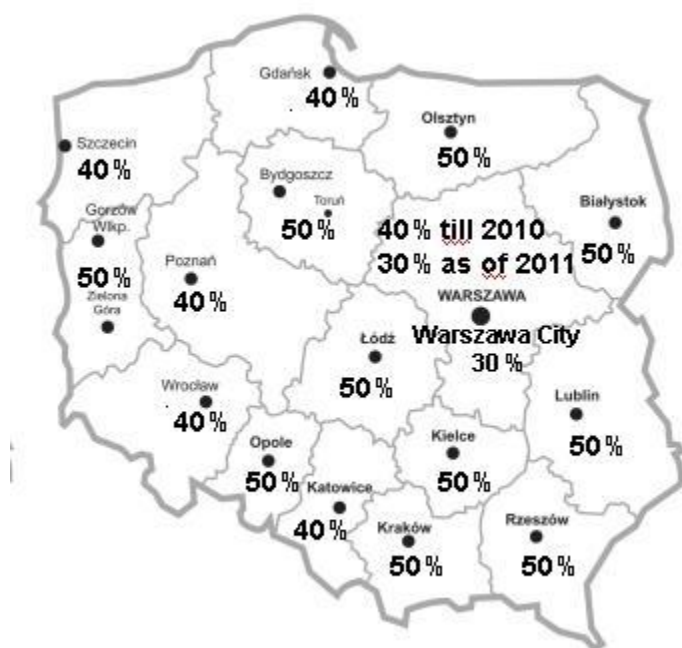
A – maximální výše podpory pro velký investiční projekt;

R – základní míra podpory v závislosti na oblasti, kam má investice směřovat;

B – částka výdajů nároku na finanční podporu přesahující 50 milionů eur, ale zároveň není vyšší než ekvivalent 100 milionů eur;

C – množství výdajů způsobilých pro finanční podporu přesahující ekvivalent 100 milionů eur.

Regionální investiční podpora musí být oznámena Evropské komisi, pokud překročí 75 % maximální povolené podpory (velké investiční projekty), jež mohou být poskytnuty podnikatelům, kteří investují 100 milionů eur. V tomto případě investor obdrží podporu po jejím schválení ze strany Evropské komise. “¹⁷¹

Obrázek 3. Přípustná výše podpory pro každý region. Zdroj: Strefainwestycji.eu (2015)¹⁷².

Zvláštní hospodářské území představující výhody pro investory

Speciální ekonomické zóny (dále také jen jako „SEZ“) jsou oddělené administrativní části území, které jsou určeny pro podnikání za zvýhodněných podmínek. Podnikatel v SEZ podléhá zvláštnímu daňovému zacházení. Pokud se podnikatel rozhodne investovat např. do *Tarnobrzeg*, zvláštní ekonomické zóny *EURO-PARK WISŁOSA Sub-Kraśnik*, pak příjmy, které získá z obchodních činností prováděných na jeho území, budou **osvobozeny od daně z příjmu**.

¹⁷¹ Přeloženo autorem této práce. STREFA INWESTYCJI KRAŚNIK. Ulgi i zachęty. *Strefainwestycji.eu* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.strefainwestycji.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=115&lang=pl.

¹⁷² STREFA INWESTYCJI KRAŚNIK. Ulgi i zachęty. *Strefainwestycji.eu* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.strefainwestycji.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=115&lang=pl.

V SEZ mohou podnikatelé získat následující výhody:

- osvobození od daně;
- pozemek připravený pro investice za konkurenceschopnou cenu;
- bezplatnou pomoc při plnění formalit vztahující se k investici;
- osvobození od daně ve zvláštní ekonomické zóně je dosaženo prostřednictvím velikosti investice nebo počtu nově vytvořených pracovních míst (součet osvobození od daně v kombinaci s jinými formami podpory nesmí překročit maximální stropy pro regionální podporu).

Například v provincii Lublin je maximální přípustná výše veřejné podpory 50 % z investic (nebo náklady na vytvoření nových pracovních míst po dobu dvou let) pro velké podniky, 60 % pro střední a 70 % pro malé podniky a mikropodniky. Daňové zvýhodnění v sektorech SEZ spočívá v osvobození od daně z příjmu v maximální výši vypočtené na základě výše uvedených stropů.

Ekonomická činnost související s danou investicí musí být zachována po dobu nejméně pěti let od okamžiku přijetí pobídky a v případě státní podpory na vytvoření nových pracovních míst musí být tato nová pracovní místa zachována po dobu nejméně pěti let od přijetí investiční pobídky. Minimální hodnota investic způsobilých k podpoře v případě SEZ je 100 tisíc eur.

Na základě zákona o speciálních ekonomických zónách¹⁷³ bylo v Polsku vytvořeno 14 speciálních ekonomických zón¹⁷⁴, v jejichž rámci jsou definovány výhodnější podmínky pro ekonomické aktivity než na zbytku území bez ohledu na sektor podnikání. Tato území jsou vybrána jako oblasti pro podnikání, jsou většinou plně vybavena příslušnou infrastrukturou nutnou pro zahájení podnikatelské činnosti, což je pro podnikatele rovněž velkou výhodou.

Základní výhodou investování v těchto zónách je možnost získat daňovou úlevu na daň z příjmu právnických osob, jejíž výše je v současnosti v Polsku 19 %.

¹⁷³ POLSKO. Zákon č. 600 ze dne 20. října 1994 „o specjalnych strefach ekonomicznych“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19941230600>.

¹⁷⁴ VELVYSLANECTVÍ ČR VE VARŠAVĚ. Polský systém pobídek pro investory. *Mzv.cz* [online]. 2011-06-13 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/warsaw/cz/obchod_a_ekonomika/novinky_a_ktivity/polsky_system_pobidek_pro_investory.html.

Existence těchto oblastí, a tím i možnost získání daňových úlev, je omezena dobou platnosti zákona, tj. do konce roku 2020.

Polské mapy regionální podpory

Tak jako v České republice i v Polsku jsou regionální mapy předpokladem pro poskytnutí regionální veřejné podpory. Znázorňují oblasti Polska s různou procentní mírou podpory, kterou je možné získat. Na tomto procentu pak závisí výše podpory skutečně poskytnuté. Mapy zahrnují oblasti, v nichž mohou investoři získat regionální investiční podporu, a to se zohledněním horních limitů počátečních investic. Jsou v nich označeny regiony vhodné pro obdržení podpory na zakládání nových podniků, avšak neobsahují programy provozních podpor.

Mapy jsou schvalovány Evropskou komisí na základě návrhu každého členského státu a na předem stanovené časové období. Regionální mapy v Polsku na období 2014-2020 upravuje nařízení Rady ministrů ze dne 30. června 2014 ¹⁷⁵. Maximální míra regionální podpory se podle uvedeného zákona vypočítává jako podíl regionální podpory, vyjádřený v hrubém ekvivalentu nákladů způsobilých pro poskytnutí této pomoci, a to ve výši:

- 50 % v oblastech, které patří do provincií Lublin, Podkarpatské provincie, Podlasie, Warmia-Mazury;
- 35 % v oblastech, které spadají pod provincie Kujawsko-Pomorskie, Lubuskie, Lodz, Malopolska, Opole, Pomeranian, Świętokrzyskie, West vojvodství a oblasti, které patří do podoblastí: Ciechanowsko-Plock Ostrolecko-Siedlce, Radom a Varšava východ;
- 25 % v oblastech, které jsou součástí provincií Slezska, Velkopolska slezského;
- 20 % v oblasti, která je součástí podoblasti západní Varšavy;
- 15 % v oblasti spadající pod město Varšava v období od 1. 7. 2014 do 31. 12. 2017;
- 10 % v oblasti patřící k městu Varšava v období od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018¹⁷⁶.

¹⁷⁵ POLSKO. Nařízení Rady ministrů č. 878 ze dne 30. června 2014 „w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné z: https://uokik.gov.pl/polskie_akty_prawne_w_zakresie_pomocy_publicznej.php.

¹⁷⁶ Tamtéž.

Investice do veřejno-soukromého partnerství

Veřejno-soukromé partnerství je spolupráce veřejného subjektu a soukromého partnera na základě dohody s veřejností – soukromého partnerství (dále také jen jako „PPP“), jejímž plněním jsou veřejné úkoly¹⁷⁷. Předmětem dohody veřejného sektoru a soukromého subjektu je společná realizace projektu, součástí je i rozdělení úkolů a rizik mezi oba partnery. Podstatou PPP je spolupráce veřejného a soukromého sektoru na dosažení cílů, které si jinak mohou stanovovat pouze velké společnosti. Spočívá v tom, že se propojí možnosti obou partnerů:

- veřejný partner poskytuje veřejné služby v souladu s příslušným zákonem;
- soukromý partner je založen s cílem dosahovat zisk z podnikání.

Mezi úkoly realizovanými v rámci PPP mohou být:

- investice do infrastruktury (např. výstavba dálnice, letiště, elektrárny, spalovny odpadů, parkovišť, zdravotnických zařízení a rozvoj zdravotnické péče, komunálních domů atd.);
- plnění úkolů ve veřejném zájmu na základě licencí (např. širokopásmové připojení k internetu, přístupové služby, úklidové služby, zdravotnictví, školství, obrana, sociální služby a mnoho dalších).

Databáze projektů Public-Private Partnership byla založena v reakci na zákonné povinnosti ministra hospodářství monitorovat a podporovat partnerství veřejného a soukromého partnerství¹⁷⁸.

Systém vládních dotací v Polské republice

Vládní dotace jsou v Polské republice poskytovány na základě programu pro podporu investic, který byl přijat Radou ministrů dne 5. července 2011¹⁷⁹, a mají zásadní význam pro polskou ekonomiku pro období mezi lety 2011-2020. Podpora je poskytována ve formě grantů na základě dohody uzavřené mezi ministrem

¹⁷⁷ STREFA INWESTYCJI KRAŚNIK. Inwestycje w PPP. *Strefainwestycji.eu* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.strefainwestycji.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=142&lang=pl.

¹⁷⁸ MINISTRY OF ECONOMY. *Project Database. Public-private Partnership*. [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: <http://bazapp.mg.gov.pl/>.

¹⁷⁹ POLISH INFORMATION AND FOREIGN INVESTMENT AGENCY. Invest in Poland. Governmental grants. *Paiz.gov.pl* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.paiz.gov.pl/governmental_grants.

hospodářství a investorem. V dohodě jsou stanoveny podmínky pro výplatu grantu, který je proplácen úměrně k míře plnění závazků investora. O podporu lze požádat podle odvětví, v nichž společnost plánuje investovat. Stanovena jsou tato prioritní odvětví:

- automobilový průmysl;
- elektronické a domácí spotřebiče sektoru;
- letecké odvětví;
- biotechnologický sektor;
- odvětví zpracování potravin;
- sektor moderní služby;
- výzkum a vývoj.

Podporu lze rovněž použít pro společnosti, které plánují výrobní investice v jiných odvětvích, pokud jsou minimální způsobilé výdaje na projekt ve výši 750 mil. PLN a vytvoří minimálně 200 nových pracovních míst, popř. pokud jsou výdaje ve výši 500 mil. PLN a vznikne 500 nových pracovních míst (tj. významné investice).

I Česká republika (pravděpodobně po vzoru Polska) předpokládá vznik speciálních ekonomických zón, v nichž by byla možná vyšší podpora na pracovní místo. To má umožnit vládní novela o investičních pobídkách, jejíž návrh dne 11. února 2015 schválila Poslanecká sněmovna PČR¹⁸⁰.

Související právní předpisy

Mezi další právní předpisy upravující vztahy v oblasti veřejné podpory patří následující hlavní právní normy¹⁸¹:

- zákon ze dne 16. 2. 2007 o hospodářské soutěži a ochraně spotřebitele¹⁸²;
- zákon ze dne 30. 4. 2004 týkající se procedurálních otázek o veřejné podpoře¹⁸³;

¹⁸⁰ ČTK. Investiční pobídky se rozšíří, vzniknou i speciální zóny. *Aktuálně.cz* [online]. Aktualiz. 2015-02-11 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/investicni-pobidky-se-rozsiri-vzniknou-i-specialni-zony/r~c6929ccab1de11e49f60002590604f2e/>.

¹⁸¹ Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Pomoc publiczna. *Uokik.gov.pl* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: https://uokik.gov.pl/pomoc_publiczna_.php.

¹⁸² POLSKO. Zákon ze dne 16. února 2007 „o ochraně konkurencji i konsumentów“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: <http://www.uokik.gov.pl/download.php?id=1258>.

- zákon ze dne 30. 6. 2014 o zřízení map regionální veřejné podpory 2014-2020¹⁸⁴;
- zákon ze dne 15. 2. 1992 o daních z příjmů právnických osob¹⁸⁵.

Ve skutečnosti je však souvisejících právních předpisů několik desítek, příklady jsou uvedeny v poznámce pod čarou¹⁸⁶.

Daň z příjmů právnických osob

Poplatníky daně z příjmů právnických osob (dále jen jako „DPPO“) jsou osoby, které mají sídlo nebo statutární orgán na území Polské republiky. Ti jsou povinni odvést daň ze souhrnu svých příjmů, a to bez ohledu na místo jejich zdroje. To je základní uplatňované pravidlo.

DPPO má lineární charakter a její sazba činí 19 % ze základu daně, který tvoří příjmy vyčíslené na základě řádně vedených účetních knih. Poplatníci DPPO mají povinnost každý měsíc samostatně vyčíslit příjem a výši daně a zaplatit zálohu na tuto daň, a to do 20. dne následujícího měsíce bez předkládání daňového přiznání. Po ukončení zdaňovacího období jsou poplatníci povinni podat daňové přiznání o výši příjmů nebo ztráty, a to do konce třetího měsíce následujícího roku. Odpisy lze

¹⁸³ POLSKO. Zákon č. 1291 ze dne 30. dubna 2014 „o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: <https://uokik.gov.pl/download.php?id=532>.

¹⁸⁴ POLSKO. Nařízení Rady ministrů č. 878 ze dne 30 června 2014 „w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné z: https://uokik.gov.pl/polskie_akty_prawne_w_zakresie_pomocy_publicznej.php.

¹⁸⁵ POLSKO. Zákon č. 86 ze dne 15. února 1992 „o podatku dochodowym od osób prawnych oraz o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady opodatkowania“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19920210086>.

¹⁸⁶ POLSKO. Zákon č. 930 ze dne 10. září 1999, „kodeks karny skarbowy“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 83. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU19990830930&type=3.

POLSKO. Zákon ze dne 28. září 1991 „o kontroli skarbowej“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20040080065&type=3.

POLSKO. Zákon ze dne 13. října 1995 „o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20042692681&type=3.

POLSKO. Zákon č. 926 ze dne 29. srpna 1997 „ordynacja podatkowa“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 137. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19971370926>.

POLSKO. Zákon ze dne 9. září 2000 „o opłacie skarbowej“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20042532532&type=3.

POLSKO. Zákon č. 11 ze dne 6. prosince 2008 „o podatku akcyzowym“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 3. Dostupné také z: <http://isip.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090030011>.

POLSKO. Zákon č. 959 ze dne 9. září 2000 „o podatku od czynności cywilnoprawnych“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Č. 86. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20000860959>.

POLSKO. Zákon č. 350 ze dne 26. července 1991 „o podatku dochodowym od osób fizycznych“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 80. Dostupné z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU19910800350&type=3.

uplatňovat ve stejné výši každý měsíc, čtvrtletně, nebo jednorázově na konci zdaňovacího období. Poplatníci zahajující podnikání nebo drobní živnostníci mohou uplatnit jednorázový odpis některého dlouhodobého hmotného majetku do výše 50 tisíc eur ročně.

Od roku 2013 bylo zavedeno zvláštní pravidlo pro snížení výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů v případě úhrady dodaného zboží a služeb po splatnosti. Poplatník, který svůj závazek nezaplatil do 30 dnů (v případě splatnosti do 60 dnů) nebo do 90 dnů (v případě splatnosti delší 60 dnů), je povinen provést snížení výdajů. Tato skutečnost však může mít vliv na výši daně z příjmů. Jedná se tak o institut zvláštní korekce na straně výdajů.

ZÁVĚR

Cílem této disertační práce bylo zprostředkovat co možná nejkomplexnější pohled na pojem „veřejná podpora“ a na jeho abstraktní pojetí v právních předpisech mezinárodního práva, evropského a právního řádu ČR. Proto je na mnoha místech věnována pozornost analytickému vymezení slov a jejich spojení užívaných v právních normách se záměrem zjistit jejich možný aplikační rozsah. V mnoha případech tak bylo zjištěno, že tyto pojmy nelze vykládat doslovně a je zapotřebí přihlížet k tomu, jaký byl záměr zákonodárce. Veřejná podpora může mít v hospodářském životě mnoho významů, stejně tak může nabývat mnoha funkcí.

V úvodu této práce byly kromě metodologie, struktury a předmětu práce vymezeny tři otázky, na které má předložený text odpovědět.

1. Jaké je postavení pojmu „veřejná podpora“ v kontextu právního řádu a jeho právních pramenů?

Pojem „veřejná podpora“ není legislativně definován, a to v žádném právním předpise. Mezinárodní právo veřejné používá jiné ekvivalenty tohoto pojmu, jako jsou různé antisubvenční postoje hospodářské politiky, jež byla vždy odrazem historické doby. Následně se tato ustanovení mezinárodních smluv, jak bylo v práci prokázáno, přejala do norem evropského práva, a to zejména do zakládacích aktů, kterými jsou mj. Smlouva o založení Evropského společenství a Smlouva o založení a fungování Evropské unie. V těchto předpisech se však nazývá jako „státní podpora“ (angl. *state aid*). Další předpisy evropského práva na tyto zakládací akty navazují a dále je nijak obecně nevymezují.

Český právní řád odkazuje na normy evropského práva, aniž by současně tyto pojmy důsledně vymezoval. Tato skutečnost je dána podřízeností ČR ve vztahu k normám evropského práva, z níž vyplývá, že Česká republika musí dané normy přijmout a nemůže je nahradit svými vlastními předpisy. Na mnoha místech jsme proto svědky odkazů na normy primárního evropského práva obsahující pojem „státní podpora“. Formy a ani druhy veřejných podpor nelze nikdy dopředu zcela vymezit, protože souvisejí s rozvojem společnosti. Vždy se budou objevovat nové formy.

Z tohoto důvodu je státní podpora definována jako určité „opatření“, jež v sobě zahrnuje veřejné prostředky. Jak bylo v práci prokázáno, nemusí se vždy jednat o finanční prostředky. Často se jedná i o nehmotné statky (duševní vlastnictví, znalosti, zkušenosti, apod.). Tento systém je však zapotřebí zacílit na zásadní oblasti, které zajistí plynulé a efektivní fungování tržního systému. Nelze totiž podporovat každou činnost člověka. I z tohoto důvodu souvisí poskytování veřejné podpory s interakcí mnoha subjektů v soukromé rovině (myšleno jako podnikatelské prostředí), jež mají shodný záměr. V této podnikatelské rovině chce každý účastník zajistit ekonomický profit především sám pro sebe, a to pak vede k jednání, kterým se různá právně daná pravidla porušují.

Existuje značné množství právních norem upravujících poskytování veřejných podpor. Tento systém by bylo vhodné zjednodušit, aby odpovídal principu „výjimečnosti“ poskytování podpor. Současná praxe jde totiž opačným směrem. Při zakládání nových podnikatelských center by možnost udělení podpory neměla hrát rozhodující úlohu.

V současné době pojem veřejná podpora není obsažen v žádném zákoně České republiky, není tak na zákonné úrovni definován. Z praktického hlediska nemá význam hledat jiné teoretické vymezení tohoto pojmu, které by bylo zcela odlišné od evropského pojmu „state aid“. Z kontextu ostatních pramenů právního řádu ČR totiž vyplývá, že jsou tyto pojmy totožné. Praxe, aniž by zákonodárce definoval pojem veřejných podpor, zohlednila tento pojem jako určitý ekvivalent pojmu „state aid“. Samozřejmě by bylo možné vést různé debaty o tom, jaký významový rozsah nabývají výrazy „veřejné“ a „státní“, tj. zda je totožný, nebo nikoli. Z hlediska aplikační praxe by tyto debaty patřily do debat na univerzitní úrovni bez patřičného zákonného základu. V budoucnu však může zákonodárce pojem veřejná podpora definovat a může jej použít i pro jiné kategorie právních hodnot, než dnes označuje pojem „state aid“.

2. Jaké jsou implicitní znaky a funkce veřejné podpory?

Jednotlivé znaky a funkce veřejné podpory, jak jsou přímo či nepřímo vymezeny v pramenech práva, podrobně analyzuji v první kapitole této práce. Jedná se o znaky, které lze označit za výslovné (explicitní), neboť tak jsou v příslušných normách

stanoveny. Kromě těchto znaků je možné dovodit i znaky implicitní, jež nejsou na první pohled zřejmé.

Primárním objektem právních vztahů v oblasti veřejných podpor je určité chování, jehož cílem je získat plnění, ať již se bude jednat o peněžní plnění nebo plnění naturální. Jedním ze subjektů tohoto vztahu je vždy stát nebo jiný orgán, na něhož byla přenesena pravomoc rozhodovat o těchto vztazích. Z toho důvodu je jedním z nepsaných znaků veřejný účel. Veřejná podpora má sloužit blahu společnosti.

Od počátku existence pojmu veřejná podpora to byla také funkce „kompenzační“ (vyrovnat výkyvy tržního hospodářství) a funkce „investiční“ (zajistit efektivní přínos pro futuro). Pokud má veřejná podpora sloužit společnosti, je zapotřebí, aby nedošlo k jejímu jednorázovému spotřebování, ale aby se jednalo o výjimečné opatření, které se společnosti v budoucnu vrátí a pro společnost bude představovat investici.

V současné době jsou státní podpory poskytovány především státem. S ohledem na stále prohlubující se decentralizaci veřejné správy by bylo vhodné tyto kompetence přenést například na vyšší územně samosprávné celky. Jen ty totiž mají podrobný přehled o tom, co je na jejich území potřeba, a jsou schopné pružně reagovat na případný zájem investorů.

Regionální podpora je nástrojem regionální politiky členských států. Jejím původním záměrem bylo vyrovnat regionální rozdíly v jednotlivých státech. Smyslem nepochybně bylo lépe využít přírodní a lidské zdroje, snížit náklady vzniklé nezaměstnaností a vyrovnat nadbytečné kapacity. Nicméně si nelze nevšimnout, že při poskytování těchto podpor jsou používány průměry různých statistických dat, jež mnohdy snižují práh pro posuzování regionů nejvyspělejších států. Tyto státy si zvykly na příjmy z těchto podpor a nechtějí se jich vzdát. Tato tendence se zvyšuje s tím, jak do Evropské unie přistupují nové členské státy s vlastními ekonomickými potížemi.

V důsledku neustálého rozšiřování Evropské unie se také poměrně složitě porovnávají různé okrajové regiony, venkovské oblasti a městské body s poměrně vyspělejšími regiony (mající rovnoměrně rozloženou infrastrukturu, hospodářství a služby). S ohledem na to není snadné uvést do rovnováhy tyto požadavky

s hospodářskou soutěží. Cílem evropské integrace je zajistit soudržnost. Jedná se tedy o určitý kompromis, který propojuje regionální a soutěžní politiku a odstraňuje případné závažné nedostatky.

3. Jaké jsou daňové aspekty veřejných podpor?

Veřejnou podporou jsou nepochybně i různé daňové úlevy, prominutí daně a prominutí příslušenství daně či jejich sankčních následků. Každý členský stát poskytuje tyto výhody soukromým podnikatelským subjektům a je zapotřebí, aby z tohoto důvodu byly pod přísnou kontrolou. Nejenom že to představuje velmi citlivé téma, ale především se jedná o významný výpadek státních příjmů. Veřejnou podporou je tedy sleva na dani z příjmů z titulu investičních pobídek, jak vyplývá z hierarchického srovnání navazujících právních předpisů obsažených v této práci.

Daňové úlevy představují tradiční institut, jehož cílem je zajistit investice do potřebných oblastí a odvětví. Výše podpory musí být úměrná nedostatkům na trhu a musí přispět k regionálnímu rozvoji. K tomu je nutno uvést, že zákonodárce podmíní poskytnutí podpory nejčastěji nákupem nových movitých a nemovitých věcí souvisejících s podnikáním a tvorbou nových pracovních míst (dále se jedná také o povinnost maximálního využití odpisů, opravných položek k pohledávkám a položek odčitatelných od základu daně, povinnost být prvním vlastníkem věcí na území ČR).

Tato forma veřejné podpory byla sice kritizována co do důsledku, tedy že je upřednostňován příliv zahraničních investic namísto podpory domácích subjektů, nicméně pokud jde o výsledek, jehož mělo být dosaženo, tak tento byl splněn. Příjmy státu převyšují několikanásobně výdaje spojené s investičními pobídkami. Výše státní podpory se rovná rozdílu mezi běžnou daňovou povinností a uplatněnou daňovou slevou.

V práci rovněž vycházím ze starší literatury a z řady soudních rozhodnutí, pokud jde o vymezení metodologie Evropské komise při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se společným trhem. V první řadě jde o to vysledovat počátek a vývoj hodnotících testů, neboť i ty jsou dnes analogicky využívány a současná odborná literatura se jim již více nevěnuje.

Závěrem je možno konstatovat, že státy budou vždy podporovat hospodářství na svém území prostřednictvím zvolené politiky. Je však zapotřebí zajistit, aby jejím důsledkem nebyla nespravedlivá soutěž a zvýhodňování jednotlivých subjektů, což nikdy nepovede k samovolné tržní ekonomice.

Liberální ekonomové považují případný potenciál investičních pobídek za vyčerpaný. Jejich smysl viděli pouze v době selhávání ekonomiky v rámci postupné transformace v 90. letech minulého století.

Systém veřejných podpor je poměrně rozmanitý komplex různých právních norem. O to složitější systém to je, když svoji územní působností nezahrnuje jen jeden členský stát, ale mnoho dalších desítek. V neposlední řadě se tento systém stává symbolem pro země třetího světa a jejich občany, protože je znakem určité ekonomické a technologické vyspělosti a bude souviset též s ekonomickou migrací osob.

SHRNUTÍ

Právní a finanční aspekty poskytování státní podpory

Definice státní podpory je primárně upravena ve Smlouvě o založení Evropského společenství (dále jen jako „SES“). V článku 87/1 SES můžeme najít její základní znaky, které se uplatňují současně: podpora v jakékoliv formě, zvýhodnění příjemce, poskytnutí ze státních zdrojů, porušení či možnost narušení hospodářské soutěže a vliv na obchod mezi členskými státy. To je také označováno jako primární právo Společenství, které je založeno na obecném principu zákazu poskytnutí.

Problematiku veřejné podpory, která je rovněž upravena v mezinárodních smlouvách, lze rozlišit dvěma způsoby. Zaprvé, jedná se o ochranu vnitřního trhu před smluvním státem, nebo o ochranu vnitřního trhu před jiným státem. Samotný pojem veřejné podpory může být vždy vykládán v užším nebo širším pojetí. V užším slova smyslu může být zkoumán jako dotační mechanismus také v Úmluvě proti dumpingu. Ve své disertační práci se zaměřuji na institut veřejné podpory, který obsahuje veřejné prostředky poskytnuté státem nebo ze státních prostředků.

Smlouva o založení Evropského společenství umožňuje tři výjimky z obecného zákazu poskytnutí: slučitelnost podpory na základě smlouvy SES, slučitelnost na základě blokových výjimek a slučitelnost založená rozhodnutím Evropské komise. Sekundární legislativa Společenství pak obsahuje mnoho nařízení, směrnic a soudních rozhodnutí. Jedná se zejména o nařízení Evropské komise č. 659/1999 / ES, které podrobně upravuje článek 93 smlouvy SES, pokyny pro státní regionální podporu (č. 2006 / C 54/08), životní prostředí (č. 2001 / C 37/03), vědu a výzkum (č. 2006 / C 323/01), zaměstnanost (č. 2204/2002).

Základní ustanovení upravující regionální podpory je uvedeno v článku 87 / 3 písm. a, c) SES. Smlouva rozlišuje mezi regionálním rozvojem rozvinutých a nerozvinutých oblastí a ty podporuje tak, aby usnadnila rozvoj těchto oblastí. Článek a) upravuje podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí, kde je životní úroveň mimořádně nízká nebo kde je vysoká nezaměstnanost. Článek c) upravuje podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností a hospodářských oblastí, a ty pak mohou být povoleny, pokud tato podpora nepříznivě neovlivní podmínky obchodu v takové míře, jež je v rozporu se společným zájmem.

Úprava pravidla "de minimis" je ukotvena v nařízení Komise č. 1998/2006. Proto se na ně nevztahují požadavky stanovené články 87 a 88 SES. Pokud v konkrétním případě budou splněny podmínky stanovené v čl. 2 a 3 tohoto nařízení, tyto podpory budou vždy v souladu se společným trhem a neovlivní obchod mezi členskými státy.

Zákon o investičních pobídkách upravuje ve vztahu k přímo použitelnému předpisu Evropské unie o regionální investiční podpoře podmínky pro poskytování investičních pobídek a postupu při poskytování investičních pobídek ze strany státní správy v této oblasti. Za Českou republiku plní úlohu oznamovatele veřejné podpory Ministerstvo průmyslu a obchodu.

V České republice se investiční pobídky poskytují od roku 1998. Zpočátku tak bylo na základě usnesení vlády č. 298, které obsahovalo podmínky pro žadatele o investiční pobídky. Tímto krokem došlo k zahájení systematického poskytování investičních pobídek v České republice. O tři roky později byl přijat zákon č. 72/2000 Sb. ve znění následujících předpisů, který upravuje systém veřejné podpory v souladu s předpisy v rámci Evropského společenství.

Hlavním cílem zákona o investičních pobídkách bylo přispět ke snižování rozdílů mezi rozvinutými a zaostalými oblastmi země, přispět ke snížení rozdílů v míře zaměstnanosti v různých regionech a zvýšit konkurenceschopnost státu přílivem zahraničních investic, v porovnání s ostatními zeměmi regionu. Zákon představuje stabilní právní prostředí pro zahraniční investory a pro investiční prostředí v České republice vůbec. Tato skutečnost přispěla ke zlepšení stavu národního hospodářství.

SUMMARY

Legal and financial aspects of the provision of State Aids

The definition of state aid is primarily consists of the Treaty establishing the European Community (TEC). In article 87/1 TEC we can explore basic signs, which are comprehensive: support in any form, attractive act, grant from state resources, possibility violation of contest, and influence on Members States. It is also referred as primary Community law. It is based on principle of “common prohibition” their grant.

The issue of state aid in the adjustment of international treaties can be distinguished in two ways. First, to protect the internal market from a Contracting State, or to protect the internal market from another state. The very notion of public support can always be interpreted narrowly or more broadly. In the narrower sense it can be examined and subsidy mechanisms in the latter concept also Convention against dumping. In my doctoral thesis, there is only institute of public support containing public funds provided by the State or through state resources.

But the establishing treaty enabling the three exceptions: compatibility on TEC, block reserve and compatibility by decision of Commission. The secondary legislation includes many regulations, directives and court rulings. Especially I illustrated: statute n. 659/1999/EC, which consists detailed form of article 93 TEC, statute for national regional aid (n. 2006/C 54/08), environment (n. 2001/C 37/03), science and research (n. 2006/C 323/01), employment (n. 2204/2002).

The basic provision applying to regional aids is under Articles 87/3a, c) TEC. The Treaty makes a distinction between regional development of underdeveloped areas

and designed to facilitate the development of other areas. Article a) provides that aid to promote the economic development of areas where the standard of living is abnormally low or where there is serious underemployment. Article c) provides that aid to facilitate the development of certain central regions may be authorized, where such aid does not adversely affect trading conditions to an extent contrary to the common interest.

Providing for "de minimis" rule is laid down in Commission Regulation no. 1998/2006. It is therefore not regulated by the support requirements of Articles 87 and 88 of the EC Treaty. If in a particular case will be met the conditions of Article. 2 and 3 thereof, these support always be compatible with the common market and affect trade between Member States.

Investment Incentive Act regulates in relation to the directly applicable EU regulation on regional investment aid coherent policies for the provision of investment incentives and procedure for the provision of investment incentives and state administration in this field. The Czech Republic fulfills the role of the notification of the public support the Ministry of Industry and Trade.

In the Czech Republic, investment incentives provided since 1998. Initially, this was done on the basis of Government Resolution no. 298, which included a proposal for investment incentives. This step was initiated systematic provision of investment incentives in the Czech Republic. Three years later he was admitted Act no. 72/2000 Coll governing the system of public aid in accordance with the regulations applied within the European Community.

The main objective of the Investment Incentives Act was to contribute to reducing the gap between developed and backward regions of the country, to reduce differences in employment rates in different regions and to increase the competitiveness of the state inflow of foreign investment compared to other countries in the region. The Act represents a stable legal environment for foreign investors, the investment environment of the Czech Republic at all. This situation has contributed to improving the state of the national economy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

Publikace a články:

BABČÁK, Vladimír. *Finanční právo na Slovensku a v Europské unii*. Bratislava: Eurokódex, 2012. ISBN 978-80-89447-86-2.

BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 741 s. ISBN 8071794317.

BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK Jiří a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 262 s. ISBN 80-86432-13-0.

BRYCHTA, Ivan et al. *Daň z příjmů 2011*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 979-80-7357-623-3.

CZECHINVEST. *Finální zpráva vyhodnocení dopadů investic čerpajících pobídky a zhodnocení efektivity agentury CzechInvest*. [online]. 2010-02-15 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/analyza-dopadu-pobidek-na-cr-2050-cz.pdf>.

CZECHINVEST. Investiční pobídky. *Czechinvest.org* [online]. [cit. 2015-11-22]. © 1994-2015, CzechInvest. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/investicni-pobidky-nove>.

CZECHINVEST. *Jak dále u investičních pobídek*. Dostupné v: ASPI, LIT47793CZ.

CZECHINVEST. *Jak šel čas u investičních pobídek*. Dostupné z: ASPI, LIT47793CZ.

CZECHINVEST. *Udělené investiční pobídky*. [online]. 2015-10-01 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/udulene-investicni-pobidky-investment-incentives-granted-web-k-30-9-2015-4249-cz.xls>.

ČTK. Investiční pobídky se rozšíří, vzniknou i speciální zóny. *Aktuálně.cz* [online]. Aktualiz. 2015-02-11 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/investicni-pobidky-se-rozsiri-vzniknou-i-specialni-zony/r~c6929ccab1de11e49f60002590604f2e/>.

EVANS, Andrew. *European Community Law of State Aids*. Oxford: Clarendon press, 1997. ISBN 0-19-876-451-0.

HART, Herbert Lionel Adolphus. *Pojem práva*. Praha: Prostor, 2004. ISBN 80-7260-103-2.

HOLOUBKOVÁ, Lenka a Iva KUNCOVÁ. Kombinace daňové odčitatelné položky na výzkum a vývoj a různých forem veřejných podpor. In: *Zápis z jednání Koordináčního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 18. 11. 2014*. [online]. 2014-11-18 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/6039125-Zapis-z-jednani-koordinacniho-vyboru-s-komorou-danovych-poradcu-cr-ze-dne-18-11-2014.html>.

JANKŮ, Martin a Jana MIKUŠOVÁ. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-430-8.

KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004. ISBN 80-7273-097-5.

LYČKA, Martin. Evropské právo veřejných podpor v daňové oblasti – obrana obecnou logikou daňového systému. *Jurisprudence*. 2013, roč. 8, s. 16-22. Dostupné také z: <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/evropske-pravo-verejnych-podpor-v-danove-oblasti-obrana-obecnou-logikou-danoveho-systemu.m-65.html>.

MARŠÁLEK, Pavel. První kapitola: Právo v systému společenské regulace. In: MARŠÁLEK, Pavel. *Právo a společnost*. Praha: Auditorium, 2008, s. 15–45. ISBN 978-80-903786-8-1.

NOVOTNÁ, Monika. Daňové důsledky nedodržení podmínek pro převod majetku v rámci koncernu. *Epravo.cz* [online]. 2011-10-21 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/danove-dusledky-nedodrzeni-podminek-pro-prevod-majetku-v-ramci-koncernu-77832.html?mail>.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. Praha: ANAG, 2014. ISBN 978-80-7263-867-3.

PELLANTOVÁ, Markéta. *Investiční pobídky ve Slovenské republice*. Praha, 2008. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Katedra mezinárodního obchodu.

POSPÍŠIL, Petr. K porušení rozpočtové kázně při poskytování dotací obcemi a kraji. *UNES - účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2011, roč. 9, č. 2, s. 26-29. ISSN 1214-181X.

SCHLESINGER, Petr. *Služby obecného zájmu. Legislativně právní odd. Svazu měst a obcí ČR*. Dostupné v: ASPI, LIT36576CZ.

ŠLOSARČÍK, Ivo. 26023. Postavení neprivilegovaných subjektů v žalobě na neplatnost před soudy Evropské unie – Současný stav, trendy a implikace pro Českou republiku - Část I. *Epravo.cz* [online]. 2004-05-17 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-neprivilegovanych-subjektu-v-zalobe-na-neplatnost-pred-soudy-evropske-unie-soucasny-stav-trendy-a-implikace-pro-ceskou-republiku-cast-i-26023.html>.

TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-430-9.

Právní prameny:

61979J0730. Judgment of the Court of 17 September 1980. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61979J0730:EN:HTML>.

Akční plán pro státní podpory. Cílenější státní podpory a jejich nižší počet: plán pro reformu státní podpory v letech 2005-2009 (Konzultační dokument). [online]. [cit. 2015 11-20]. Dostupné z: http://www.vulhm.cz/sites/File/lesnicka_politika/evropska_unie/saap_cs.pdf.

ALMUNIA, Joaquín. *Veřejná podpora č. SA.37553 (2013/N) – Česká republika. Mapa regionální podpory na období 2014–2020*. [online]. 2014-02-04 [cit. 2015-11-20].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/250348/250348_1516897_137_2.pdf.

ČESKO. Nařízení vlády č. 134 ze dne 3. května 2000 o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a rekvalifikaci zaměstnanců v rámci investičních pobídek. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.zakony.cz/zakony/2000/101/zakon-134-2000-Sb-SB2000134>.

ČESKO. Nařízení vlády č. 515 z 21. září 2004 o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení zaměstnanců v rámci investičních pobídek. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/nv_515_2004.

ČESKO. Nařízení vlády č. 515 z 21. září 2004 o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení zaměstnanců v rámci investičních pobídek. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/nv_515_2004.

ČESKO. Nařízení vlády č. 596 ze dne 12. prosince 2006, kterým se stanoví přípustná míra veřejné podpory v regionech soudržnosti ČR. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=63303&nr=596~2F2006~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničí č. 191 ze dne 19. září 1995. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 51, s. 2345–2792.

ČESKO. Vyhláška č. 242 ze dne 20. června 2005, kterou se stanoví vzor tiskopisu pro uplatnění záměru získat investiční pobídky. *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=242&r=2005>.

ČESKO. Zákon č. 1 ze dne 1. ledna 1993, Ústava České republiky. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 001, s. 16–19. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40450&nr=1~2F1993~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 192 z 25. dubna 2012, kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. *Sbírka zákonů České republiky*.

Částka 67, s. 2700. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=77668&nr=192~2F2012~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 0016. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=31338&nr=2~2F1969~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 215 ze dne 2. dubna 2004 o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 72, s. 3475–3477. Dostupné také z: <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-uprave-nekterych-vztahu-v-oblasti-verejne-podpory-a-o-zmene-zakona-o-podpore-vyzkumu-a-vyvoje-14176.html>.

ČESKO. Zákon č. 248 z 29. června 2000 o podpoře regionálního rozvoje. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, s. 3549. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49565&nr=248~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 250 ze 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, s. 3557. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49567&nr=250~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 435 z 13. května 2004 o zaměstnanosti. *Sbírka zákonů České republiky*.

Částka 143, s. 8270–8313. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=58235&nr=435~2F2004~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 586 z 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 117, s. 3473–3491. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=40374&nr=586~2F1992~20Sb.&ft=pdf>.

ČESKO. Zákon č. 72 z 24. února 2000 o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách). *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 24, s. 1320-1326. Dostupné také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=49138&nr=72~2F2000~20Sb.&ft=pdf>.

EUROPEAN COMMISSION. State Aid control. State Aid Modernisation (SAM) and its implementation. *Ec.europa.eu* [online]. Aktualiz. 2015-03-10 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

EVROPSKÁ UNIE. Commission Communication on State aid elements in sales of land and buildings by public authorities. *Official Journal of the European Communities*. C 209, sv. 40, s. 3–5. 10. 7. 1997. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1997:209:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Commission Notice on the application of the State aid rules to measures relating to direct business taxation. *Official Journal of the European Communities*. C 384, s. 3-9. 10. 12. 1998. Dostupné z: [http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998Y1210\(01\):en:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998Y1210(01):en:HTML).

EVROPSKÁ UNIE. Commission Regulation (EC) No 794/2004 of 21 April 2004 implementing Council Regulation (EC) No 659/1999 laying down detailed rules for the application of Article 93 of the EC Treaty. *Official Journal of the European Communities*. L 140, sv. 47, s. 1–134. 30. 4. 2004. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2004:140:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Council Decision of 22 December 1994 concerning the conclusion on behalf of the European Community, as regards matters within its competence, of the agreements reached in the Uruguay Round multilateral negotiations (1986-1994). *Official Journal of the European Communities*. L 336, vol. 37, s. 1, 23. 12. 1994. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1994:336:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Decision of the Council and the Commission of 13 December 1993 on the conclusion of the Agreement on the European Economic Area between the European Communities, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation. *Official Journal of the European Communities*. L 1, vol. 37, s. 1-3, 3. 1. 1994. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1994:001:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Dohoda o Evropském hospodářském prostoru. *Eur-lex* [online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:em0024>.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 1860/2004 ze dne 6. října 2004 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis v zemědělském odvětví a v odvětví rybolovu. *Úřední věstník Evropské unie*. L 325, sv. 47, s. 10–16. 28. 10.

2004. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:l66042>.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis. *Úřední věstník Evropské unie*.

L 379, s. 5-10, 28. 12. 2006. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:CS:PDF>.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES. *Úřední věstník Evropské unie*. L 140, s. 1–134, 30. 4. 2004. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32004R0794>.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. *Úřední věstník Evropské unie*. L 187, s. 1–78, 26. 6. 2014. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2014:187:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady (ES) č. 597/2009 ze dne 11. června 2009 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství (kodifikované znění). *Official Journal of the European Communities*. L 188, sv. 52, s. 93-126, 18. 7. 2009. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2009:188:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady (EU) č. 734/2013 ze dne 22. července 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES. *Úřední věstník Evropské unie*. L 204, s. 15–22, 31. 7. 2013. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1447999303478&uri=CELEX:32013R0734>.

EVROPSKÁ UNIE. *Official Journal of the European Communities*. L 83, sv. 42. 27. 3. 1999. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:1999:083:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Pokyny k regionální podpoře na období 2007–2013 (2006/C 54/08). *Úřední věstník Evropské unie*. C 54, s. 13–44, 4. 3. 2006. Dostupné z: http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/6/1887-pokyny_ek_regionalni_podpora_2006_c_54_08.pdf.

EVROPSKÁ UNIE. Pokyny k regionální státní podpoře na období 2014-2020 (1). *Úřední věstník Evropské unie*. C 209, sv. 56, s. 1. 23. 7. 2013. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=OJ:C:2013:209:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Pokyny Společenství ke státní podpoře na ochranu životního prostředí (Text s významem pro EHP). *Úřední věstník Evropské unie*. C 82, s. 1–33.

1. 4. 2008. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008XC0401\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008XC0401(03)).

EVROPSKÁ UNIE. Rámec společenství pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (2005/C 297/04). *Úřední věstník Evropské unie*. L 297, s. 4–7. 29. 11. 2005. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005XC1129\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005XC1129(01)).

EVROPSKÁ UNIE. Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2006/C 323/01). *Úřední věstník Evropské unie*. C323, s. 1–26, 30. 12. 2006. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:cs:PDF>.

EVROPSKÁ UNIE. Rozhodnutí Komise ze dne 17. listopadu 2010 o státní podpoře C 1/10 – Belgie týkající se podpory na pokrytí nákladů spojených s odklizením a neškodným odstraněním uhynulých hospodářských zvířat ze zemědělských podniků ve valonském regionu. *Úřední věstník Evropské unie*. L 336, s. 46, 21. 12. 2010. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2010:336:FULL&from=CS>.

EVROPSKÁ UNIE. Rozhodnutí Komise ze dne 28. listopadu 2005 o použití čl. 86 odst. 2 Smlouvy o ES na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby poskytované určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu. *Úřední věstník Evropské unie*. L312, s. 67–73. 29. 11. 2005. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:312:0067:0073:CS:PDF>.

EVROPSKÁ UNIE. Rozsudek Evropského soudního dvora C 5/01. *Official Journal L*.

EVROPSKÁ UNIE. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému sociálnímu výboru a Výboru regionů: Modernizace státní podpory v EU. *Úřední věstník Evropské unie*. 8. 5. 2012. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0209:FIN:CS:PDF>.

EVROPSKÁ UNIE. Sdělení Komise o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory ve formě záruk (2000/C 71/07). *Úřední věstník Evropské unie*. C 71, s. 14–18, 11. 3. 2000. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32000Y0311\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32000Y0311(03)).

EVROPSKÁ UNIE. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES ze dne 20. února 2008, kterou se mění směrnice 97/67/ES s ohledem na úplné dotvoření vnitřního trhu poštovních služeb Společenství. *Úřední věstník Evropské unie*. L52, sv. 51, s. 3–20. 27. 2. 2008. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2008:052:TOC>.

EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 15. března 1957. (Oficiální název: Treaty establishing the European Community). *Euroskop.cz*

[online]. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf.

EVROPSKÝ PARLAMENT. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. července 2011 k budoucnosti sociálních služeb obecného zájmu (2009/2222(INI)). *Europarl.europa.eu* [online]. aktualiz. 2013-01-22 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0319+0+DOC+XML+V0//CS>.

InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. C-242/00 - Germany v Commission. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-242/00>.

InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. C-280/00 - Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-280/00>.

InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. Judgment of the Court of 24 July 2003. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-280/00>.

InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. T-198/01 - Technische Glaswerke Ilmenau v Commission. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=T-198/01>.

InfoCuria – Case-law of the Court of Justice. T-27/02 DEP - Kronofrance v Commission. *Curia.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=T-27/02>.

JANEČEK, Martin. Pokyn GFR D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. *Financnisprava.cz* [online]. 2015-02-06 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-22.pdf.

Judgment of the Court of 13 April 1994. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61990CJ0324>.

Judgment of the Court of 14 October 1987. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61984CJ0248>.

Judgment of the Court of 17 March 1993. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61991CJ0072>.

Judgment of the Court of First Instance (Fifth Chamber) of 14 January 2009. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62006TJ0162>.

KAVKA, Martin. Obecné informace o systému investičních pobídek v ČR. *Mpo.cz* [online]. 2005-12-29 [cit. 2015-11-20]. © 2005, Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument879.html>.

KVASNICA, Milan. 23 Cdo 1341/2012. *Kraken.slv.cz* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/23Cdo1341/2012>.

MINISTERSTVO DOPRAVY. Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES. *Mdcr.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.mdcr.cz/NR/ronlyres/A76B345A-1430-4DD9-A007-02297170ADEE/0/6591999.pdf>.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013, verze červenec 2007. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2009-02-23 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007-2013>.

PALLA, Jiří. Usnesení 4 Afs 210/2014. *Nssoud.cz* [online]. 2015-02-19 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2014/0210_4Afs_1400028_20150225090248_prevedeno.pdf.

Pokyn D-288 – Generální finanční ředitelství.

POLSKO. Nařízení Rady ministrů č. 878 ze dne 30 června 2014 „w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné z: https://uokik.gov.pl/polskie_akty_prawne_w_zakresie_pomocy_publicznej.php.

POLSKO. Zákon ze dne 13. října 1995 „o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20042692681&type=3.

POLSKO. Zákon ze dne 16. února 2007 „o ochronie konkurencji i konsumentów“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: <http://www.uokik.gov.pl/download.php?id=1258>.

POLSKO. Zákon ze dne 28. září 1991 „o kontroli skarbowej“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20040080065&type=3.

POLSKO. Zákon ze dne 9. září 2000 „o opłacie skarbowej“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20042532532&type=3.

POLSKO. Zákon č. 11 ze dne 6. prosince 2008 „o podatku akcizovém“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 3. Dostupné také z: <http://isip.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090030011>.

POLSKO. Zákon č. 1291 ze dne 30. dubna 2014 „o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné také z: <https://uokik.gov.pl/download.php?id=532>.

POLSKO. Zákon č. 86 ze dne 15. února 1992 „o podatku dochodowym od osób prawnych oraz o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady opodatkowania“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19920210086>.

POLSKO. Zákon č. 926 ze dne 29. srpna 1997 „ordynacja podatkowa“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 137. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19971370926>.

POLSKO. Zákon č. 930 ze dne 10. září 1999, „kodeks karny skarbowy“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Částka 83. Dostupné také z: isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU19990830930&type=3.

POLSKO. Zákon č. 959 ze dne 9. září 2000 „o podatku od czynności cywilnoprawnych“. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. Č. 86. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20000860959>.

Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 2. 2009, sp. zn. 15 Ca 176/2007. Dohledatelné také na: JUDIKATY.INFO. *Judikaty.info* [online]. [cit. 2015-11-23]. © 2010, Judikáty.info. Dostupné z: <http://www.judikaty.info/>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 10. 11. 2000, sp. zn. VP/S-43/00-160. Dohledatelné také na: JUDIKATY.INFO. *Judikaty.info* [online]. [cit. 2015-11-23]. © 2010, Judikáty.info. Dostupné z: <http://www.judikaty.info/>.

Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci Van Tiggele, 82/77. Recueil. 1978, s. 25, body 25 a 26.

SLOVENSKO. Usmenernia pro národnú regionálnu pomoc na roky 2007–2013. *Úradný vestník Európskej únie*. C 54, s. 13-44. 4. 3. 2006. Dostupné z: http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=5585&documentId=8338.

SLOVENSKO. Usnesení vlády SR č. 855 ze dne 26. října 2005. *Zbierka zákonov*.

SLOVENSKO. Zákon č. 267 z 10. června 2010, „o poskytovaní dotácie na kompenzáciu strát spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe, prírodnou katastrofou alebo mimoriadnou

udalosťou“.

Zbierka zákonov. Částka 105, s. 2179-2181. Dostupné také z: www.mpsr.sk/download.php?fID=3883.

SLOVENSKO. Zákon č. 300 z 2. července 2008 „o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 114, s. 2390. Dostupné z: www.zbierka.sk/sk/predpisy/300-2008-z-z.p-32419.pdf.

SLOVENSKO. Zákon č. 385 ze dne 4. prosince 2014, „o štátnom rozpočte na rok 2015“. *Zbierka zákonov*. Částka 112. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-385>.

SLOVENSKO. Zákon č. 434 ze dne 26. října 2010 „o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky“. *Zbierka zákonov*. Částka 162. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-434>.

SLOVENSKO. Zákon č. 443 ze dne 26. října 2010 „o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní“. *Zbierka zákonov*. Částka 165. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-443>.

SLOVENSKO. Zákon č. 523 ze dne 23. září 2004 „o rozpočtových pravidlách verejné správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov“ (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 220. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-523>.

SLOVENSKO. Zákon č. 525 ze dne 8. prosince 2010 „o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky“. *Zbierka zákonov*. Částka 194. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-525>.

SLOVENSKO. Zákon č. 544 ze dne 8. prosince 2010, „o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky“. *Zbierka zákonov*. Částka 197, s. 4536. Dostupné také z: www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/zakony/544-2010.pdf.

SLOVENSKO. Zákon č. 561 ze dne 29. října 2007 „o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 235. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-561>.

SLOVENSKO. Zákon č. 565 ze 4. prosince 2001 „o investičných stimuloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 221, s. 5772. Dostupné také z: www.zbierka.sk/sk/predpisy/565-2001-z-z.p-6112.pdf.

SLOVENSKO. Zákon č. 583 ze dne 23. září 2004 „o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov“. *Zbierka zákonov*. Částka 248. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-583>.

SLOVENSKO. Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů (ve znění pozdějších předpisů). *Zbierka zákonov*. Částka 243. Dostupné také z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Legislativa/2015.02.27_zakon_o_dani_z_prijmov.pdf.

SLOVENSKO. Zákon č. 70 ze dne 19. března 2013, „ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov“. Částka 20. *Zbierka zákonov*. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-70>.

VLÁDA ČR. Lisabonská smlouva. *Vlada.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2009-2015, Vláda ČR. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/lisabonska-smlouva/lisabonska-smlouva-78697/>.

Ostatní elektronické zdroje:

CZ-NUTS. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, last modified on 8. 7. 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/CZ-NUTS>.

EVROPSKÁ UNIE. Komise a její priority. *Ec.europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/index_cs.htm.

EVROPSKÁ UNIE. Smlouvy EU. *Europa.eu* [online]. Aktualiz. 2015-09-28 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_cs.htm.

EVROPSKÁ UNIE. Soudní dvůr Evropské unie. *Europa.eu* [online]. Aktualiz. 2015-10-26 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_cs.htm.

Legislativní rámec podpory výzkumu a vývoje v Evropské unii. *Vyzkum.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2015, Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=931>.

MINISTRY OF ECONOMY. *Project Database. Public-private Partnership*. [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: <http://bazappp.mg.gov.pl/>.

MPO. Koncepce MPO 2004. *Mpo.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2015, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument5862.html>.

POLISH INFORMATION AND FOREIGN INVESTMENT AGENCY. Invest in Poland. Governmental grants. *Paiz.gov.pl* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.paiz.gov.pl/governmental_grants.

PSP ČR. Dokument nebyl nalezen. *Psp.cz* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw%3Fidd%3D62623%26pdf%3D1+%&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz.

SARIO. *Sario.sk*. [online]. [cit. 2015-11-24]. © 2015. Dostupné z: <http://www.sario.sk/>.

STREFA INWESTYCJI KRAŚNIK. Inwestycje w PPP. *Strefainwestycji.eu* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.strefainwestycji.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=142&lang=pl.

STREFA INWESTYCJI KRAŚNIK. Ulgi i zachęty. *Strefainwestycji.eu* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.strefainwestycji.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=115&lang=pl.

ÚOHS. Veřejná podpora. Aktuality z veřejné podpory. *Uohs.cz* [online]. [cit. 2015-11-20]. © 2012, Úřad na ochranu hospodářské soutěže. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/aktuality-z-verejne-podpory/1415-vyzva-pro-mesta-a-obce-k-vypracovani-dotazniku-evropske-komise-k-problematicke-prodeje-pozemku.html>.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Pomoc publiczna. *Uokik.gov.pl* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: https://uokik.gov.pl/pomoc_publiczna_.php.

VELVYSLANECTVÍ ČR VE VARŠAVĚ. Polský systém pobídek pro investory. *Mzv.cz* [online]. 2011-06-13 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/warsaw/cz/obchod_a_ekonomika/novinky_aktivity/polsky_system_pobidek_pro_investory.html.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ALTMARK – soudní rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH

Česko – Česká republika

ČR – Česká republika

Dohoda EHP, či v kontextu samostatně EHP – Dohoda o evropském hospodářském prostoru

Dohoda SVO – Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatření

EK – Evropská komise

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

EUR – měna Evropské unie

Evropa 2020 – strategie Evropské unie o prohloubení hospodářského růstu pro období let 2010-2020

G20 – skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank

GATT – Všeobecná dohoda o clech a obchodu z roku 1994

HDP – hrubý domácí produkt

HGP – hrubý grantový ekvivalent podpory

NUTS II. – nomenklatura územních statistických jednotek

Polsko – Polská republika

PPP – veřejno-soukromé partnerství, z angl. termínu „Public-Private Partnership“

Slovensko nebo také SR – Slovenská republika

Smlouvy SES – Smlouva o založení Evropského společenství

SRN – Spolková republika Německo

ZDP – Zákon č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Země ESVO – země zóny volného obchodu

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1. Fiskální příjmy a investiční pobídky. Zdroj: CzechInvest, 2010.....	106
--	-----

Seznam obrázků

Obrázek 1. Přehled povolené míry podpory v jednotlivých regionech NUTS II. Zdroj: Pokyny k regionální státní podpoře.	72
Obrázek 2. Podíl obyvatelstva ČR, na který se vztahuje regionální podpora v období 2014-2020. Zdroj: Pokyny k regionální státní podpoře.	73
Obrázek 3. Přípustná výše podpory pro každý region. Zdroj: Strefainwestycji.eu (2015).....	130